

๖๑๐๕๖๑

หนังสือนี้เป็นสมบัติของห้องสมุด
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา
คูโดพบเห็น กรุณาแจ้งมา จักขอบพระคุณยิ่ง

รายงานการวิจัย

การศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลา
บริเวณรอบเกาะยอ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.

An Environmental Management Study for Suggestions of Songkhla
Lake, Surrounding Koh Yor for Development of Sustainable Tourism
Based on a Community Participation.

นนทรส ภัคมาน Nontaros Parkkaman

๑
388.4491
261597
2561

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

งบประมาณเงินรายได้ ประจำปี พ.ศ. 2561

การศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นนทรส ภัคมาน

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย 90000

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาทฤษฎีและแนวคิดทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน (3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอ บนพื้นฐานของกระบวนการการมีส่วนร่วมแบบกระบวนการเรียนรู้ โดยการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่จำนวน 100 รายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมและการสัมภาษณ์นักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว ผังเมืองและกฎหมาย ทั้งหมด 4 ท่านเพื่อหาทางแก้ไขให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมมือกันรักษาสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานของกระบวนการการมีส่วนร่วม

การวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมและทฤษฎีกระบวนการกลุ่มในการตั้งสมมติฐานและผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่ มีความยินดีและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ แต่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ความเข้มแข็ง อาจจะเป็นเพราะขาดการสื่อสาร ขาดสถานที่รวมกลุ่มรวมทั้งการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ ไม่เห็นความสำคัญของพื้นที่ ต่างคนต่างประกอบอาชีพของตัวเอง ดังนั้นการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ตระหนักรู้ น่าจะเหมาะสมที่สุด โดยนำหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เกิดการเรียนรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการยั่งยืนต่อไปจนถึงรุ่นลูกหลาน

ผลจากการวิจัยได้เสนอแนะให้มีพื้นที่ในการรวมกลุ่ม พบปะ ทำกิจกรรมและจัดตั้งองค์กรเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชนและ รูปแบบการท่องเที่ยวควรจะมีการเปลี่ยนแปลง โดยรณรงค์ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแทนที่การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เพื่อส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง ลดมลพิษ สิ่งแวดล้อมดี สังคมดีอยู่คู่กับคนในชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การจัดการสิ่งแวดล้อม, การมีส่วนร่วมของประชาชน

An Environmental Management Study for Suggestions of Songkhla Lake, Surrounding Koh Yor for Development of Sustainable Tourism Based on a Community Participation.

Nontaros Parkkaman¹

Abstract

This research aims (1) to study the theory and concept of environmental management of Songkhla Lake around Koh Yor, Amphor Mueang, Songkhla Province, (2) to study the opinions of the people, academics and experts on the public participation, (3) to propose guidelines of environmental management for Songkhla Lake around Koh Yor based on the process of participatory learning. 100 local people were interviewed on the participation in environmental management. Besides, 4 academics with specializations in environment, tourism, urban planning, and law were interviewed to find solutions to the people in the area to collaborate on environmental protection based on the participatory process.

This study applied the theory of participation and theory of group process to set hypothesis. The results showed that the people in the area were happy and ready to cooperate in environmental management by focusing on building knowledge and understanding. However, they lacked knowledge, understanding and strength because it probably lacked communication, a common area and various occupations that made the local people did not see the importance of the area and stressed on their own activity. Therefore, grouping to create knowledge and understanding of the environment, the importance of the environment and awareness of the environment is most likely to be achieved by applying participatory learning principles to strengthen the community, to learn about the environment and environmental management for sustainability for next generations.

From the research results, it recommends that there should be a common area for grouping, meeting, doing activities, and setting up an organization to strengthen the community. The tourism patterns should change by promoting

ecotourism instead of pleasant tourism to help the community to strengthen and reduce environmental pollution so that good environment and good society is sustainably maintained to the people in the community.

Keywords: Environmental management, participation of people

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยการสนับสนุนทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ซึ่งทำให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลงานวิจัยเรื่องนี้ได้สำเร็จดังที่ตั้งใจไว้ทุกประการ

ขอขอบคุณคณะทำงานวิจัยทุกท่าน ศิษย์เก่า นักศึกษา ที่ร่วมลงพื้นที่ เก็บข้อมูล รวมถึงกัลยาณมิตรทุกท่านที่คอยให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพจน์ สุขเกษม ตลอดจนคณาจารย์หลักสูตรสาขาวิชาการผังเมืองคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยทุกท่าน ที่มอบความรู้ และแนะนำผู้วิจัยให้ริเริ่มการทำงานวิจัยตลอดจนดูแลเอาใจใส่แก่ผู้วิจัยจนสามารถทำให้รายงานการวิจัยเล่มนี้สำเร็จลงด้วยดี

นนทรส ภัคมาน

มกราคม 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ.....	1
1.2 คำสำคัญของโครงการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย.....	3
1.5 กระบวนการวิจัย.....	4
1.6 วิธีการวิจัย.....	4
1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.8 การนำเสนอการวิจัย.....	5
บทที่ 2 การศึกษาทฤษฎีและแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 การจัดการสิ่งแวดล้อม.....	6
2.2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	8
2.3 แนวความคิดในการพัฒนาอย่างยั่งยืน.....	11
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์.....	16
2.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน.....	19
2.6 แรงจูงใจ.....	27
2.7 กระบวนการกลุ่ม.....	31
2.8 การสื่อสาร.....	33
2.9 การประชาสัมพันธ์.....	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.1 การสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม.....	71
5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	84
5.3 ความคิดเห็นของนักวิชาการในเรื่องการแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม.....	85
5.4 การพิสูจน์สมมุติฐาน.....	88
5.5 สรุปผลการวิเคราะห์.....	90
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
6.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และ ความคิดเห็นของนักวิชาการ.....	92
6.2 การอภิปรายผล.....	93
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	94
6.4 สรุป.....	95
บทที่ 7 บทสรุป.....	96
7.1 สรุปสาระสำคัญของการวิจัย.....	96
7.2 ข้อบกพร่องในการวิจัย.....	99
อ้างอิง.....	100
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	102

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่จังหวัดสงขลา.....	59
ตารางที่ 4.2 แสดงประชากรตำบลเกาะยอ.....	66

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1	แสดงตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.....	2
ภาพที่ 2.1	แสดงแบบแจ้งการปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำแม่น้ำ.....	42
ภาพที่ 2.2	แสดงแผนผังบริเวณตำแหน่งที่ตั้งอาคารหรือการปลูกสร้างล่วงล้ำลำแม่น้ำ.....	43
ภาพที่ 4.1	แสดงตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.....	57
ภาพที่ 4.2	แสดงแผนที่จังหวัดสงขลา.....	58
ภาพที่ 4.3	แสดงผังเมืองรวมท่าเรือน้ำลึก พ.ศ.2548.....	61
ภาพที่ 4.4	แสดงที่ตั้งของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา.....	62
ภาพที่ 4.5	แสดงแผนที่ตำบลเกาะยอ.....	63
ภาพที่ 4.6	แสดงพื้นที่ตำบลเกาะยอ.....	64
ภาพที่ 4.7	แสดงลักษณะอาคารพื้นที่บ้านอ่าวทราย.....	65
ภาพที่ 4.8	แสดงสังคมเกาะยอ.....	67
ภาพที่ 4.9	ผ้าไหมเกาะยอ.....	68
ภาพที่ 4.10	แสดงภาพถ่ายหมู่บ้านอ่าวทราย.....	69
ภาพที่ 4.11	แสดงภาพวัดท้ายยอ.....	70

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของโครงการ (Problem statement)

เกาะยอเป็นเกาะหนึ่งที่ตั้งอยู่กลางทะเลสาบสงขลามีฐานะเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอเมืองจังหวัดสงขลา ถือว่าเป็นตำบลหนึ่งที่มีคุณค่าและมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ ตลอดจนวิถีชีวิตชุมชนที่มีเอกลักษณ์ควรแก่การอนุรักษ์ไว้ เกาะยอในยุคแรกเริ่มประวัติศาสตร์ มีสภาพเป็นป่าเขายังไม่มีผู้คนอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานต่อมาในสมัยตอนปลายสุโขทัยและสมัยอยุธยาจึงเริ่มพบหลักฐานเกาะยอในแผนที่ภาพกัลปนาวัดพะโคะ (หอสมุดแห่งชาติจัดไว้ในหมู่ตำรา(ภาพ)ชื่อแผนที่เมืองนครศรีธรรมราช จ.ศ. 977 (พ.ศ.2158) ที่เขียนขึ้นหลัง พ.ศ.2223 แต่ก่อน พ.ศ. 2242 (สุทิวังค์ พงศ์ไพบูลย์,2523:64) ซึ่งภาพเกาะยออยู่ตอนบนสุดของแผนที่ เขียนเป็นรูปภูเขาระบุไว้ว่า “เขาก้อะญอ”(ชาญญรงค์ เทียงธรรม ,2544:65) นอกจากนี้เกาะยอยังปรากฏอยู่ในแผนที่เมืองสงขลา (แผนที่เมืองสงขลาปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร) เขียนขึ้นเมื่อ พ.ศ.2230 โดยนายมองเดียร์ เดอลามาร์ ซึ่งเป็นวิศวกรชาวฝรั่งเศส แผนที่ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีชุมชน 9 ชุมชน ตั้งอยู่บนที่ราบเชิงเขาริมฝั่งทะเลรอบๆซึ่งล้วนเป็นชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน นอกจากนี้แล้วยังมีกลุ่มคนไทยที่นับถือพุทธศาสนาจากถิ่นเมืองสงขลาได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานส่วนหนึ่งด้วย จึงได้พบหลักฐานเจดีย์บรรจุอัฐิสมเด็จพระเจ้าเกาะยอบนยอดเขาภูทิวที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา จากหลักฐานดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ชาวเกาะยอในรุ่นแรกๆที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นชาวไทยและชาวจีนจากโพ้นทะเล ซึ่งผู้คนกลุ่มนี้ต่อมาได้ผสมกลมกลืนทางสังคมและวัฒนธรรมกับคนไทยพื้นถิ่นได้กลายเป็นตัวตนที่แท้จริงของชาวเกาะยอสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน(2560.สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ.(ออนไลน์).

แหล่งที่มา: <http://www.kohyor.go.th/content/pdf/history.pdf>. 3 มกราคม 2560)

ปัจจุบันเกาะยอมี อบต.1แห่งและมีจำนวนหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกฐานะสภาตำบลเกาะยอเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกาะยอมีสภาพทางกายภาพเป็นเกาะและมีทะเลสาบล้อมรอบมีภูเขาและเนินเขาชาวบ้านมีอาชีพผสมผสานกันระหว่างการเกษตรและการประมงและอุตสาหกรรมในครัวเรือน ชุมชนเกาะยอมีความเจริญขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีสินค้าในครัวเรือนส่งออกไปจำหน่ายตามหัวเมืองต่างๆด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชุมชนเริ่มมีความสัมพันธ์กับสังคมภายนอกมากขึ้นซึ่งนำมาสู่การปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับการ

พัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ.2504 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ส่งผลให้ถูกปรับเปลี่ยนไปตามอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตกทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมวัฒนธรรมถูกแทนที่ด้วยวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น หลังจากมีการสร้างสะพานติณสูลานนท์เชื่อมเกาะยอกับแผ่นดินใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาและอำเภอสิงหนครตั้งแต่ปี2529เป็นต้นมาทำให้ชาวเกาะยอหันมาประกอบอาชีพใหม่ ๆ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวหลังไหลเข้ามาสู่เกาะยอมากขึ้นเรื่อยๆ จากการลงทุนประกอบธุรกิจส่วนตัว ทำร้านอาหารและที่พักโฮมสเตย์เกิดการรุกร้าพื้นที่ทะเลสาบสงขลา

ภาพที่ 1.1 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ที่มา : <https://www.facebook.com/Champmc.service/photos>.สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2560.

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ได้มีส่วนในการทำลายระบบนิเวศของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจึงเห็นว่าควรจะต้องมีการศึกษาและหาแนวทางในการช่วยกันร่วมมือกันของประชาชน มีการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนข้อมูลความต้องการของประชาชน ปัญหาที่ประชาชนได้รับ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อให้ยังคงเป็นบริเวณที่ทรงคุณค่ามีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเนื่องจากพื้นที่แห่งนี้มีศักยภาพทั้งเรื่องการท่องเที่ยวและค้าขายซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน

1.2 คำสำคัญ (keywords) ของโครงการวิจัย

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยมีกระบวนการสื่อสารกันสองทางเช่นการแสดงทัศนคติแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเพื่อหาทางเลือกในการตัดสินใจทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับสถาบันนโยบายศึกษา 2539,อ้างถึงในสำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2549:18)

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยการวางแผน ดำเนินงาน ติดตามประเมินผลและปรับปรุง แก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการใช้อย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้อย่างยั่งยืน ยาวนานตลอดไป และเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติให้มากที่สุด (วินัย วีระวัฒนานนท์,2540 : 185)

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลัง

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย (Objectives)

- 1.3.1 เพื่อศึกษาทฤษฎีและแนวคิดทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
- 1.3.2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 1.3.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอบนพื้นฐานของกระบวนการการมีส่วนร่วมแบบกระบวนการเรียนรู้

1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย (Scope of the research)

- 1.4.1 ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
- 1.4.2 ศึกษาด้านความคิดเห็นของประชาชนนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ
- 1.4.3 ศึกษาและเสนอแนะแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบบริเวณเกาะยอบนพื้นฐาน

ของกระบวนการมีส่วนร่วมแบบกระบวนการเรียนรู้

1.5 กระบวนการวิจัย (Process of the research)

กระบวนการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการจำนวน 7 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การเสนอหัวข้อและเค้าโครงการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาทฤษฎี แนวคิด จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาคำว่า หนังสือ และผลงานวิจัยเรื่องต่าง ๆ เพื่อสรุปเป็นขอบข่ายทางทฤษฎีที่จะนำมาใช้ในการวิจัย(Theoretical Framewofk) โดยจะศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชน การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการภูมิทัศน์วัฒนธรรม กระบวนการกลุ่ม การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ กฎหมาย นโยบาย และงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบการวิจัย เป็นการกำหนดกรอบการวิจัย ได้แก่ การกำหนดกรอบทฤษฎีและแนวความคิดในการวิจัย การตั้งปัญหา การกำหนดสมมุติฐานและตัวแปร การออกแบบกระบวนการวิจัย กำหนดวิธีและเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 การดำเนินการวิจัย เป็นการศึกษาสภาพและบริบทของพื้นที่วิจัย การใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็น ความต้องการและปัญหาของประชาชนในชุมชน และการสัมภาษณ์ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ขั้นตอนที่ 5 การวิเคราะห์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์ และการพิสูจน์สมมุติฐาน

ขั้นตอนที่ 6 การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ เป็นการอภิปรายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนและนักวิชาการ และจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ

ขั้นตอนที่ 7 การสรุปผลการวิจัย เป็นการสรุปสาระสำคัญทั้งหมดของการวิจัย ข้อบกพร่องในการวิจัยและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยขั้นต่อไป

1.6 วิธีกรวิจัย (Methodology of the research)

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยจะใช้วิธีดังต่อไปนี้

1.6.1 การศึกษาทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัย ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร หนังสือ และรายงานวิจัย

1.6.2 การศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของประชาชน โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ

1.6.3 การศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ใช้วิธีการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ

1.6.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถามประชาชนใช้วิธีสรุปจากกลุ่มโดยค่าสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักวิชาการใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหา

1.6.5 การพิสูจน์สมมติฐาน ใช้สถิติค่าฐานนิยม

1.6.6 การเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอใช้ทฤษฎีและแนวคิดของการมีส่วนร่วม กระบวนการกลุ่ม และกระบวนการเรียนรู้เป็นกรอบและแนวทางในการเสนอแนะ

1.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ส่งผลให้พื้นที่ชุมชนเกิดการรับรู้การเข้าใจและมีทิศทางการพัฒนากระบวนการเศรษฐกิจได้

1.7.2 ทำให้คุณภาพชีวิตของมนุษย์ดีขึ้นภายในระบบนิเวศที่สามารถรองรับการดำเนินชีวิตต่อไป

1.7.3 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาชุมชนรอบเกาะยอ

1.7.4 แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมบนกระบวนการมีส่วนร่วมแบบกระบวนการเรียนรู้

1.8 การนำเสนอผลการวิจัย

นำเสนอผลงานวิจัยเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์ ประกอบด้วย ภาพถ่าย แผนที่
แผนผัง แผนภูมิ

บทที่ 2

การศึกษาทฤษฎี แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการวิจัยเรื่อง “การศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลา บริเวณรอบเกาะยอบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยดังนี้

- 2.1 การจัดการสิ่งแวดล้อม
- 2.2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 2.3 แนวทางการคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- 2.5 การมีส่วนร่วม
- 2.6 แรงจูงใจ
- 2.7 กระบวนการกลุ่ม
- 2.8 การสื่อสาร
- 2.9 การประชาสัมพันธ์
- 2.10 วิวัฒนาการกฎหมายของกรมเจ้าท่า และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม
- 2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

2.1 การจัดการสิ่งแวดล้อม

1. ความหมาย

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการแผ่กระจายทรัพยากรที่สำคัญทั้งที่เกิดโดยธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสนองความพอใจในการนำไปใช้ที่เหมาะสม ทั้งนี้ต้องเป็นการดำเนินการอย่างมีระบบในการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ โดยไม่มีผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อม เพื่อจะมีทรัพยากรใช้ได้ตลอดไป (ว่าที่ร้อยตรีหญิงยุวดี กวาตระกูล.2560. สิ่งแวดล้อม.(ออนไลน์). <http://rmupt-environment.blogspot.com>.20 ธันวาคม 2560)

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้สิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวมีผลดีต่อคุณภาพชีวิตคือ รู้จักปกป้องไม่ให้เกิดปัญหาพิชต่อการดำรงชีวิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม.2560.(ออนไลน์). <https://kaewta.wikispaces.com>. 20 ธันวาคม 2560)

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง กระบวนการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ โดยการวางแผน ดำเนินงาน ติดตามประเมินผลและปรับปรุง แก้ไขพัฒนาให้ดีขึ้น ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการใช้อย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ให้ได้อย่างยั่งยืน ยาวนานตลอดไป และเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อมวลมนุษย์และธรรมชาติให้มากที่สุด (วินัย วีระวัฒนานนท์, 2540 : 185)

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การพิจารณาตรวจสอบทรัพยากรในพื้นที่อย่างดี แล้วตัดสินใจว่าจะทำอะไรที่เราต้องการ โดยมีให้เกิดอันตรายมากจนทำให้สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่ต้องเสียไป (Winslow and Gubby, อ้างถึงในเกษม จันทรแก้ว, 2525 : 203)

2. หลักการและแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม

มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) มุ่งการใช้ทรัพยากรให้ยั่งยืนยาวนาน
- 2) ใช้ทรัพยากรโดยเพิ่มจำนวน และรักษาจำนวนที่มีอยู่
- 3) รู้จักการหมุนเวียนทรัพยากรนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)
- 4) ควบคุมของเสียและมลพิษที่เกิดขึ้น
- 5) รักษา, สงวน, ปรับปรุง, ซ่อมแซม, พัฒนาการใช้ทรัพยากร
- 6) ควบคุมระบบนิเวศให้อยู่ในสมดุลธรรมชาติ
- 7) ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของมนุษย์ให้ดี
- 8) การใช้อย่างสมเหตุสมผล ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่ามีผลเสียน้อยที่สุด
- 9) การปรับปรุงซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอหรือสูญหาย
- 10) การประหยัดในส่วนที่ควรสงวนไว้

คำนึงถึงการใช้ เช่น กรณีการสร้างเขื่อนในพื้นที่ป่า

- 1) ทรัพยากรที่นำออกจากระบบ คือ ทรัพยากรที่เป็นสิ่งนำออก (Output) หลังจากมีโครงสร้างการพัฒนาเข้าสู่ระบบ เช่น คน, ต้นไม้ ฯลฯ
- 2) ทรัพยากรที่นำเข้ามาใช้ในระบบ คือ ทรัพยากรที่เป็นสิ่งนำเข้า (Input) นำเข้าสู่ระบบ เช่น เครื่องจักร ฯลฯ
- 3) ทรัพยากรที่ใช้ในระบบ คือ ทรัพยากรที่มีใช้อยู่เดิมในระบบ เช่น คน, บ้านเรือน, ต้นไม้ ฯลฯ

4) ทรัพยากรที่ใช้นอกระบบ คือ ทรัพยากรที่อยู่นอกระบบแต่มีความเกี่ยวข้องหรือมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์ประกอบและการทำงานในระบบ เช่น ความต้องการใช้กระแสไฟฟ้าของชุมชน

3. ขั้นตอนการจัดการสิ่งแวดล้อม

ตั้งจุดประสงค์สุดท้าย (Goal)

1) วัตถุประสงค์ : ความต้องการ

2) เป้าหมาย : บอกขนาดและทิศทาง ให้เห็นรูปธรรม

3) นโยบาย : หลักการ แผนงาน แนวทางการดำเนินงาน

4) มาตรการ : แนวทางการควบคุม

5) แผนงาน : การกำหนดงานหรือสิ่งที่ต้องทำ

6) แผนปฏิบัติการหรือโครงการ : กำหนดกิจกรรมของงานและขั้นตอนการดำเนินงาน

ระบุผู้รับผิดชอบงบประมาณ เวลา สถานที่ โดยละเอียด

2.2 การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

1. ความหมาย

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึง การเก็บรักษา สงวน ซ่อมแซม ปรับปรุง และใช้ประโยชน์ตามความต้องการอย่างมีเหตุผลต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดคุณภาพสูงสุดในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์อย่างถาวรต่อไป

(Environment and life quality.2560.(ออนไลน์).<https://sahutchaisocialwork.wordpress.com>

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม หมายถึงการใช้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยความชาญฉลาดและก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมวลมนุษย์ให้มากที่สุดและมีระยะเวลาในการทำงานยาวนานที่สุด(นางสาว วริศรา นุช หิรัญชาติ.2560.(ออนไลน์). <https://www.gotoknow.org>)

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental Conservation) หมายถึงการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างมีเหตุผล เพื่ออำนวยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีตลอดไปแก่มนุษย์(การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับระบบนิเวศ.2560.(ออนไลน์). <http://waraporn19.blogspot.com/p>)

2. ประเภทของสิ่งแวดล้อมที่ควรอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นทุกส่วนทุกอย่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ หากส่วนหนึ่งส่วนใดถูกรบกวนทำลาย ก็จะก่อให้เกิดปัญหาได้ ซึ่งอาจแยกสิ่งแวดล้อมได้เป็นประเภทใหญ่สำหรับการอนุรักษ์ได้ดังนี้

1) ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ทุ่งหญ้า สัตว์ป่า น้ำ ดิน อากาศ มนุษย์ และพื้นที่ธรรมชาติต่าง ๆ เป็นต้น จำแนกได้เป็น 3 กลุ่มใหญ่ดังนี้

1.1 ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่รู้จักหมด

1.2 ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วนำมาใช้ใหม่ได้

1.3 ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป

2) ธรรมชาติที่ควรอนุรักษ์ หมายถึง ธรรมชาติที่มีคุณค่าทางวิชาการและสุนทรียภาพที่เกี่ยวข้องเป็นสัณฐานที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์หรือสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ มีลักษณะพิเศษเฉพาะ ซึ่งจำแนกลักษณะได้ดังนี้

2.1 เกาะและแก่ง

2.2 ภูเขา ถ้ำ น้ำตกและน้ำพุร้อน

2.3 ทะเลสาบ หนองและบึง

2.4 หาดทราย และหาดหิน

2.5 แหล่งที่มีซากดึกดำบรรพ์ (พืชและสัตว์) สุสานหอย 75 ล้านปี

2.6 สัณฐานอื่น ๆ ที่มีความสำคัญทางธรณี สัณฐานวิทยา และภูมิลักษณะวรรณนา เช่น

เขาฟิงกัน แพะเมืองผี

3. การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมีวัตถุประสงค์หลักอยู่ 4 ประการ คือ

1) เพื่อธำรงไว้ซึ่งปัจจัยสำคัญของระบบสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์และสัตว์ และระบบสนับสนุนการดำรงชีวิต เป็นการปรับปรุงป้องกันพื้นที่เพื่อการเพาะปลูก การหมุนเวียนแร่ธาตุอาหารพืช ตลอดจนการทำน้ำให้สะอาด

2) เพื่อสงวนรักษาการกระจายของชาติพันธุ์ ซึ่งขึ้นกับโครงการขยายพันธุ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปรับปรุงการป้องกันภัยพืช สัตว์เลี้ยง และจุลินทรีย์ต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนการคุ้มครองอุตสาหกรรม นานาชาติที่ใช้ทรัพยากรที่มีชีวิตเป็นวัตถุดิบ

3) เพื่อเป็นหลักประกันในการใช้พันธุ์พืชสัตว์และระบบนิเวศเพื่อประโยชน์ในการยังชีพตามความเหมาะสม

4) เพื่อสงวนรักษา โบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปกรรม ซึ่งเป็นมรดกล้ำค่าไว้ไปยังอนุชนรุ่นหลังรวมทั้งระบบสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น

4. หลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

แนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จะต้องครอบคลุมปัญหาใหญ่ คือปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมถูกทำลาย ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษและปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมีความสำคัญซึ่งตัวการสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาก็คือมนุษย์นั่นเอง สำหรับแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปนั้นสามารถกระทำได้โดยกว้าง ดังนี้

1) การให้การศึกษายเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพราะการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมจริง ๆ นั้นมิใช่การหยุดการขยายตัวทางเศรษฐกิจหรือการปฏิเสธเทคโนโลยี แต่ความสำคัญนั้นอยู่ที่การเปลี่ยนทัศนคติของคนเพื่อให้เขาสามารถเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยวิธีการทุก ๆ ชนิดรวมทั้งการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าถึงตัวประชาชนให้มากที่สุด

2) การปรับปรุงคุณภาพ เป็นวิธีการตรงที่ช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรและภาวะแวดล้อมเสื่อมโทรม

3) การลดอัตราการเสื่อมสูญ การบริโภคของมนุษย์ในปัจจุบันในหลายประเภทมักจะบริโภคทรัพยากรกันอย่างฟุ่มเฟือยและไม่ค่อยได้ใช้ให้อยู่ในขอบเขตจำกัด มักจะมีทัศนคติต่อการบริโภคในลักษณะที่ว่าสามารถบริโภคได้สูงสุดจะทำให้มีความสุขที่สุด ทัศนคติเช่นนี้จะทำให้ป่าไม้ถูกทำลายเช่นการตัดหนึ่งต้นแทนที่ใช้ประโยชน์จากต้นไม้ทุก ๆ ส่วนแต่กลับใช้ประโยชน์ เฉพาะส่วนที่เป็นต้นเท่านั้นที่เหลือ เช่น กิ่ง ใบ หรือ ส่วนอื่น เช่นส่วนที่เป็นตอมักจะถูกทิ้งไป อันที่จริงแล้วส่วนเหล่านี้สามารถที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ทั้งนั้น ไม่ควรทิ้งขว้าง เป็นต้น

4) การนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ การผลิตวัสดุเครื่องใช้ต่างๆ ย่อมมีส่วนเป็นเศษเรียกกันว่าเศษวัสดุ เช่น เหล็ก อลูมิเนียม สังกะสี ทองแดง ตะกั่ว พลาสติก กระจก สิ่งเหล่านี้สามารถที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่อีก โดยเก็บรวบรวมแล้วนำมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่อีกโดยเก็บรวบรวมแล้วนำไปหลอมใหม่

5) การใช้สิ่งทดแทน ทรัพยากรที่ใช้ประโยชน์ได้ดีในอดีตเริ่มร่อยหรอลง เนื่องจากความต้องการเกี่ยวกับการบริโภคสูงนั่นเอง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษา เพื่อหาเส้นทางนำทรัพยากรอื่นที่มีคุณภาพเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมาทำหน้าที่ในงานประเภทเดียวกัน

6) การใช้สิ่งที่มีคุณภาพรองลงมา ธรรมชาติทรัพยากรชนิดเดียวกันอาจมีคุณภาพแตกต่างกันออกไป เช่น พันธุ์ไม้ในป่าซึ่งมีมากมายมีคุณภาพแตกต่างกันออกไปบางชนิดมีเนื้อไม้แข็งเมื่อนำมาแปรรูปก็จะได้ไม้ที่มีความแข็งแรงทนทานต่อสภาพดินฟ้าอากาศ มนุษย์จึงนิยมเลือกไม้เหล่านี้มาใช้ประโยชน์ก่อน นานเข้าไม้เหล่านี้ก็ค่อยร่อยหรือลงจนเกือบจะหมด ดังนั้นแนวทางหนึ่งของการแก้ปัญหาก็คือ การใช้ไม้ที่มีคุณภาพรองลงมา โดยการนำไม้ที่มีคุณภาพรองลงมานั้นไปอบน้ำยาหรืออบน้ำยาทั้งนี้เพื่อรักษาคุณภาพของไม้ให้ทนทาน ป้องกันปลวก มอด เชื้อรา ซึ่งมีส่วนทำให้ไม้ผุกร่อน ให้ใช้ได้นาน เทียบเท่ากับไม้เนื้อแข็งที่หมดไปในบางประเทศ ไม้ที่จะนำมาก่อสร้างจะต้องอบน้ำยาเสียก่อนโดยเขาออก กฎหมายบังคับกันเลยทีเดียว

7) การสำรวจหาทรัพยากรใหม่ ๆ ปัจจุบันถึงแม้ว่าจะมีการค้นหาทรัพยากรมาใช้กันมากมายแล้วก็ตาม แต่ทรัพยากรในธรรมชาตินั้นยังมีอยู่อีกมากมาย ซึ่งเชื่อกันว่าถ้าหากมีการสำรวจกันอย่างจริงจังก็อาจจะพบทรัพยากรที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพของมนุษย์อยู่อีกมาก

8) การป้องกัน เป็นวิธีการจัดการโดยตรงเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมร่อยหรือรวดเร็วเกินไปหรือป้องกันมลสารหรือวัตถุเป็นพิษไม่ให้แปดเปื้อนสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัย รวมทั้งโบราณสถานโบราณวัตถุในกรณีที่บรรยากาศมีก๊าซพิษหรือสารพิษเจือปนน้ำไม่สะอาดไม่สามารถใช้บริโภคได้เพราะมีสิ่งแปลกปลอมขึ้นในรูปของสารพิษและเชื้อโรคสิ่งเหล่านี้ย่อมอยู่ในสิ่งแวดล้อม

2.3 แนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ความเคลื่อนไหวให้คนหันกลับเข้ามาหาธรรมชาติ เกิดขึ้นในสหพันธรัฐเยอรมัน ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้ทำให้คนเยอรมัน ละเลยธรรมชาติและเชื่อมั่นในเรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น

กล่าวได้ว่าตั้งแต่ช่วงทศวรรษ 1960 เป็นต้นมา ได้เกิดปัญหาหาสภาวะแวดล้อมที่รุนแรงขึ้น อันเป็นผลมาจากการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมที่ต้องการลดต้นทุน โดยไม่คำนึงถึงของเสียที่กระบวนการเหล่านั้นปล่อยออกมา เนื่องจากความรุนแรงของปัญหาสภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้นใหม่ ไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์อีกทั้งอยู่ในกระบวนการผลิตที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลบวกต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศปัญหาสภาวะเหล่านั้นจึงปราศจากการควบคุม และไม่มีตัวบทกฎหมายที่ชัดเจนและบังคับ ส่งผลเสียหายต่อระบบนิเวศและทรัพยากรธรรมชาติทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต

กลุ่มคลับ ออฟ โรม (Club of Rome. 1972 อ้างถึงใน สำรวย เมฆวรรุฒิ.2550,หน้า30) ได้เสนอ แนวคิดแรกที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ ความหวังใยในเรื่องขีดจำกัดของ

ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งกลุ่มนี้ต้องการสื่อกับคนทั่วไป คือความห่วงใยต่อความเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2538, หน้า 15) เมื่อปรากฏการณ์และการค้นพบใหม่ที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงและในระยะยาว ทำให้ประเทศอุตสาหกรรมเกิดความห่วงใยต่อสภาวะแวดล้อมซึ่งมีผลต่อการดำรงอยู่ของมนุษยชาติ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542, หน้า 22) การพัฒนาที่ยั่งยืนได้มีการพูดถึงอย่างจริงจังในปี 1982 โดยมีการจำกัดความของการพัฒนาที่ยั่งยืน การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ซึ่งสนองความต้องการของเรา โดยไม่ทอดทิ้งชนรุ่นต่อไปให้มีทรัพยากรน้อยกว่าที่พวกเราได้ใช้สอยและเป็นวิถีชีวิตจากการมองฐานทรัพยากรที่มีอยู่มากกว่าตัวเงินในบัญชี

1. หลักการพัฒนา

หลักการพัฒนา คือ แนวปฏิบัติที่จะต้องยึดถือในการดำเนินการพัฒนาสังคมให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ (สนธยา พลศรี, 2547, หน้า 80)

พิจารณาจากเอกสารและผลงานพัฒนาในด้านต่าง ๆ แล้วพอจะสรุปหลักการที่สมเด็จพระเทพฯ ทรงยึดถือเป็นแนวในการทำงานของพระองค์ดังนี้

- 1) การช่วยตนเอง การพึ่งตนเอง ทรงปลูกฝังหลักการนี้ให้อยู่ในความรู้สึกของคนทีพระองค์พัฒนา ไม่ว่าจะในหมู่คนปกติหรือคนไม่ปกติ
- 2) การเริ่มจากสภาพที่เขาเป็นอยู่ นั่นคือ ชาวบ้านเคยมีชีวิตอย่างไร มีความรู้ หรือฐานะอย่างไร ให้เริ่มจากตรงนั้นแล้วค่อยๆ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้น ให้สูงขึ้น
- 3) การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพราะเป็นสิ่งใกล้ตัว ชาวบ้านย่อมรู้จักดีจึงนำมาใช้ได้ทันทีไม่ต้องมีการศึกษาทำความเข้าใจใหม่ ไม่ต้องรอกจากภายนอกซึ่งไม่รู้จะใช้เวลาานเท่าใด
- 4) การมีส่วนร่วมของคนในท้องที่การพัฒนาต้องพยายามนำชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเขาจะได้เรียนรู้และมีความรู้ความชำนาญเพิ่มเติม นั่นคือการพัฒนา
- 5) วัฒนธรรมและผู้นำท้องถิ่น หรือกล่าวง่าย ๆ ว่าทรงยึดความเป็นไทยไว้มั่นคง นำความเจริญจากภายนอกเข้ามาผสมผสานหรือเพิ่มเติม ทำให้ความเป็นไทยเดิมดีขึ้น
- 6) ความมีประสิทธิภาพ การดำเนินการพัฒนาต้องมีการประเมินผลเป็นระยะ ๆ เพื่อให้งานดำเนินไปสู่เป้าหมายได้อย่างมากแต่ใช้เวลา น้อย คนน้อยและเงินน้อย
- 7) การประสานงาน งานพัฒนาแต่ละโครงการของสมเด็จพระเทพฯ จะมีลักษณะของการร่วมมือประสานงานกันระหว่างหลายหน่วยงาน ทั้งที่เป็นราชการและเอกชน

8) การทำงานเชิงรุก ตัวอย่างคือ การเสด็จเยี่ยมราษฎรของสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ แนะนำการทำมาหากิน การฝึกอาชีพ หรือการรักษาสุขภาพอนามัย และการป้องกันการทำลายธรรมชาติแวดล้อม

9) ความมีคุณธรรมและศิลปะ จะเห็นว่าคนที่พระองค์มุ่งพัฒนาไม่ได้มุ่งให้มีความรู้ความสามารถแต่อย่างเดียว แต่จะต้องควบคู่มากับคุณธรรมและความดี

10) การเชื่อมประสานด้านเวลา เป็นหลักการทำงานพัฒนาอีกประการหนึ่งที่ทรงยึดกล่าวคือ ทรงเอาพระทัยใส่ทั้งงานโบราณคดี ประวัติศาสตร์และอนุรักษ์โบราณสถานและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย

2 แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542, หน้า 49) การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญประการหนึ่งคือ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพราะแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้อยากจะเดินทางมาท่องเที่ยวให้คงสภาพและมีคุณค่าทางการท่องเที่ยวอยู่เสมอ จึงเป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการอย่างมีระบบแบบแผนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้คงสภาพและมีคุณค่าทางการท่องเที่ยวอยู่เสมอ นั้น มิได้หมายถึงประโยชน์ทางการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวแต่ หมายถึง ประโยชน์ต่อระบบนิเวศน์และสภาพแวดล้อมต่างๆ อีกด้วย

3 แนวคิดขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว

สันติ ชูตินธรา (2530, หน้า 37 อ้างในเสาวลี ทองเจิม, 2544, หน้า 24-25) ได้กล่าวถึงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งนั้น ปัจจัยที่จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงคือเพื่อให้พื้นที่นั้นสามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดี มี 3 ประการ ดังนี้

1) สารูป (image) ของพื้นที่ หมายถึง หัวใจหรือตัวแทนของพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ในความคิด ในความรู้สึกของนักท่องเที่ยว สารูปของแหล่งท่องเที่ยวเป็นเสน่ห์ที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวไปถึงและพอใจที่จะเดินทางมาสัมผัส มาชื่นชม หากไม่คำนึงถึงสารูปของพื้นที่อาจทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นสูญเสียสารูปเดิมและมีผลต่อความรู้สึกของนักท่องเที่ยวได้

2) ขีดจำกัดขั้นต่ำ (treshods) หมายถึง จำนวนนักท่องเที่ยวขั้นต่ำสุดที่จะมาอุดหนุนหรือใช้บริการต่าง ๆ ในพื้นที่นั้น

3) ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (carrying capacity) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง ในอดีตที่ผ่านมายังไม่ได้ได้รับความสนใจหรือให้ความสำคัญมากเท่าที่ควร ความสามารถ

ในการรองรับของพื้นที่ เป็นแนวความคิดในวิชานิวเคลียสที่มีข้อสมมุติฐานที่ว่าในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ความสามารถในการรองรับของพื้นที่จะมีข้อจำกัดในตัวเองกล่าวคือ มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์จากพื้นที่ผืนนั้น ๆ ได้จนถึงระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งหากมีการใช้ประโยชน์เลขชี้กำลังนี้จะทำให้สภาพ และขาดความสมดุลของพื้นที่ สูเสียไปจนเกิดปัญหาอื่น ๆ ต่อเนื่อง ตามแนวคิดนี้เป็นแนวความคิดด้านพื้นฐานทางด้านสภาวะแวดล้อม และ นิวเคลียสที่นักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยวนำมาประยุกต์ใช้ ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะของการท่องเที่ยวในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก คือแต่เดิมการท่องเที่ยวจำกัดในลักษณะเฉพาะตัว แต่ต่อมาได้ขยายตัวขึ้นกลายเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะกลุ่ม(mass) นักท่องเที่ยวเดินทางโดดเดี่ยวเฉพาะตัวก็กลายเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยว

4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2540,หน้า 16) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวยั่งยืน เป็นคำศัพท์ของการพัฒนาที่เกิดขึ้นมาด้วยสาเหตุของความกดดันที่เกิดจากความไม่สมดุลกันระหว่างการเร่งรัดพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการเร่งรัดการลงทุนและใช้วัสดุจากทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร้ขอบเขต จึงเป็นผลให้ทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างรวดเร็ว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541,หน้า4 อ้างถึงใน ทศภรณ์ นาคเขียว,2545 หน้า 26) กล่าวว่า เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวนี้คือ ความพยายามที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งจะพิจารณาได้จากองค์ประกอบ 4 ประการดังนี้

- 1) ต้องดำเนินการในเรื่องขอบเขตความสามารถของธรรมชาติ ชุมชนขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อกระบวนการด้านการท่องเที่ยว
- 2) ต้องตระหนักถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตที่มีต่อกระบวนการด้านการท่องเที่ยว
- 3) ต้องให้มีประชาชนทุกส่วนได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
- 4) ต้องชี้นำด้านการท่องเที่ยวตามความปรารถนาของประชาชนในท้องถิ่น

5.การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ความหมาย

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542,หน้า24) ได้มีการประชุมนานาชาติด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาแบบยั่งยืน เมื่อเดือนมีนาคม พุทธศักราช 2533 ณ เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา สรุปสาระสำคัญได้ว่า การพัฒนาแบบยั่งยืนจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ผลจากการประชุมจึงนำไปสู่การประชุมเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ขึ้นที่เมืองริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิลเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2535 ซึ่งผลการประชุมครั้งนี้ ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้นและได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึงการพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน และในขณะเดียวกันก็ปกป้องคุ้มครองและสงวนไว้รักษาไว้ให้แก่อนุชนรุ่นหลังต่อไป

ภราเดช พยัฒวิเชียร (2542,หน้า4) ได้ให้ความหมายของ ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้ที่เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลัง

ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (2543,หน้า 27) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่านับเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งหมายถึง มีการบริหารจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอันมีค่าอย่างรอบคอบและชาญฉลาดและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

6.หลักการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ภราเดช พยัฒวิเชียร (2542,หน้า5) ได้กล่าวถึงหลักการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่ามี 10 ประการที่สำคัญคือ

- 1) การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดีทั้งที่เป็นธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญ
- 2) การลดการบริโภคที่มากเกินไปและการลดของเสียจะช่วยลดความเสี่ยงภัยในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาวและเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว
- 3) การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- 4) การประสาน การพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว

5) การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกัน สิ่งแวดล้อมไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย

6) การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่น ในสาขาการท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชาชนและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยว

7) การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กร และสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นต้องไปในแนวทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ไขปัญหา และลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

8) การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดแทรกแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืน ต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับจะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว

9) การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างพร้อมมูล จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว และจะช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยว

10) การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ โดยมีสาเหตุมาจากแนวโน้ม 2 ประการคือ แนวโน้มเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และความเปลี่ยนแปลงเรื่องอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สืบเนื่องมาจากปัจจุบันประชากรโลกมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น ปริมาณการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของประชากรก็มีอัตราที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อระบบนิเวศ จนทำให้สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538, หน้า 4) ในหลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาได้พยายามสนับสนุนเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยการรวมเอาประเด็นของการอนุรักษ์เข้ากับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยการใช้ประโยชน์พื้นที่อนุรักษ์ที่จัดตั้งขึ้นให้เป็นแหล่งพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการสงวนรักษาระบบนิเวศตามธรรมชาติ โดยการส่งเสริมเรื่องการท่องเที่ยวในบริเวณพื้นที่อนุรักษ์

สรุปได้ว่า ที่มาของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีสาเหตุจากแนวโน้มเรื่องการท่องเที่ยวที่ปรากฏค่อนข้างชัดเจนว่าในระยะ 7-8 ปีที่ผ่านมา มนุษย์ได้เปลี่ยนแปลงวิถีการใช้เวลาว่างในการเดินทางท่องเที่ยว โดยมีแนวโน้มต้องการท่องเที่ยวแบบผจญภัย เข้าไปมีส่วนร่วมและสัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง

1 นิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

สันติ แสงเจริญ (2544, หน้า 3) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (conservation tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรต่าง ๆ โดยเป็นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทุกประเภท คือ ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2538, หน้า 4) ยังให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ว่า หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพธรรมชาติ สภาพสังคมวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

สินธุ์ สโรบลและคณะ (2545, หน้า 9) ยังกล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชมศึกษา เรียนรู้และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

2 การสร้างความเข้าใจของคำว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (conservation tourism) และ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism)

ความหมาย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541, หน้า 9) ได้กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยว ที่มุ่งให้เกิดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้ การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน โดยมีองค์ประกอบหลัก 4 ส่วน คือ

ด้านกิจกรรม ด้านการจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย 2540, หน้า 2)

3 องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540, หน้า 2-4) ได้จัดขอบเขตของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศครอบคลุมองค์ประกอบหลัก 4 ประการ

1) เป็นแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (nature – bared) เป็นหลัก ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่นั้น

2) เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (sustainable management) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3) เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (learning Process) โดยมีการให้การศึกษา (education) เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ (knowledge) ประสบการณ์ (Experience) ความประทับใจ (appreciate) เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อตัวนักท่องเที่ยว ประชากรท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง

4) เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงส่วนร่วมของชุมชน (involvement of localcommunity) เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น (local benefit) โดย หมายถึงการกระจายรายได้ การยกระดับ คุณภาพชีวิตและการได้ผลตอบแทน เพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวและในที่สุดแล้วท้องถิ่นสามารถควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

4 องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ราล์ฟ บัคลีย์ (ralf buckly, 1995 อ้างถึงใน อุดร วงศ์ทับทิมและสุภาวินี ทรงพรวาณิชย์, 2546 หน้า 28) ได้กล่าวไว้ในผลงานเรื่องการท่องเที่ยว โดยชุมชนเสนอองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ นั้นมีด้วยกัน 4 ประการได้แก่

1) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการดูแลอย่างยั่งยืน ด้วยรูปแบบและการบริหารที่ถูกต้อง

2) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของธรรมชาติ

3) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการศึกษาเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อมเป็น

หลัก

4) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะต้องสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว

อุดร วงศ์ทับทิม และสุภาวณี ทรงพรพาณิชย์ (2546, หน้า29-30) กล่าวว่า สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้ดัดแปลงความคิดของรอล์ฟ บัคส์ และพัฒนามาสู่อองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 4 ด้าน

1) องค์ประกอบด้านพื้นที่เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นหลัก มีธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ ดังนั้นองค์ประกอบด้านพื้นที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ

2) องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ และจะต้องไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืน ครอบคลุมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรการจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและการกำจัดมลพิษ ควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขตเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการยั่งยืน

3) องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้ให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง ทั้งนี้นักท่องเที่ยวประชาชนท้องถิ่นและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง อาจกล่าวได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา

4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเกือบตลอดกระบวนการ ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่นทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนกลับมาบำรุงรักษาและการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

2.5 การมีส่วนร่วมของประชาชน

ในอดีตสังคมไทยมีการพูดถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างกว้างขวางในแง่หลักการ ประโยชน์ และความจำเป็น ต่อมาได้มีประกาศใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. 2539 และที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนที่สุดคือการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 ซึ่งรับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ร่วมรับรู้ ร่วมให้ข้อมูล ร่วมกระทำการ ร่วมตรวจสอบ จนถึงร่วมตัดสินใจ สาธารณะสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในที่นี้จะกล่าวถึง ความหมาย ลักษณะของการมีส่วนร่วม การรับรู้และการสร้างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กลไกการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการมีส่วนร่วม ระดับของการมีส่วนร่วม แนวทางการมีส่วนร่วมและการให้ข้อมูล และประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

1. ความหมาย

การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีผู้ให้จำกัดความไว้หลากหลาย เช่นการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การร่วมมือของประชาชนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้ามารับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ (กรรณิการ์ ชมดี 2524,อ้างถึงใน ชัยมงคล นิมศรีสุขกุล 2549 : 11)

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในเรื่องความคิด ซึ่งได้แก่การค้นหาปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนแก้ไขปัญหาและปัจจัยที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคือ การพัฒนาที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจในเนื้อเรื่องและมีระบบการทำงานเป็นลำดับขั้นตอน ประชาชนต้องเป็นผู้ตัดสินใจเริ่มกิจกรรมของตนเอง และการสนับสนุนทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายนอกได้แก่ สภาพสังคม เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณี กฎระเบียบ นโยบายรัฐ ส่วนปัจจัยภายในได้แก่โอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วม ความคาดหวังประโยชน์ที่จะได้รับ อายุ เพศ สภาพร่างกาย (นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ 2550:11)

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มโดยมีกระบวนการสื่อสารกันสองทางเช่นการแสดงทัศนคติและเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเพื่อหาทางเลือกในการตัดสินใจทำให้เกิดการเรียนรู้ เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่าย (สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับสถาบันนโยบายและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับสถาบันนโยบายศึกษา 2539,อ้างถึงใน สำนักวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2549:18)

จากความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ทราบถึงกระบวนการ การแสดงความคิดเห็น การทำงานของประชาชนในลักษณะที่มีความแตกต่างกัน แต่สิ่งที่เหมือนกันคือการแสดงความคิดเห็นเพื่อที่จะได้สิ่งที่เหมาะสมที่สุดที่มาจากความเห็นส่วนใหญ่

2. ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ลักษณะของการมีส่วนร่วมมี 4 ประเภทดังนี้ (นรินทร์ 2543,แก้วมีศรี อ้างถึงในพงเพชร ธนสิน : 2548)

1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา และร่วมกันในการตัดสินใจ นับเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะถ้าหากประชาชนในชุมชนยังไม่เข้าใจหรือมองไม่เห็นปัญหาของตัวเองการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาก็จะไม่ประสบความสำเร็จเพราะประชาชนในชุมชนเป็นบุคคลที่อยู่

ร่วมกับปัญหาจึงทำให้รู้จักปัญหาของประชาชนดีที่สุด แต่อาจมองปัญหาไม่ชัดเจนหรืออาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองได้ แต่เมื่อมีบุคคลเข้ามาช่วยเหลือประชาชนในชุมชนจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป

2) การมีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรม เป็นการให้ประชาชนในชุมชนได้เรียนรู้เรื่องราวของการวางแผน แลกเปลี่ยนปัญหาหารือกันโดยผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าจะต้องเป็นฝ่ายให้คำแนะนำ

3) การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน จะเป็นการสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของร่วมกันเรียนรู้กับการดำเนินกิจกรรมไปพร้อมกันจนกระทั่งเกิดผลประโยชน์ไปพร้อมกัน

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เมื่อมีการดำเนินการไปสักระยะหนึ่งแล้วจะต้องมีการประเมินผลเพื่อทบทวนประเมินประสิทธิผลที่ได้มาดำเนินการทั้งหมด

จากลักษณะของการมีส่วนร่วมสามารถทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมในแต่ละแบบที่แตกต่างกันถึงสิ่งที่กำหนดวางเป้าหมายไว้แต่แรกว่าเราจะร่วมมือกันเพื่อที่จะทำอะไร การร่วมมือก็จะดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างไป แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นการร่วมมือจะสำเร็จลุล่วงไปไม่ได้ถ้าไม่ได้มีการตัดสินใจที่แน่วแน่จากบุคคลที่มีความรู้เพียงพอ ความเชื่อใจที่ประชาชนสามารถไว้วางใจและเป็นสื่อกลางในการให้ความช่วยเหลือ

3. การรับรู้และการสร้างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

การรับรู้และการสร้างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีเรื่องที่ต้องพิจารณาอยู่ 2 เรื่องคือ

1) การตัดสินใจว่าใครต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์การตัดสินใจ

โดยทั่วไปกลุ่มคนที่เริ่มมีการวางแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ได้หมายความว่าประชาชนทุกคนแต่เป็นประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลักที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องและเป็นการเปิดโอกาสให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน แต่การร่วมมือที่จะไปให้ถึงจุดหมายได้นั้นต้องมีความห่วงใย จริงใจและควรที่จะต้องมีตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือ

2) การสร้างความชัดเจนว่าใครเป็นผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจในการร่วมมือกันระหว่างประชาชน ผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจจากกลุ่มประชาชนในท้องถิ่นควรที่จะได้รับทราบข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นเพื่อที่จะได้รู้ถึงกระบวนการไปพร้อม ๆ กัน การรับรู้และการสร้างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นส่วนที่สำคัญของการระดมความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น ที่จะต้องมีผู้นำของแต่ละชุมชนเป็นบุคคลที่ประชาชนไว้วางใจเพื่อสร้างความอบอุ่น ไว้วางใจ และเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประชาชนในท้องถิ่นร่วมมือกัน

4. หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

หลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมพัฒนาการจากการที่นักปรัชญาการศึกษาได้เริ่มใช้วิธีการเรียนรู้จากการกระทำ ซึ่งเป็นพื้นฐานการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่ดึงความสามารถของผู้เรียนออกมา ในรูปของการเรียนรู้ที่ว่า Active learning ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหามากขึ้น และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรม ในเวลาต่อมา จึงพัฒนาเป็นรูปแบบการเรียนรู้โดยการแก้ปัญหาการเรียนรู้โดยร่วมมือกัน (สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ: 2544)

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลทั้งด้าน ความรู้ ทักษะคิด และทักษะได้เป็นอย่างดี ผ่านการสังเคราะห์จากผลวิเคราะห์ของการศึกษาวิจัยรูปแบบ การเรียนรู้หลายรูปแบบจนได้โครงสร้างพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบด้วย วงจรการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์ ผสมผสานกับกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เพราะในแต่ละองค์ประกอบ ของวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นั้น ผู้เรียนแต่ละคนซึ่งมีประสบการณ์ติดตัวมา จะสามารถใช้ ประสบการณ์ของตัวเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนทดลองใช้ความรู้ที่ เรียนมาไปสู่การปฏิบัติได้ดั่งนั้น ต้องผ่านกระบวนการกลุ่ม ฉะนั้นการให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน และช่วยกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ด้วยดี

หลักการสำคัญของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ + การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม

- 1) เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน
- 2) ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) คือผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลา ไม่ได้นั่งฟังการบรรยายอย่างเดียว
- 3) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
- 4) ปฏิสัมพันธ์ที่มีทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่าง กว้างขวาง
- 5) อาศัยการสื่อสารทุกรูปแบบเช่น การพูด หรือการเขียน การวาดรูป การแสดงบทบาท สมมุติ ซึ่งเอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ การสังเคราะห์การเรียนรู้องค์ประกอบของการ เรียนรู้เชิงประสบการณ์

การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นการเรียนรู้พื้นฐานที่สำคัญอีก อย่างหนึ่ง ซึ่งเมื่อประกอบไปกับการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ กระบวนการกลุ่มจะช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีส่วน ร่วมสูง การมีส่วนร่วมสูงสุดของผู้เรียนขึ้นอยู่กับการออกแบบกลุ่ม ซึ่งมีตั้งแต่กลุ่มเล็กสุดคือ 2 คน จนกระทั่งกลุ่มใหญ่ องค์ประกอบที่สำคัญของการกำหนดกลุ่มมี 3 ประการดังนี้

1) การกำหนดกิจกรรมที่ชัดเจนว่าจะให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มกันอย่างไร เพื่อทำอะไร ใช้เวลา นาน้อยแค่ไหน เมื่อบรรลุงานแล้วจะให้ทำอะไรต่อ เช่น การเสนอผลงานหน้าชั้น

2) การกำหนดบทบาทของกลุ่มหรือสมาชิกให้ชัดเจน โดยทั่วไปกำหนดบทบาทในกลุ่ม ย่อยควรให้แต่ละกลุ่มมีบทบาทที่แตกต่างกัน เมื่อนำมารวมในกลุ่มใหญ่ จะเกิดการขยายการเรียนรู้ทำให้ ใช้เวลาน้อยในการเรียนรู้แลไม่น่าเบื่อ การกำหนดบทบาทในแต่ละกลุ่มให้ทำกิจกรรมยังรวมถึงการ กำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่มด้วย

3) การกำหนดโครงสร้างของงานที่ชัดเจน บอกรายละเอียดของกิจกรรมและบทบาทโดย ทำเป็นกำหนดงานที่ผู้สอนแจ้งให้ผู้เรียน หรือทำเป็นงานมอบให้กับกลุ่ม

หลักการการเรียนรู้แบบการมีส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางใน กิจกรรม การเรียนรู้แบบส่วนร่วมเป็นการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยประสบการณ์ ผสมผสานกับกระบวนการ กลุ่ม ทุกคนที่เข้ามาเรียนรู้จะมีประสบการณ์ติดตัวมาและสามารถนำประสบการณ์ที่ได้มาทำให้เกิด ประโยชน์คือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และต้องควบคู่ไปกับกลุ่มที่ได้กำหนดขึ้นเพื่อกำหนดกิจกรรม บทบาท โครงสร้างของงาน และเมื่อนำมารวมกลุ่มใหญ่จะเกิดการเรียนรู้จากกลุ่มใหญ่ทำให้ลดเวลาลง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. กระบวนการ การมีส่วนร่วม

กระบวนการการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยกันตลอดทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน ในกระบวนการมีขั้นตอนดังนี้ (อคิน รพีพัฒน์ :2525)

1) ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนด ความต้องการของชุมชน และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการของชุมชน

2) ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนาซึ่งเป็นขั้นตอนของการ กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีการตลอดจนแนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จะใช้

3) ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาเป็นส่วนที่ประชาชนมี ส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์

4) ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ซึ่งเป็นทั้งการ ได้รับผลประโยชน์ทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ

5) ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นการประเมินว่าการที่ ประชาชนเข้าร่วมพัฒนา ได้ดำเนินการสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด การประเมินอาจประเมินแบบย่อย

(Formative evaluation) เป็นการประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ หรืออาจประเมินผลรวม (Summative evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวมยอด

กระบวนการมีส่วนร่วมจะเป็นแกนหลักในการพัฒนามีความสำคัญระดับขั้นตั้งแต่องค์กรใหญ่จนถึงองค์กรขนาดเล็ก จนกระทั่งการนำไปพัฒนาในระดับประเทศ ดังนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมจึงเป็นแรงผลักดันในการร่วมกันในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดแย้ง ทำให้เกิดความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ

6. ระดับการมีส่วนร่วม

ระดับของการมีส่วนร่วมเป็นการเริ่มปฏิบัติงานในการทำงาน ตั้งแต่วางแผน การปรึกษาหารือกัน วางแผนร่วมกัน ติดตามผลไปจนเสร็จสิ้นการดำเนินงาน ดังนั้นจึงได้แบ่งสภาพของการร่วมมือแบบมีส่วนร่วมไว้ 5 ระดับนี้ (อคิน รพีพัฒน์ :2525)

- 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมและผู้ปฏิบัติงาน
 - 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหาและแนวทางต่าง ๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่
 - 3) ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทาง วิธีการที่จะใช้ในการแก้ไขปัญหาและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันของผู้ปฏิบัติงาน
 - 4) ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ไขปัญหา
 - 5) ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลปฏิบัติงานร่วม และผู้ปฏิบัติงาน
- จะเห็นได้ว่าสภาพของการร่วมมือทั้ง 5 ระดับนี้มีระดับที่หนึ่ง สอง สาม ที่มีความสำคัญ เพราะเป็นขั้นตอนที่เสริมสร้างให้ประชาชนสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ในการแก้ไข ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

7. แนวทางการมีส่วนร่วมและการให้ข้อมูล

การมีส่วนร่วมจำเป็นต้องมีการให้ข้อมูลและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล โดยสามารถแบ่งแนวทางออกเป็น การให้ข้อมูล การรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือร่วมกัน ช่องทางดังกล่าวจะมีลักษณะในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทางตรงและทางอ้อม กระทำโยการผ่านสื่อต่าง ๆ ดังนี้ (อคิน รพีพัฒน์ :2525)

การมีส่วนร่วมโดยการให้ข้อมูลในทางเดียว

การมีส่วนร่วมโดยการให้ข้อมูลทางเดียวสามารถทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้

1) เอกสารข้อเท็จจริงเป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นลักษณะของกฎหมาย (การอนุรักษ์เป็นส่วนหนึ่งในเอกสารข้อเท็จจริง) หรือระเบียบวิธีปฏิบัติ ซึ่งมีการจัดทำ หรือกำหนดไว้แล้ว โดยที่ข้อเท็จจริงเหล่านี้ได้มีการพิจารณาตรวจสอบ หรือรับรองโดยหน่วยงานที่มีหน้าที่หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบให้รับรองข้อเท็จจริงเพื่ออ้างอิง

2) จดหมายข่าวเป็นการนำเสนอข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น บทวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง

3) รายงานการศึกษา ในการดำเนินงานตามโครงการหรือแผนงาน อาจจะมีประเด็นที่ไม่มีความแน่ชัด หรือเป็นที่ถกเถียงถึงข้อสรุปในประเด็นนั้น ๆ ซึ่งมักจะนำไปสู่การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาข้อเท็จจริงให้ปรากฏแล้วนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชน โดยทั่วไปทราบโดยการจัดทำรายงานผลการศึกษา

4) การจัดทำวิดีโอทัศน์เป็นวิธีการจัดเก็บข้อมูลเหตุการณ์ที่สามารถนำมาเป็นสื่อประกอบการเรียนรู้ แนวทางการดำเนินงานข้อเท็จจริง และการบรรยายสรุปเหตุการณ์หรือผลการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี

5) การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร จะสามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ในการจัดข้อมูลและข่าวสารไว้ให้ประชาชนที่สนใจได้ศึกษาค้นคว้า

6) การแถลงข่าวเพื่อการสื่อสารข้อมูลเรื่องใดเรื่องหนึ่งสู่สาธารณะผ่านสื่อมวลชนต่าง ๆ วัตถุประสงค์ไม่เพียงเพื่อแจ้งให้สาธารณชนได้รับรู้ต่อกรณีเรื่องนั้นๆ เท่านั้น แต่มีวัตถุประสงค์เพื่อเชิญชวนให้สาธารณชน ผู้สนใจ ประชาชน ในชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและเรื่องนั้น ๆ ได้แสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ และการปรับปรุงแก้ไข

7) เวทีนำเสนอข้อมูลเป็นกิจกรรมนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นทางการให้แก่สื่อมวลชนได้รับรู้เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ การจัดเวทีนำเสนอข้อมูลไม่ได้จำกัดเพียงจัดให้แก่สื่อมวลชนเท่านั้น แต่เปิดให้กลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมในกิจกรรมด้วยเช่นเดียวกัน ดังนั้นจำเป็นต้องมีการเตรียมการอย่างดี

8) การสื่อสารผ่านวิทยุกระจายเสียง เป็นเครื่องมือและสื่อในการสื่อสารที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง อาจกล่าวได้ว่าเกือบทุกจำนวนประชากรในชุมชนจะมีเครื่องรับวิทยุที่สามารถที่จะรับฟังข่าวสารจากวิทยุได้ไม่มากนัก

9) การจัดสัมมนา และสื่อมวลชน การประชุมจะมีผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่มาร่วมจัดกิจกรรมสัมมนา โดยมุ่งเน้นให้เข้าใจไม่ใช่เฉพาะเรื่องหลักการ ที่มาและเหตุผล หากแต่ได้เรียนรู้และเข้าใจประเด็นทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง แลเรื่องนั้น ๆ ด้วย กิจกรรมนี้อาจเปิดให้บุคคลต่างๆ เข้ามาร่วมกิจกรรมได้ด้วย

10) หอกระจายข่าวชุมชนเป็นกิจกรรมที่องค์กรจัดทำขึ้นโดยการให้ข้อมูลผ่านหอกระจายข่าวชุมชนที่มีอยู่แล้วในแต่ละชุมชน เป็นการให้หอกระจายข่าวในการสื่อสารข้อมูล

11) ทักษะศึกษาเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจที่ติดลอดจนการมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลปัญหา โดยเป็นที่เชื่อกันว่าเป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากการให้ข้อมูลโดยใช้สถานที่จริง

12) การนำเสนอเป็นกระบวนการให้ข้อมูลด้วยการพูด การบอก การอธิบายความรู้ในเนื้อหาเพื่อให้ผู้ฟังรับรู้เรื่องต่าง ๆ

การมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็น

1) การมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นเป็นอีกกระบวนการซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ดังนี้ (ชัยมงคล นิมศรีสุขกุล 2549:17)

2) การสัมภาษณ์รายบุคคล เป็นการรวบรวมข้อมูลของประชาชนในท้องถิ่นจากการแสดงจากอารมณ์หรือพฤติกรรมออกมาระหว่างการสัมภาษณ์

3) การสนทนากลุ่มย่อย เป็นการสนทนาแบบหลายคนมีจุดรวมศูนย์ของประเด็นเนื้อหา ร่วมกันเช่นการสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมมนา การจัดเวทีสาธารณะ

4) การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์ เป็นเครื่องมือที่รับฟังความคิดเห็นของประชาชน ด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ปัจจุบันการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนระบบนี้ยังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบเท่าที่ควร

5) สายด่วนสายตรงเป็นเครื่องมือที่ใช้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนชุมชนทางโทรศัพท์เข้ามาสอบถามข้อมูล หรือเสนอข้อมูลหรือความคิดเห็น

การรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นทางการได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเพื่อปฏิบัติตามข้อบังคับของกฎหมาย ระเบียบ ที่ระบுவารัฐต้องรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นทางการของประชาชนจะต้องมีการจัดทำการบันทึกจากความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน

การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือร่วมกัน

การมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารืออาจดำเนินการได้หลายแบบ ดังนี้

1) เวทีสาธารณะการจัดกิจกรรมเวทีสาธารณะจะเริ่มต้นด้วยการแจ้งให้ประชาชนทราบความเป็นไป การจัดเวทีสาธารณะเป็นเทคนิคอย่างหนึ่งจะให้ประชาชนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อที่จะนำข้อมูลไปพัฒนาและปรับปรุงต่อไป

2) การพบปะแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสื่อสารสองทาง การพบปะแบบไม่เป็นทางการนี้อนุญาตให้ประชาชนเข้าไปในหน่วยงานโดยเจ้าหน้าที่ที่สามารถเข้าไปแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อสร้างความกระจ่างในประเด็นข้อสงสัยหรือข้อวิตกกังวลของสังคม

3) การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการประชุมที่มีเป้าหมายแน่นอน มีวัตถุประสงค์เฉพาะ และต้องการคำตอบที่ชัดเจน เป็นการสื่อสารสองทางที่ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นทัศนคติซึ่งกันและกัน

4) คณะที่ปรึกษาเป็นเทคนิคการมีส่วนร่วมที่มุ่งเน้นจัดตั้งกลุ่ม ให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างการบริหารขององค์กร โดยในโครงการเจ้าหน้าที่ โดยในโครงการเจ้าหน้าที่และผู้เชี่ยวชาญ ถือเป็นขั้นตอนสำคัญในการขอข้อคิดเห็นจากคณะที่ปรึกษา ก่อนการจัดทำดำเนินการหรือขออนุมัติการดำเนินงาน ในขณะที่เทคนิคการมีส่วนร่วมประเภทอื่นมักมีลักษณะเป็นการจัดกิจกรรมเป็นครั้งคราวไปโดยมีกำหนดเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดอย่างชัดเจน

โดยสรุปการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือร่วมกันเป็นการเปิดกว้างทางด้านความคิดที่ ให้ประชาชนในท้องถิ่นได้แสดงความคิดเห็นจากปัญหาที่พบได้อย่างเต็มที่

2.6 แรงจูงใจ

แรงจูงใจเป็นส่วนหนึ่งของการที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมซึ่งมีสาระสำคัญที่ควรศึกษา คือ ความหมาย แรงจูงใจต่อพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์ ลักษณะของแรงจูงใจและ ทฤษฎีแรงจูงใจ

1. ความหมาย

ความหมายของแรงจูงใจมีหลากหลายและแตกต่างกันดังนี้

แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่โน้มน้าวหรือชักนำบุคคลให้เกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ

แรงจูงใจ หมายถึง กระบวนการที่ชักนำโน้มน้าวให้บุคคลเกิดความมานะพยายาม เพื่อที่จะสนองตอบความต้องการบางประการให้บรรลุสำเร็จ

แรงจูงใจ หมายถึง ภาวะในการเพิ่มพฤติกรรมการกระทำกิจกรรมของบุคคลโดยบุคคล
จงใจกระทำพฤติกรรมนั้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นแรงจูงใจจึงเป็นการบวกรวมการที่ถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อให้กระทำหรือตอบสนองกับวัตถุประสงค์บางอย่างแต่จะสามารถกระตุ้นหรือโน้มน้าวได้
สำเร็จได้หรือไม่นั้นก็จะต้องอาศัยระยะเวลาเป็นส่วนสำคัญ

2. แรงจูงใจต่อพฤติกรรมในแต่ละสถานการณ์

แรงจูงใจจะทำให้แต่ละบุคคลเลือกพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เหมาะสมที่สุดใน
แต่ละสถานการณ์ที่แตกต่างกันออกไป พฤติกรรมที่เลือกแสดงนี้เป็นผลจากลักษณะในตัวบุคคล
สภาพแวดล้อม (แนวคิดทางจิตวิทยาแรงจูงใจ : 2532)

1) ถ้าบุคคลมีความสนใจในสิ่งใดก็จะเลือกแสดงพฤติกรรม และมีความพอใจที่จะทำ
กิจกรรมนั้น ๆ รวมทั้งพยายามทำให้เกิดผลเร็วที่สุด และทำได้ดีเช่นกัน

2) ความต้องการเป็นแรงกระตุ้นที่ทำให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ
นั้น

3) ค่านิยมเป็นสิ่งต่างๆ เช่น ค่านิยมทาง เศรษฐกิจ สังคม ความงาม จริยธรรมวิชาการ
เหล่านี้จะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดแรงขับของพฤติกรรมตามค่านิยมนั้น

4) ทักษะที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็มีผลต่อพฤติกรรมนั้น เช่น ถ้ามีทักษะที่ดีต่อการทำงาน
ก็จะทำงานด้วยความทุ่มเท ความตั้งใจ

5) ความมุ่งหวังที่ต่างกัน จงทำให้เกิดแรงกระตุ้นที่ต่างระดับกัน คนที่ตั้งระดับความ
มุ่งหวังไว้สูงจะมีความพยายามมากกว่าผู้ที่ตั้งระดับความมุ่งหวังไว้ต่ำ

6) การแสดงออกของความต้องการในแต่ละสังคมจะแตกต่างกันออกไปตาม
ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของสังคมของตน ยิ่งไปกว่านั้นคนในสังคมเดียวกัน ยังมีพฤติกรรม
ในการแสดงความต้องการที่ต่างกันอีกด้วย เพราะสิ่งเหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้ด้วยตัวเอง

7) ความต้องการอย่างเดียวกัน ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันได้

8) แรงจูงใจที่แตกต่างกัน ทำให้การแสดงออกของพฤติกรรมที่เหมือนกันได้

9) พฤติกรรมอาจสนองความต้องการ ได้หลาย ๆ ทางและมากกว่าหนึ่งอย่างในเวลา
เดียวกัน เช่นตั้งใจทำงาน เพื่อเงินเดือนจะได้เพิ่มขึ้นและได้ชื่อเสียงเกียรติยศ ความยกย่องและยอมรับจาก
ผู้อื่น

แรงจูงใจที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงอาจจะต้องขึ้นอยู่กับปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่ประสบและเกิดการร่วมมือกันเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นแต่อาจจะต้องมีการแลกเปลี่ยนเพื่อที่จะทำให้เกิดการร่วมมือกันทำจากประชาชนนั้นก็คือแรงจูงใจที่ได้ตกลงกันไว้ แต่อาจจะประสบความสำเร็จได้เร็วและดี หรือไม่ประสบความสำเร็จก็เพราะความต้องการของบุคคลมีมากน้อยไม่เท่ากัน

3. ลักษณะของแรงจูงใจ

ลักษณะของแรงจูงใจ มี 2 ประเภทดังนี้

1) แรงจูงใจภายใน เป็นสิ่งผลักดันจากภายในตัวบุคคลซึ่งอาจจะเป็นเจตคติ ความคิด ความสนใจ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า ความพอใจ ความต้องการ ฯลฯ สิ่งต่างๆ ดังกล่าวนี้อาจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมค่อนข้างถาวรเช่น คนงานที่ทำงานในองค์กร ที่เห็นองค์กรเป็นสถานที่ที่ให้ชีวิต และจึงรักภักดีต่อองค์กร บางองค์กรขาดทุนในการดำเนินการไม่สามารถจ่ายค่าตอบแทนได้ แต่ด้วยความผูกพันพนักงานที่ทำงานในองค์กรนั้น ก็ยินดีร่วมกันลดค่าใช้จ่ายและช่วยกันทำงานอย่างเต็มที่

2) แรงจูงใจภายนอก เป็นสิ่งผลักดันภายนอกตัวบุคคลที่มากกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมอาจจะเป็นการได้รับรางวัล เกียรติยศ ชื่อเสียง คำชม หรือยกย่อง แรงจูงใจนี้ไม่คงทนถาวร แรงจูงใจมีที่มาจากหลายสาเหตุด้วยกันเช่น อาจจะเป็นเนื่องจากความต้องการ หรือสิ่งเร้า อาจเนื่องมาจากการคาดหวัง หรือจากการเก็บกดซึ่งบางทีเจ้าตัวก็ไม่ได้รู้ตัว จะเห็นได้ว่าการจูงใจให้เกิดพฤติกรรม ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอนเนื่องจากพฤติกรรมมนุษย์มีความซับซ้อน แรงจูงใจอย่างเดียวกันอาจทำให้เกิดพฤติกรรมที่ต่างกัน แรงจูงใจต่างกันอาจเกิดพฤติกรรมที่เหมือนกันก็ได้

แรงจูงใจทั้งภายในและภายนอก เป็นสิ่งที่ผลักดันให้เกิดพฤติกรรมได้ทั้ง 2 แบบแต่พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะเป็นผลดีหรือไม่ดีก็ต้องขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อาจจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว หรือกำลังจะเกิดขึ้น หรือยังไม่เกิดผลที่เกิดจากแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกจึงเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ยากและซับซ้อน

4. ทฤษฎีของแรงจูงใจ

ทฤษฎีของแรงจูงใจมีหลายคนกล่าวไว้หลากหลายดังนี้

แรงจูงใจเป็นมาตรการรัฐในหลายประเทศใช้ในการสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ซึ่งมาตรการแรงจูงใจก็ใช้กันมากในด้านการพัฒนาเมืองด้วย เช่นการให้โบนัสในรูปของ

การเพิ่มพื้นที่อาคารแก่นักพัฒนา หากมีการสละพื้นที่บางส่วนให้กับสาธารณะหรือในลักษณะอื่น ๆ ก็มีประเภทของแรงจูงใจที่รัฐให้แก่เอกชนออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แรงจูงใจโดยตรง แรงจูงใจทางอ้อม

แรงจูงใจโดยตรง คือ การให้เงินสนับสนุน โดยตรงแก่เจ้าของทรัพย์สิน ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม การให้เงินสนับสนุนนี้มีพื้นฐานมาจากการที่รัฐได้ประกาศคุ้มครองทรัพย์สินที่มีคุณค่ามรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นของเอกชน การให้เงินสนับสนุนนี้มีความหลายหลายมากอาจเป็นอาคารให้เปล่าหรือเป็นการสมทบ

แรงจูงใจทางอ้อม คือการที่รัฐไม่ได้มอบให้เอกชนเพื่อบูรณะหรือบำรุงรักษาโดยตรงแต่ใช้มาตรการอื่น ๆ เพื่อให้เจ้าของอาคารหันมาใช้ทางเลือกต่าง ๆ ในการจัดการกับอาคารที่มีคุณค่าของตน ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือ การลดภาษีเงินได้ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ยงธนิศร์ พิมลเสถียร 2549:34)

ทฤษฎีแรงจูงใจของ เบลา กล่าวไว้ดังนี้ บุคคลจะกระทำกิจกรรมใดก็ตามย่อมเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนเสมอหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือบุคคลจะกระทำกิจกรรมใดก็ตามย่อมมีความคาดหวังในรางวัลหรือสิ่งตอบแทนเสมอสาระของทฤษฎีนี้ได้แก่ (แนวคิดทางจิตวิทยา แรงจูงใจ :2532)

1) รางวัล หมายถึง เป้าหมายหรือเป้าประสงค์ที่บุคคลคาดว่าจะได้รับจากการกระทำในกิจกรรมนั้น ๆ

2) ทุน หมายถึง ทางเลือกหรือประเภทของกิจกรรมที่บุคคลจะเลือกกระทำโดยอาศัยประสบการณ์เดิม อันจะทำให้บุคคลสามารถตัดสินใจเลือกกระทำกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของตนได้

3) กำไร หมายถึง ผลที่ได้รับเมื่อบุคคลได้กระทำในกิจกรรมนั้นแล้ว อาจหมายถึงการบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ หรืออาจล้มเหลว ถ้าบุคคลบรรลุจุดมุ่งหมายจากการเข้าร่วมกิจกรรม บุคคลย่อมที่จะกระทำกิจกรรมนั้นต่อไป แต่ถ้าบุคคลไม่บรรลุจุดมุ่งหมายจากการกระทำกิจกรรม บุคคลนั้นย่อมไม่กระทำในกิจกรรมนั้น

ทฤษฎีแรงจูงใจของโฮแมนส์ มีความคล้ายคลึงกับทฤษฎีแรงจูงใจของเบลามากคือรางวัลหรือผลตอบแทนที่บุคคลจะได้รับมาจากที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและทำกิจกรรมที่บุคคลได้กระทำล้วนแต่เป็นเรื่องของการแลกเปลี่ยนทั้งสิ้น ได้แบ่งทฤษฎีออกเป็นขั้นตอนที่ละเอียดกว่าดังนี้

- 1) บุคคลมีความคาดหวังในผลกำไรจากการเข้าร่วมกิจกรรม
- 2) กระบวนการกิจกรรมจะก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน
- 3) บุคคลที่เสียเปรียบเมื่อเกิดการแลกเปลี่ยนจะหลีกเลี่ยงกิจกรรมการแลกเปลี่ยน
- 4) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของบุคคลที่ขาดทุนหรือไม่บรรลุในวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในกิจกรรมนั้นจะลดน้อยลง

5) หากการกระทำกิจกรรมบรรลุเป้าหมาย บุคคลก็จะกระทำกิจกรรมนั้นต่อไป และจกกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์สำหรับกิจกรรมนั้น เพื่อให้เกิดความความสมดุลในการแลกเปลี่ยน

6) หากการแลกเปลี่ยนเป็นที่พอใจของบุคคลทั้งสองฝ่าย ย่อมหมายถึงความสมดุลในการแลกเปลี่ยนมากขึ้น และทำให้ความรู้สึกที่ไม่ดีของฝ่ายเสียเปรียบลดน้อยลง

7) ระบบสังคมที่ขาดความยืดหยุ่นย่อมก่อให้เกิดความไม่สมดุลหรือขาดความยุติธรรมในการแลกเปลี่ยน

2.7 กระบวนการกลุ่ม

กระบวนการกลุ่มเป็นอีกทฤษฎีที่ส่งผลให้เกิดการร่วมมือ โดยมุ่งเน้นการทำงานเป็นกลุ่ม และมีความต่อเนื่องการศึกษาสาระสำคัญของกระบวนการกลุ่มจะศึกษา ความหมาย ประเภท หลักการ และขั้นตอนกระบวนการกลุ่ม

1. ความหมาย

กระบวนการกลุ่มได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

กลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมตัวกัน โดยมีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเกี่ยวข้องกันกับบุคคลอื่น มีหลักการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมกลุ่มตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม (ทัศนีย์ ตันทวิวงศ์ : 2540)

กลุ่ม หมายถึง วิธีการจัดการการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ ผลที่พึงได้จากการเรียนรู้แบบกลุ่มนั้น ได้ทั้งความรู้ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ มีความรู้สึกในด้านต่าง ๆ จากการเรียนรู้สภาพความเป็นไปของบุคคลในกลุ่ม

กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กระบวนการที่มีความจำเป็นต้องนำมาใช้ในการจัดการ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมสูงสุด และการบรรลุงานสูงสุด ซึ่งให้ได้ประสิทธิผลสูงสุด ผู้ใช้กระบวนการกลุ่มควรมีความเข้าใจและทักษะในกระบวนการมีส่วนร่วมแบบต่างๆ รวมทั้งทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

กระบวนการกลุ่ม หมายถึง เครื่องมือที่สามารถช่วยให้มีพลังและอำนาจในการต่อรองกับกลุ่มบุคคลอื่นได้อันเป็นแนวทางที่นำไปสู่การพัฒนาคนและชุมชน หรือเพื่อดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการรวมพลังของคนจำนวนหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่

จากความหมายของกระบวนการกลุ่มทำให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นเพื่อการทำให้เกิดการมีส่วนร่วมสูงสุด แต่การมีส่วนร่วมจากกระบวนการกลุ่มจะสำเร็จได้นั้นหลักการเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง

2. ประเภทของกระบวนการกลุ่ม

กระบวนการกลุ่มแบ่งตามลักษณะการจัดตั้งกลุ่มเป็น 2 ประเภทดังนี้ คือกลุ่มเป็นทางการ และกลุ่มไม่เป็นทางการ

กลุ่มเป็นทางการ คือ กลุ่มที่มีขนาดใหญ่ จำนวนสมาชิกมาก มีความสัมพันธ์ในกลุ่มเป็นไปในลักษณะที่เป็นทางการ มีหลักการ ระเบียบ แบบแผน

กลุ่มไม่เป็นทางการ คือ กลุ่มที่รวมกันมีจำนวนขนาดเล็ก มีสมาชิกไม่มาก มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน ไม่มีกฎระเบียบแบบแผนที่ตายตัวสามารถแบ่งประเภทกลุ่มไม่เป็นไม่ทางการได้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ กลุ่มเรียนรู้และกลุ่มกิจกรรม กลุ่มเรียนรู้คือกลุ่มที่มารวมตัวกันเพื่อสร้างให้เกิดกระบวนการพัฒนาทางวิชาการและกลุ่มกิจกรรมคือกลุ่มที่มารวมตัวกันเพื่อกำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

3. หลักการกระบวนการกลุ่ม

กระบวนการกลุ่มเริ่มจากการมีส่วนร่วมในการทบทวนและเข้าใจอดีต การเข้าใจสภาพและสถานการณ์ปัจจุบัน การตั้งเป้าหมายในอนาคตที่ต้องการหรือปรารถนา การกำหนดวิสัยทัศน์ร่วม แนวทางการดำเนินงานสู่วิสัยทัศน์ร่วม การวิเคราะห์จำแนกจัดลำดับแนวทางสู่วิสัยทัศน์ เลือกแนวทางที่สมัครใจทำร่วมกัน การจัดทำและการนำเสนอแผนปฏิบัติ

จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมในรูปแบบกระบวนการกลุ่ม โดยให้สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้ ความคิดเห็น และปัญหาต่าง ๆ ความคาดหวังในสิ่งที่อาจเกิดขึ้น และสิ่งสำคัญของกระบวนการกลุ่มก็คือการร่วมทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอจากกลุ่มเล็กๆไปกลุ่มที่ใหญ่กว่า เพื่อให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงการพัฒนาการในการแสดงความคิด การร่วมทำกิจกรรม การแสดงความคิดเห็น (ทัศนีย์ ตันทวิวงศ์ : 2540)

4. ขั้นตอนของกระบวนการกลุ่ม (Group dynamic)

ขั้นตอนของกระบวนการกลุ่ม คือขั้นตอนที่ปรับสภาพของมนุษย์เพื่อให้ลดความเป็นตัวตนลงประกอบด้วย 4 ขั้นตอนดังนี้

- 1) การสลายพฤติกรรม คือ ขั้นตอนที่ปรับให้มนุษย์ลดความเป็นตัวเอง
 - 2) การสร้างมนุษย์สัมพันธ์ การปฏิสัมพันธ์ ขั้นตอนนี้ คือขั้นตอนที่ให้อารมณ์เป็นพวกเดียวกัน โดยมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพูดคุย ส่งผลให้เกิดการไว้วางใจ
 - 3) การระดมความคิด คือ ขั้นตอนที่ทำให้รู้จักคิดและรู้จักความคิดของคนอื่น เปิดใจให้กว้างและยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น
 - 4) การประเมินผล คือ การประเมินขั้นตอนขั้นตอนที่ได้กระทำมาแต่ละขั้นตอนเพื่อพิจารณาตัดสินใจที่จะไปใช้ในกระบวนการขั้นต่อไป (ทัศนีย์ ดันทวิวงศ์ : 2540)
- กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการที่ส่งผลทำให้เกิดการมีส่วนร่วมได้เป็นอย่างดีมีการทำกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอช่วยกันแก้ไขปัญหา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีและไม่ดี

2.8 การสื่อสาร

โดยทั่วไปความหมายของการสื่อสารมีความหมายที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับว่าจะพิจารณาการสื่อสารในทางไหน มีวัตถุประสงค์อย่างไร การสื่อสารจึงมีความหมายต่างกั่กันดังจะกล่าวถึงต่อไป (เสนาะ ตีเยาว์ 2541:22)

1. ความหมาย

การสื่อสาร หมายถึง การรับส่งข่าวสาร การพูดคุยกันเขียนจดหมายถึงกัน
 การสื่อสาร หมายถึง การรับส่งข่าวสาร การพูดคุยกัน เขียนจดหมายถึงกัน
 การสื่อสาร หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความหมายซึ่งกันและกัน
 ได้แก่ กระบวนการทางความรู้สึกและพฤติกรรม

การสื่อสารเป็นการกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งเพื่อจะบอกถึงปัญหาของตนเองเพื่อขอความช่วยเหลือ หรือเป็นฝ่ายช่วยเหลือ มีการตอบโต้กันจากความคิดเพื่อที่จะได้รับรู้ซึ่งกันและกันและส่งผลไปถึงเป้าหมายได้

2. ระดับกิจกรรมของทางการสื่อสาร

การสื่อสารอาจกระทำได้หลายระดับ แต่ละระดับจะมีกิจกรรมที่มีลักษณะที่แตกต่างกัน ระดับกิจกรรมที่ใช้ในการสื่อสารส่วนใหญ่ที่จะต้องดำเนินชีวิตประจำวันก็คือระดับตัวเองระดับระหว่างบุคคล ระดับกลุ่มย่อย ระดับเทคโนโลยี ระดับชุมชน และระดับมวลชน การสื่อสารจะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อมีการใช้ให้เหมาะสมกับระดับนั้น ๆ เช่นการร่วมมือร่วมใจกันที่จะกระทำอะไรบางอย่างที่จะต้อง

อาศัยความคิดเห็นเพื่อที่จะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ จึงต้องนำการสื่อสารระดับชุมชนมาให้ (เสนาะ ตีเยาว์ 2541:22)

การสื่อสาร จึงเป็นส่วนที่สำคัญในทุกๆเรื่องแต่จะให้มีประสิทธิภาพที่ดีและเข้าใจนั้นควรที่จะเลือกให้เหมาะสมกับเหตุการณ์

2.9 การประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์เป็นสิ่งที่สำคัญสิ่งหนึ่งที่เป็นสื่อในการรับส่งข่าวสารให้กับบุคคลที่ต้องการสื่อได้ อาจมีหลายรูปแบบตามสถานการณ์ สารสำคัญของประชาสัมพันธ์ที่จะกล่าวถึงต่อไป ประกอบด้วย ความหมาย ประเภทของประชาสัมพันธ์

1. ความหมาย

การประชาสัมพันธ์ หมายถึง หน้าที่ของฝ่ายจัดการหรือฝ่ายบริการซึ่งต้องมีการวางแผน การกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อชนะใจประชาชนทั่วไป (จารุวรรณ อรุณฤกษ์ 2524:2)

จากความหมายดังกล่าว การประชาสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งที่เข้าไปอยู่ในการทำงานของแต่ละองค์กรเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือทำให้เกิดความร่วมมือในขั้นตอนต่อไปที่ง่ายยิ่งขึ้น

2. ประเภทของการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง แบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1) การประชาสัมพันธ์ภายใน

การสร้างความสัมพันธ์ภายในเป็นการประชาสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานกับบุคลากรภายใน เช่นผู้บริหาร ข้าราชการและพนักงาน ในส่วนขององค์กร

2) การประชาสัมพันธ์ภายนอก

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานกับกลุ่มประชาชนภายนอก เช่นประชาชนชาวบ้าน บุคคลทั่วไป

การประชาสัมพันธ์ภายในและการประชาสัมพันธ์ภายนอก ต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบสอดคล้องกันเพื่อเป้าหมายเดียวกันและต้องเข้าใจในพื้นที่ที่จะต้องประชาสัมพันธ์เพื่อจะทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับข่าวสารอย่างทั่วถึงได้อย่างดี

2.10 วิวัฒนาการกฎหมายของกรมเจ้าท่า และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทย ติดต่อกับต่างชาติมาแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี สมัยนั้นมีได้เรียก "กรมเจ้าท่า" อย่างเช่นปัจจุบัน เรียก เจ้าภาษีบ้าง นายด่านบ้างและนายขนอมตลาดบ้าง ซึ่งทั้งหมดทำหน้าที่บังคับการจอดสมเรือค้าขาย เก็บค่าธรรมเนียมเรือค้าขายที่เข้าและออกราชอาณาจักร โดยอยู่ในความปกครอง บังคับบัญชาของกรมพระคลังส่วนคำว่า "กรมท่า" แต่เดิมคงหมายถึง เจ้าท่าตามระบบเก่า หากแต่มีความหมายกว้างขวางออกไปอีก กรมท่าเป็นส่วนราชการที่มีแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา "เจ้าท่า" สันนิษฐานว่ามาจากภาษาเปอร์เซีย ซึ่งเรียกว่าเจ้าท่าว่า "Shah Bardar"

1. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำสยาม พระพุทธศักราช 2456

มีพระราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาราชกุมภเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ประกาศจงดทราบทั่วกันว่า ได้ทรงพระราชดำริเห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำสยามที่ได้ตรงขึ้นไว้เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน นั้น ยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ สมควรจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้สมกับกาลสมัย เพราะฉะนั้นจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้แทน

(ค) ว่าด้วยการล่องลำน้ำแม่

มาตรา 117 ภายในมณฑลกรุงเทพฯ ห้ามเป็นอันขาดมิให้ผู้ใดทำสิ่งใดที่เป็นการล่องลำน้ำแม่ลำน้ำเจ้าพระยา นอกจากได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า หรือจากเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่

มาตรา 118 ผู้ใดละเมิดข้อบังคับอย่างหนึ่งอย่างใด ในมาตรา 117 ท่านว่ามีความผิดระวางโทษปรับเป็นเงินไม่เกินกว่าร้อยบาท แลให้บังคับให้รื้อถอนสิ่งที่เป็นเครื่องถ่วงลำนั้น ภายในเวลาที่กำหนดและเสียเงินตนเอง ถ้าแลขัดขืนมิทำตามคำสั่งให้รื้อถอน ฉะนั้น ให้เจ้าท่าหรือเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการรื้อถอนโดยคิดเอาค่าใช้จ่ายในการนั้นแก่ผู้ที่มีความผิด

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 50

โดยที่คณะปฏิวัติได้พิจารณาเห็นว่า พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยซึ่งได้ประกาศใช้มาตั้งแต่ พ.ศ.2456 จนบัดนี้เป็นเวลาถึง 59 ปี มีบทบัญญัติบางมาตราไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน บางเรื่องไม่มีบัญญัติไว้หรือบัญญัติไว้ไม่ชัดเจน เป็นอุปสรรคขัดขวางแก่การพัฒนาการขนส่งทางน้ำ นอกจากนั้นปรากฏว่าอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดบางอย่างตามพระราชบัญญัตินี้คงกล่าวไม่เพียงพอแก่การป้องกันและปราบปราม สมควรแก้ไขให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ในปัจจุบัน หัวหน้าคณะปฏิวัติจึงมีคำสั่งดังต่อไปนี้

มาตรา 117 ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งใดล่วงล้ำเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำและใต้น้ำ ของแม่น้ำลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชน หรือที่ประชาชนให้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า

มาตรา 118 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 117 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาทและให้เจ้าท่ามีคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งล่วงล้ำนั้นให้รื้อถอนไปให้พ้นแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชน หรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทย ในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ ณ อาคารหรือสิ่งล่วงล้ำนั้นออกไป ให้เจ้าท่าจัดการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งล่วงล้ำนั้นได้ ในการนี้ให้เจ้าท่าจัดการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่รื้อถอนหรืออยู่ในอาคารนั้น และให้นำความในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1327 มาใช้บังคับแก่เงินที่ขายทรัพย์สินนั้นได้โดยอนุโลม

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2535

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังนี้

มาตรา 117 ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำ และใต้น้ำ ของแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยหรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าว เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าท่า

หลักเกณฑ์และวิธีการในการอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงโดยกฎกระทรวงดังกล่าวจะต้องระบุลักษณะของอาคารและการล่วงล้ำที่พึงอนุญาตได้ไว้ให้ชัดแจ้งพร้อมทั้งระยะเวลาที่จะต้องพิจารณาอนุญาตให้แล้วเสร็จด้วย เมื่อผู้ขออนุญาตยื่นคำขอถูกต้องตามหลักเกณฑ์วิธีการและลักษณะที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงตามวรรคสองแล้ว เจ้าท่าต้องอนุญาตภายในระยะเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวงดังกล่าว

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 17) พ.ศ.2560

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

มาตรา 118 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 117 หรือผู้ใดได้รับอนุญาตตามมาตรา 117 แล้วปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับโดยคำนวณตามพื้นที่ของอาคารหรือสิ่งอื่นใดในอัตราไม่น้อยกว่าตารางเมตรละหนึ่งพันบาทแต่ไม่เกินตามตารางเมตรละ 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และต้องระวางโทษปรับรายวันวันละไม่เกินตารางเมตรละ 20,000 บาทตลอดเวลาที่ฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าท่าตามมาตรา 118 ทวิ วรรคหนึ่ง หรือจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง โดยคำนวณตามพื้นที่ของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 32/2560 เรื่อง การบรรเทาความเสียหายให้แก่ประชาชนในกรณีปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำแม่น้ำ

ข้อ 1 เพื่อประโยชน์ในการควบคุมไม่ให้มีการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำแม่น้ำอีกต่อไป ภายใน 60 วันนับตั้งแต่วันที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือสิ่งอื่นใดที่สร้างอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2560 ใช้บังคับอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 117 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2535 หรือผู้ที่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 117 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดไม่เป็นไปตามอนุญาต ทั้งนี้ ให้ผู้ที่แจ้งภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวได้รับยกเว้นโทษทางอาญาและโทษปรับทางปกครองสำหรับความผิดที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560

2. กฎกระทรวง ฉบับที่ 63 (พ.ศ.2537) ออกตามความในพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยพุทธศักราช 2456

อาศัยตามอำนาจตามความในมาตรา 117 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พุทธศักราช 2456 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเดินเรือ ในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2535 และมาตรา14 แห่งพระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทยแก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2473 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในกระทรวงนี้

ล่งล้ำแม่น้ำ หมายความว่า ล่งล้ำเข้าไปเหนือน้ำ ในน้ำและใต้ น้ำ ของแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันหรือทะเลภายในน่านน้ำไทย หรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าว

ข้อ 2 ผู้ใดประสงค์จะขออนุญาตปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำน้ำให้ยื่นคำขอตามแบบที่อธิบดีกรมเจ้าท่ากำหนด โดยระบุวัตถุประสงค์ในการใช้อาคารหรือสิ่งอื่นใดที่ขออนุญาตพร้อมด้วยหลักฐานและเอกสาร ดังต่อไปนี้

1) ภาพถ่ายสำเนาทะเบียนบ้าน และภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน หรือภาพถ่ายบัตรประจำตัวข้าราชการ หรือภาพถ่ายบัตรแสดงฐานะอย่างอื่นที่ออกโดยส่วนราชการ

2) หลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือเป็นผู้มีสิทธิครอบครองหรือเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาที่ดินที่ติดต่อกับแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน หรือทะเลภายในน่านน้ำไทยหรือบนชายหาดของทะเลดังกล่าว

3) แบบแปลนและรายละเอียดของอาคารหรือสิ่งอื่นใดที่ขออนุญาตปลูกสร้างล่วงล้ำลำน้ำต้องมีผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธาตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรมเป็นผู้รับรอง เว้นแต่อาคารหรือสิ่งอื่นใดที่ขออนุญาตปลูกสร้างล่วงล้ำลำน้ำนั้นจะมีขนาดเล็ก และโครงสร้างทำด้วยไม้หรือวัสดุอื่นที่ไม่คงทนถาวรไม่จำเป็นต้องมีผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมโยธารับรอง

4) แผนผัง แสดงบริเวณที่ขออนุญาตและบริเวณใกล้เคียง

5) หนังสือของจังหวัดที่อาคารหรือสิ่งอื่นใดที่ขออนุญาตปลูกสร้างล่วงล้ำลำน้ำตั้งอยู่รับรองว่าไม่เป็นอุปสรรคต่อแผนพัฒนาจังหวัด ผังเมือง และการรักษาสภาพแวดล้อมของจังหวัด

6) รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมซึ่งต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

7) หลักฐานหรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องที่อธิบดีกรมเจ้าท่ากำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอเป็นนิติบุคคลให้ยื่นคำขอพร้อมสำเนาหนังสือรับรองการจดทะเบียนนิติบุคคลที่ระบุชื่อผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล และหลักฐานเอกสารตามวรรคหนึ่ง (2) (3) (4) (5) (6) และ (7)

ในกรณีที่ผู้ที่ยื่นคำขอเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้ยื่นคำขอพร้อมหลักฐานและเอกสารตาม (3) (4) และ (6)

ข้อ 3 ผู้ขออนุญาตปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำน้ำต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง หรือเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รักษาที่ดินที่ติดต่อกับแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ข้อ 4 ลักษณะของอาคารและการล่งน้ำที่พึงอนุญาต มีดังต่อไปนี้

1) ท่าเทียบเรือ

- ต้องมีโครงสร้างที่ไม่ทำให้ทิศทางการไหลของน้ำเปลี่ยนแปลงมีช่องโพร่งระหว่างเสาไม่น้อยกว่า 3 เมตร

- พื้นท่าเทียบเรือในแม่น้ำ ลำคลอง บึง อ่างเก็บน้ำ ทะเลสาบ อันเป็นทางสัญจรของประชาชนหรือที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันต้องไม่มีลักษณะเป็นแผ่นคอนกรีตปิดทึบควรให้มีช่องว่างเพื่อให้แสงแดดส่องผ่านถึงพื้นน้ำได้ทำได้ และไม่มีสิ่งก่อสร้างอื่นใดบนพื้นท่าเทียบเรือ นอกจากสิ่งก่อสร้างที่จำเป็นอันเป็นส่วนประกอบของท่าเรือ

- ปลายสุดของท่าเทียบเรือต้องไม่เกินแนวน้ำลึกหน้าท่าเมื่อน้ำลงต่ำสุดลึกกว่าอัตราकिनน้ำลึกเต็มที่ของเรือที่เข้าเทียบท่าตามความจำเป็น

- ต้องสร้างตามแนวเขตที่ดินที่ผู้ขออนุญาตมีกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองเป็นแนวคร่งยื่นจากฝั่ง

- ท่าเทียบเรือที่ผ่านชายหาดต้องไม่ปิดกั้นการที่ประชาชนจะใช้สอยหรือเดินผ่านหาด

2) สะพานปรับระดับและโป๊ะเทียบเรือ

- สะพานปรับระดับต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับโป๊ะเทียบเรือ มีราวลูกกรงที่แข็งแรงทั้งสองด้าน และความลาดชันของสะพานต้องไม่มากกว่า 1.2 เมื่อน้ำลงต่ำสุด

- โป๊ะเทียบเรือต้องมีโครงสร้างที่แข็งแรง ทนทาน และมีความปลอดภัยมีอัตราการลอยตัวสูงเมื่อรับน้ำหนักสูงสุดแล้วพื้นของปะเทียบเรือต้องอยู่สูงจากระดับน้ำไม่น้อยกว่า 40 เซนติเมตร และมีราวลูกกรงที่แข็งแรงทุกด้าน ยกเว้นด้านที่เรือเทียบและส่วนที่ต่อกับสะพานปรับระดับ

3) สะพานข้ามแม่น้ำหรือสะพานข้ามคลอง

- ต้องมีโครงสร้างที่ไม่ทำให้ทิศทางการไหลของน้ำเปลี่ยนแปลง

- ต้องมีความสูงและความกว้างของช่องลอดใต้สะพานตามที่อธิบดีกรม

เจ้าท่ากำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

4) ท่อหรือสายเคเบิล

- การวางท่อหรือสายเคเบิลผ่านชายหาดของทะเลหรือชายตลิ่ง ต้องฝังท่าหรือสายเคเบิลใต้พื้นดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร โดยมีให้ส่วนใดส่วนหนึ่งของท่อหรือสายเคเบิลพ้นขึ้นมาเหนือพื้นดิน

- การปักเสาไฟฟ้าพาดสายเพื่อจ่ายกระแสไฟฟ้าหรือเพื่อการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน และการปักเสาวางท่อน้ำประปาหรือเพื่อการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้ปักเสาให้ชิดแนวขอบฝั่งมากที่สุด เพื่อมิให้เกิดขวางทางเดินเรือ

5) เชื้อนก้นน้ำเซาะ

- ต้องมีรูปแบบที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อร่องน้ำ ตลิ่ง และบริเวณข้างเคียง

- ต้องมีโครงสร้างที่แข็งแรงและอยู่ในแนวฝั่งเดิมมากที่สุด หากมีส่วนที่ยื่นเข้าไปในน้ำให้มีเฉพาะส่วนที่จำเป็น

- ความลาดชันของเชื้อนก้นน้ำเซาะไม่เกิน 1:3

ข้อ 5 เจ้าท่าอาจอนุญาตให้ปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำที่ไม่มีลักษณะตามข้อกำหนดในข้อ 4 เป็นการเฉพาะรายได้ และเมื่อได้รับการอนุญาตแล้วให้ประกาศลักษณะของอาคารหรือลักษณะของการล่วงล้ำลำแม่น้ำนั้นในราชกิจจานุเบกษา และให้ถือเป็นหลักเกณฑ์ในการอนุญาตต่อไป

ข้อ 6 อาคารและการล่วงล้ำลำแม่น้ำนอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ 4 และข้อ 5 จะอนุญาตไม่ได้ เว้นแต่เป็นของทางราชการหรือรัฐวิสาหกิจและปลูกสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

ข้อ 7 หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตให้ปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำมีดังนี้

- ลักษณะหรือสภาพของอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำต้องไม่เป็นอันตรายต่อการเดินเรือ หรือทำให้ทางน้ำเปลี่ยนแปลงไป หรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- อาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำที่จะอนุญาตให้ปลูกสร้างได้ต้องมีลักษณะของอาคารและการล่วงล้ำที่พึงอนุญาตได้ตามข้อ 4 หรือข้อ 5

- อาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำที่จะอนุญาตให้ปลูกสร้างได้ต้องไม่อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีประกาศของกรมเจ้าท่าห้ามปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำ ประกาศดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีและประกาศในราชกิจจานุเบกษา

- การอนุญาตให้พื้นที่ล่วงล้ำลำแม่น้ำ ให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น และสมควรเฉพาะตามวัตถุประสงค์ในการใช้อาคารหรือสิ่งอื่นใดที่ล่วงล้ำลำแม่น้ำนั้น

- การอนุญาตให้ใช้พื้นที่ล่วงล้ำลำแม่น้ำ ต้องไม่เป็นการขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารหรือกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง

ข้อ 8 เมื่อเจ้าท่าได้รับคำขออนุญาตปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำแล้ว ให้เจ้าท่าตรวจสอบว่าผู้ขออนุญาตยื่นหลักฐานและเอกสารครบถ้วนและถูกต้องหรือไม่ภายใน สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำอนุญาต

ข้อ 9 ให้เจ้าท่ากำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตได้ตามที่เห็นว่าเหมาะสมและจำเป็นเพื่อป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือผลประโยชน์ของประชาชน

ข้อ 10 ผู้รับอนุญาตต้องเริ่มดำเนินการปลูกสร้างภายในสิบสองเดือนนับแต่วันที่ได้รับอนุญาต ถ้าผู้รับอนุญาตไม่เริ่มดำเนินการปลูกสร้างภายในเวลาดังกล่าว ให้ใบอนุญาตเป็นอันสิ้นผล

ข้อ 11 ผู้อนุญาตให้ปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำผู้ใดประสงค์จะโอนสิทธิในการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำ ให้ผู้นั้นหรือผู้รับโอนแจ้งให้เจ้าท่าทราบ โดยให้ยื่นหลักฐานการโอนสิทธิและหลักฐานและเอกสารตามข้อ 2(1) และ (2) ต่อเจ้าท่าด้วย เมื่อเจ้าท่าได้รับแจ้งและตรวจสอบหลักฐานเห็นว่าถูกต้องแล้ว ให้ออกหนังสือรับทราบการโอนสิทธิดังกล่าวและเพื่อประโยชน์ในการเรียกเก็บค่าตอบแทนให้ถือว่าผู้รับโอนสิทธิเป็นผู้รับอนุญาต

ข้อ 12 การยื่นคำขออนุญาตปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำและการแจ้งการโอนสิทธิในการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำ ให้ยื่น ณ กรมเจ้าท่าหรือยื่นที่สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคหรือสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา ซึ่งอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำที่ขออนุญาตปลูกสร้างอยู่ในเขตความรับผิดชอบของสำนักงานเจ้าท่านั้น าก็ได้

ข้อ 13 ผู้ใดปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 14) พ.ศ.2535 ใช้บังคับโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่เป็นไปตามที่ได้รับอนุญาต ถ้าได้เสียค่าปรับอย่างสูงตามกฎหมายและได้ยื่นคำขออนุญาตภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้เจ้าท่าพิจารณาอนุญาตได้โดยมิให้นำข้อ 6 และข้อ 7 (2) มาใช้บังคับ แต่ในกรณีที่อาคารหรือสิ่งอื่นใดดังกล่าวมีลักษณะหรือสภาพเป็นอันตรายต่อการเดินเรือ หรืออาจทำให้ทางน้ำเปลี่ยนแปลงไป หรือเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เจ้าท่าจะสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองรื้อถอน ปรับปรุงหรือแก้ไขอาคารหรือสิ่งอื่นใดนั้นก่อนก็ได้

แบบแจ้งการปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำแม่น้ำ
ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๓๒/๒๕๖๐

เลขรับที่ วันที่

ข้าพเจ้า โดย ผู้รับมอบอำนาจ
อยู่บ้านเลขที่ หมู่ที่ ถนน ตำบล/แขวง
อำเภอ/เขต จังหวัด โทร.

เจ้าของ ผู้ครอบครอง สิ่งปลูกสร้างล่วงล้ำลำแม่น้ำ มีลักษณะอาคารหรือการปลูกสร้างที่ล่วงล้ำลำแม่น้ำ
ประเภท สร้างเมื่อปี

พร้อมนี้แนบเอกสาร

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนเจ้าของผู้ครอบครอง
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับมอบอำนาจ
- ภาพถ่ายสิ่งปลูกสร้างล่วงล้ำลำแม่น้ำในปัจจุบัน
- แผนที่แสดงบริเวณตำแหน่งที่ตั้งอาคารหรือการปลูกสร้างล่วงล้ำลำแม่น้ำ

เอกสารหลักฐานแสดงการครอบครองหรือการได้รับอนุญาตปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำแม่น้ำ

- ไม่เคยได้รับอนุญาตให้ปลูกสร้างที่ล่วงล้ำลำแม่น้ำ และได้แนบหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้
- สำเนาทะเบียนบ้านกรณีสิ่งปลูกสร้างล่วงล้ำลำแม่น้ำเป็นประเภทอาคารที่พิทักษ์
- เอกสารหลักฐานการขอติดตั้งไฟฟ้า หรือน้ำประปา หรือภาษีโรงเรือน
- หนังสือรับรองสิ่งปลูกสร้างจากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอแห่งท้องที่ หรือสภา
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ที่ระบุปี พ.ศ. ที่ปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำแม่น้ำนั้นตั้งอยู่
- ภาพถ่ายทางอากาศของปีที่ปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำแม่น้ำ
- กรณีส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจ ให้แนบหลักฐานเอกสารในปีที่ปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำ
ลำแม่น้ำ

กรณีสิ่งล่วงล้ำลำแม่น้ำที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่า
ด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

- รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- เคยได้รับอนุญาตปลูกสร้างที่ล่วงล้ำลำแม่น้ำแล้วแต่ปลูกสร้างไม่เข้าไปตามแบบที่ได้รับอนุญาต
- ใบอนุญาตปลูกสร้างที่ล่วงล้ำลำแม่น้ำ

ข้าพเจ้ารับทราบแล้วว่าต้องส่งเอกสารเพิ่มเติมประกอบการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตภายใน
๑๕๐ วัน นับแต่วันแจ้ง โดยหากข้าพเจ้าไม่ส่งเอกสารเพิ่มเติมภายในเวลาดังกล่าว ขอให้กรมเจ้าท่าพิจารณาเพียงจาก
เอกสารเท่าที่ได้แจ้งไว้แล้วข้างต้นนี้ ข้าพเจ้า ประสงค์ส่งเอกสารเพิ่มประมาณวันที่

ลงชื่อ ผู้แจ้ง ลงชื่อ เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้ง
(.....) (.....)

ส่วนนี้ถ้ากรอกจะถือเป็นหลักฐานด้วย

สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขา ได้รับแจ้งตามเลขรับที่ วันที่
และผู้แจ้งได้รับทราบแล้วว่าต้องส่งเอกสารเพิ่มเติมประกอบการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตภายใน
๑๕๐ วัน นับแต่วันแจ้ง โดยหากผู้แจ้งไม่ส่งเอกสารเพิ่มเติมภายในเวลาดังกล่าว กรมเจ้าท่าจะพิจารณาเพียงจากเอกสาร
เท่าที่ได้แจ้งไว้แล้วเท่านั้น

ลงชื่อ เจ้าหน้าที่ผู้รับแจ้ง
(.....)

ภาพที่ 2.1 แสดงแบบแจ้งการปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำแม่น้ำ

แหล่งที่มา : สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาสงขลา

 แผนผังแสดงบริเวณตำแหน่งที่ตั้งอาคารหรือการปลูกสร้างล่วงล้ำแม่น้ำ			
ประกอบเลขรับที่	วันที่	เดือน	พ.ศ.
บริเวณที่ตั้งของ สิ่งปลูกสร้างล่วงล้ำแม่น้ำ	บริเวณริมฝั่งด้านทิศ เหนือ	ของทางน้ำ	บ้านเลขที่
	หมู่ที่	ตำบล	อำเภอ
			จังหวัด
หมายเหตุ		ลงชื่อ	ผู้แจ้ง
		(.....)

ภาพที่ 2.2 แสดงแผนผังบริเวณตำแหน่งที่ตั้งอาคารหรือการปลูกสร้างล่วงล้ำลำแม่น้ำ
แหล่งที่มา : สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาสงขลา

2.11 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม

การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบด้วยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมส่งผลให้เกิดการพัฒนา

เอกลักษณ์ ทองเสมียน (2550) ได้วิจัยในหัวข้อการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาน้ำตกเก้าโจน ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ผ่านมา ควบคู่กับการศึกษาภูมิหลัง ความรู้ความเข้าใจ ปัญหาและอุปสรรค ของชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ หมู่ 7 ตำบลสวนผึ้งอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรีต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บริเวณน้ำตกเก้าโจน เพื่อเสนอแนวทางในการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่าการจัดการท่องเที่ยวของน้ำตกเก้าโจน ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก พบว่ามีปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วม สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมที่ชุมชนต้องการคือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมกับหน่วยงานต่างๆมากขึ้น ต้องการกฎเกณฑ์เพื่อเป็นหลักในการทำงาน และแนวทางมีส่วนร่วมของชุมชนที่น่าเสนอ (เอกลักษณ์ ทองเสมียน : 2550)

จากงานวิจัยที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้น สารสำคัญที่ได้จากการศึกษาคือการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วม เพราะประชาชนคือกลุ่มคนที่เข้าใจพื้นที่ชุมชนได้ดีที่สุด ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากประชาชนจึงเป็นข้อมูลที่สำคัญที่จะนำมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อไป

แสวง ชัยวรรณเสถียร (2547) ได้ทำการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามคลองแม่ข่า เทศบาลนครเชียงใหม่ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ 1.วัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน 2) วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 3.ระบุปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในการจัดการสิ่งแวดล้อมคลองแม่ข่า และเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชาชนที่อาศัย บริเวณคลองแม่ข่า จำนวนทั้งสิ้น 200 คนในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมคลองแม่ข่า และปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณแบบต่างๆได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละและค่าสถิติ one way anova ผลการศึกษาพบว่า 1.ประชาชนที่อาศัยบริเวณรอบคลองแม่ข่ามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมคลองแม่ข่าในระดับต่ำ 2.ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ ตำแหน่งในชุมชน และรายได้ มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมคลองแม่ข่า ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลทางด้านเพศ อายุ อาชีพ ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมคลองแม่ข่า 3.ปัจจัยด้านความเป็นเจ้าของที่

พักอาศัย การมีเอกสิทธิ์การครอบครองที่ดินระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน และการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณคลองแม่ข่าที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมคลองแม่ข่าต่างกัน

บทที่ 3

การออกแบบการวิจัย

การออกแบบการวิจัยเป็นการกำหนด แนวทางและกรอบแนวคิด

ทฤษฎีที่ใช้เพื่อสนับสนุนสมมุติฐานและการดำเนินการวิจัยตามกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด 4 ส่วนคือ กรอบทฤษฎี และแนวคิด กระบวนการวิจัย วิธีการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 กรอบทฤษฎีและแนวคิดในการวิจัย

จากทฤษฎีและแนวคิดที่ได้ศึกษามาในบทที่ 2 ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเอาแนวคิดและทฤษฎีหลัก ๆ มาใช้เป็นกรอบในการดำเนินการวิจัย คือ การมีส่วนร่วมของ นพวรรณ อีระพันธ์เจริญ กระบวนการแนวทางการมีส่วนร่วมของอิน ธิพัฒน์ หลักการกระบวนการกลุ่ม ของทัศนีย์ ตันทวีวงศ์ หลักการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของ ดร.สุภณิดา ปุสุรินทร์คำ ทฤษฎีและแนวคิดดังกล่าวเหล่านี้จะได้นำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยและสนับสนุนสมมุติฐานที่ 1 และสมมุติฐานที่ 2

กรอบแนวคิดที่ใช้เพื่อสนับสนุนสมมุติฐานที่ 1 คือ

การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่นการแสดงทัศนคติและเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น หาทางเลือกในการตัดสินใจทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายและมี 3 ปัจจัยที่ผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคือ ด้านการพัฒนาที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจและมีระบบการทำงานเป็นลำดับขั้นตอน

กรอบแนวคิดที่ใช้สนับสนุนสมมุติฐานที่ 2 คือ

กระบวนการกลุ่มที่เกิดจากกลุ่มไม่เป็นทางการ มีการรวมกลุ่มกัน มีสมาชิกไม่มากมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมารวมตัวกันเพื่อดำเนินกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

3.2 กระบวนการวิจัย

ในการวิจัยได้กำหนดกระบวนการซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนทั้งหมด 8 ขั้นตอนดังนี้

3.2.1 การกำหนดปัญหาการวิจัย คือ การกำหนดคำถามที่จะต้องค้นคว้าหาคำตอบในการวิจัย

3.2.2 การกำหนดสมมุติฐานการวิจัย คือ การกำหนดคำตอบล่วงหน้าเพื่อใช้ตอบปัญหาในงานวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยการใช้หลักในทฤษฎีและแนวคิดมาสนับสนุนในการตอบคำถาม

3.2.3 การกำหนดกรอบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องคือ การศึกษา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดและตัวอย่างที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินการวิจัย และเพื่อการสนับสนุนสมมุติฐานการวิจัย

3.2.4 การกำหนดตัวแปร และ คำนิยาม คือการกำหนดตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องในการวิจัยทั้ง ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม และการกำหนดคำนิยามหรือความหมายของตัวแปรเหล่านี้

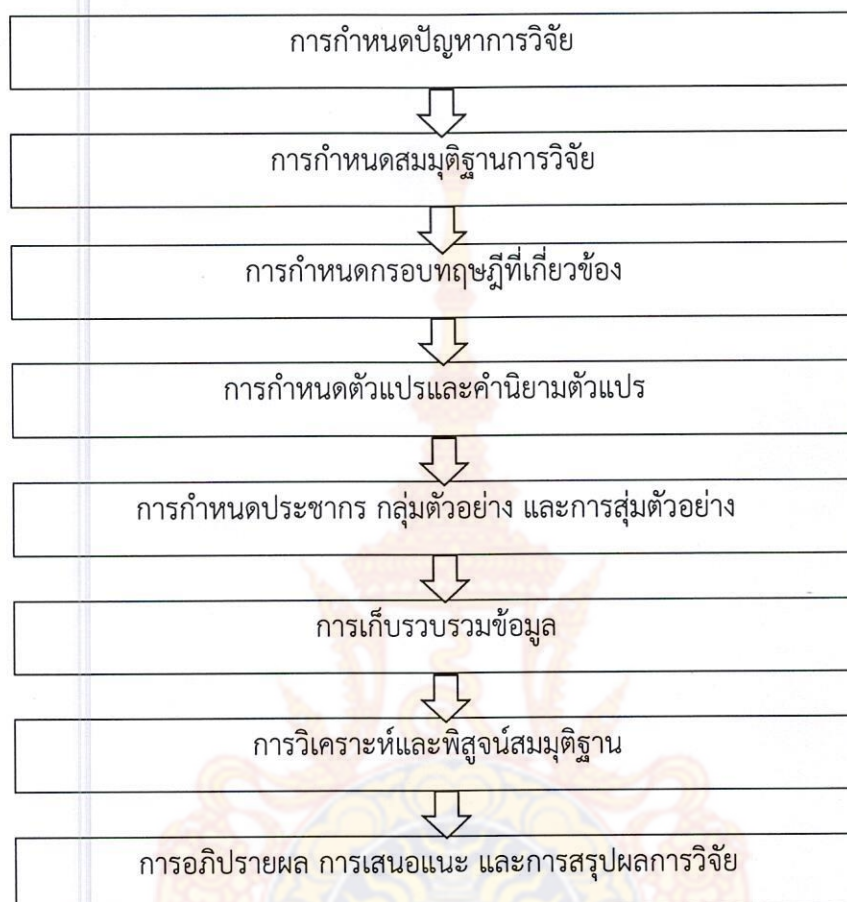
3.2.5 การกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง คือการกำหนดประชากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การกำหนดจำนวนตัวแทนของประชากรที่จะได้ใช้ศึกษาการวิจัยและวิธีการในการที่จะเข้าไปศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล คือการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทของพื้นที่วิจัยโดยการสำรวจภาคสนาม การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็น และความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยใช้แบบสอบถาม และการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนของนักวิชาการ โดยการสัมภาษณ์

3.2.7 การวิเคราะห์ และ พิสูจน์สมมุติฐาน คือขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ และการพิสูจน์สมมุติฐาน

3.2.8 การอภิปรายผล การเสนอแนะ และการสรุปผลการวิจัย คือการอภิปรายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนและนักวิชาการ และการจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมริมทะเลสาบเกาะยอ

กระบวนการวิจัยจะประกอบไปด้วย 8 ขั้นตอน ได้แก่

แผนภูมิที่ 3.1 กระบวนการวิจัย

แหล่งที่มา : ผู้วิจัย

3.3 การกำหนดปัญหาในการวิจัย

การกำหนดปัญหาในการวิจัยคือ การกำหนดคำถามหรือข้อสงสัยของนักวิจัยเพื่อที่จะค้นคว้าหาคำตอบ ของแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลา บริเวณรอบเกาะยอบนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมแบบกระบวนการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทฤษฎีและแนวคิดด้านการมีส่วนร่วม และพบว่า ประชาชนไม่สามารถประสบความสำเร็จในการทำงานร่วมกันได้ ถ้าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นความสำคัญ ไม่เข้าใจ ไม่ร่วมมือการจัดการสิ่งแวดล้อม จึงได้กำหนดปัญหาการวิจัยไว้ว่า

แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอ โดย
กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรจะเป็นอย่างไร

3.4 การกำหนดสมมติฐานการวิจัย

การกำหนดสมมติฐานทางวิจัยคือ การกำหนดคำตอบล่วงหน้าในปัญหาการวิจัยโดย
อาศัยความรู้ทางทฤษฎี เช่นทฤษฎีแนวทางการมีส่วนร่วม ทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น จึงได้กำหนด
สมมติฐานไว้ 2 ประเภทได้แก่

1) สมมติฐานทางวิจัย คือ ข้อความที่เขียนในลักษณะบรรยาย หรือการคาดคะเนคำตอบ
ของการวิจัย

2) สมมติฐานทางสถิติ คือ สมมติฐานที่แปลงรูปจากสมมติฐานการวิจัยมาอยู่ในรูปแบบ
ทางสมการเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ โดยมีการแทนค่าด้วยสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนด
สมมติฐานทางวิจัย 2 สมมติฐานดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1

แนวทางที่เหมาะสมที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้ความ
เข้าใจในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

เมื่อกำหนดเป็นสมมติฐานทางสถิติจะได้สมการดังนี้

$$H_0 : PAB=0$$

$$H_1 : PAB \neq 0$$

A = การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผลตอบแทนทาง

เศรษฐกิจ

(ตัวแปรต้น)

B = การมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลทำให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อม (ตัวแปรตาม)

$$H_0 : PAB=0$$

ตัวแปร A กับตัวแปร B มีความสัมพันธ์ = 0 แสดงว่าตัวแปร 2 ตัวนี้ไม่มีความสัมพันธ์

กัน

$$H_1 : PAB \neq 0$$

ตัวแปร A กับตัวแปร B มีความสัมพันธ์ $\neq 0$ แสดงว่าตัวแปร 2 ตัวนี้มีความสัมพันธ์กัน

สมมุติฐานการวิจัยที่ 2

การมีส่วนร่วมแบบกระบวนการกลุ่ม ส่งผลให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณ

รอบเกาะยอ

เมื่อกำหนดเป็นสมมุติฐานทางสถิติจะได้สมการดังนี้

$$H_0 : PAB=0$$

$$H_1 : PAB \neq 0$$

A=การมีส่วนร่วมแบบกระบวนการกลุ่ม (ตัวแปรต้น)

B=ทำให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอ (ตัวแปรตาม)

$$H_0 : PAB=0$$

ตัวแปร A กับตัวแปร B มีความสัมพันธ์ = 0 แสดงว่า 2 ตัวแปรนี้ไม่มีความสัมพันธ์กัน

$$H_1 : PAB \neq 0$$

ตัวแปร A กับตัวแปร B มีความสัมพันธ์ = 0 แสดงว่า 2 ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์กัน

3.5 การกำหนดตัวแปรและคำนิยาม

การกำหนดตัวแปรและคำนิยามที่เกี่ยวข้องกับสมมุติฐานทั้งตัวแปรต้นและตัวแปรตาม
ทั้งนี้ได้กำหนดตัวแปรการวิจัยดังนี้

จากสมมุติฐานที่ 1 แนวทางที่เหมาะสมที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคือ การ
สร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ

ตัวแปรต้น A = การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผลตอบแทน
ทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวแปรตาม B = การมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลทำให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อม

จากสมมุติฐานที่ 2 การมีส่วนร่วมแบบกระบวนการกลุ่ม ส่งผลทำให้เกิดจัดการ
สิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ

ตัวแปรต้น A = การมีส่วนร่วมแบบกระบวนการกลุ่ม

ตัวแปรตาม B = ทำให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ

ทั้งนี้ได้นิยามศัพท์ทั่วไปสำหรับการดำเนินการต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1) การสร้างความรู้ความเข้าใจกับประชาชนในเรื่องสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจหมายถึง การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการ สิ่งแวดล้อม ในประเด็นต่าง ๆ เช่น ความหมายของการจัดการ สิ่งแวดล้อม กระบวนการและวิธีการในการจัดการ การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการโดยเน้นในเรื่องผลดีและผลประโยชน์ ที่จะเกิดขึ้น เช่นผลที่จะได้เศรษฐกิจการท่องเที่ยว หากชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีและมีการส่งเสริมให้ดีขึ้นในอนาคต

2) การมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลทำให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมหมายถึง การที่ประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทั้งมีความรู้ด้านกฎหมายลูกล้าแม่น้ำ สิ่งแวดล้อม รอบเกาะยอ

3) การมีส่วนร่วมแบบกระบวนการกลุ่ม หมายถึง การใช้วิธีการมีส่วนร่วมแบบกระบวนการกลุ่ม (group dynamic) มาเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อม

3.6 การกำหนดประชากร กลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย (research population) และกลุ่มตัวอย่าง (sample) ในการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอบนพื้นฐานของกระบวนการการมีส่วนร่วมแบบกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือประชากรที่อาศัยในบริเวณรอบเกาะยอ กลุ่มที่ 2 คือ นักวิชาการทางด้านสิ่งแวดล้อม ทางด้านกฎหมาย ทางด้านผังเมือง และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มที่ 1 เนื่องจากจำนวนประชากรในพื้นที่วิจัยรอบเกาะยอมีจำนวนประชากรมาก เท่ากับ 4,547 คน จึงกำหนดให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามเขตการปกครอง มี 9 หมู่ กำหนดแบ่งพื้นที่ชุมชนออกเป็น 4 บริเวณ จึงกำหนดให้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 100 ตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มที่ 2 คือ นักวิชาการทางด้านสิ่งแวดล้อม ทางด้านกฎหมาย ทางด้านผังเมือง และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยว จะได้กล่าวถึงในการสุ่มตัวอย่างต่อไป

การสุ่มตัวอย่าง (sampling)

กลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโดยไม่ใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยการเลือกแบบการเลือกแบบบังเอิญ (Haphazard or Accidental Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยผู้วิจัยพยายามเก็บตัวอย่างเท่าที่จะทำได้ตามที่มีอยู่หรือที่ได้รับความร่วมมือ ตัวอย่างที่ได้จึงเป็นกรณีที่เผอิญหรือยินดีให้ความร่วมมือหรืออยู่ในสถานที่หรือตกอยู่ในสภาวะดังกล่าวตามจำนวนที่ต้องการ

กลุ่มตัวอย่างประชากรกลุ่มที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง หรือเจตนา (purposive sampling) จำนวน 4 ตัวอย่าง เพื่อความสะดวกและเหมาะสมในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.7 วิธีการที่ใช้ในการวิจัย

3.7.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ

ข้อมูลทางด้านปฐมภูมิ คือ ข้อมูลที่ไม่เคยมีใครรวบรวมไว้ก่อน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติประชาชน เกี่ยวกับความคิดเห็นของนักวิชาการ ใช้วิธีการสำรวจภาคสนาม โดยการสังเกตการณ์ การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์

ข้อมูลทางด้านทุติยภูมิ คือ ข้อมูลที่มีผู้รวบรวมไว้แล้วจากตำรา เอกสาร และรายงาน เช่น ประวัติความเป็นมา จำนวนประชากร โดยใช้วิธีค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล จากสำนักงานงานกรมเจ้าท่า สงขลา

3.7.2 การวิเคราะห์ข้อมูล และการพิสูจน์สมมุติฐาน

1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้วิธีการสรุปจัดกลุ่มและใช้ค่าสถิติพรรณนา (descriptive statistics) เช่น ค่าร้อยละ (%) ค่าฐานนิยม (mode) ค่ากลาง (mean) เป็นต้น และอธิบายประกอบกราฟ (graph) ตาราง (table) แผนภูมิ (chart) ชาร์ทรูปแท่ง (bar chart) เป็นต้น

2) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ใช้วิธีการพรรณนาโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (%)

3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เปรียบเทียบเนื้อหา (content analysis)

4) การพิสูจน์สมมุติฐาน สำหรับประชากรวิจัยกลุ่มที่ 1 ใช้สถิติเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าฐานนิยม ในการพิสูจน์ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถาม สำหรับประชากรกลุ่มที่ 2 เนื่องจากมีจำนวนน้อยจะใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) โดยใช้ค่าฐานนิยม (mode) เช่นเดียวกัน

3.8 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้สามารถกำหนดเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่

1) เครื่องมือทางด้านวิทยาศาสตร์ กล้องถ่ายภาพ เทปบันทึกเสียง ฯลฯ

2) เครื่องมือทางด้านวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

ประเภทที่ 1 คือ แบบสอบถามประชาชนประกอบด้วย 2 ส่วนได้แก่

ส่วนที่ 1 คือแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 คือแบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และ
ความคิดเห็นต่าง ๆ

ประเภทที่ 2 คือ แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักวิชาการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประเภทที่ 1 เครื่องมือแบบสอบถามประชาชน มีขั้นตอนใน
การสร้างแบบสอบถามดังนี้

1) การกำหนดวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม เพื่อต้องการทราบความคิดเห็นของ
ประชาชนในเรื่องของสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ

2) กำหนดหมวดประเด็นหลักของเนื้อหา

2.1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

2.2) ปัญหาของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนรู้ของ

สิ่งแวดล้อม

3) แจกแจงประเด็นหลักเป็นประเด็นย่อย ได้แก่

3.1) แนวทางการมีส่วนร่วม

3.2) นักวิชาการด้านต่าง ๆ เข้ามาประสานให้ความรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประเภทที่ 2 แบบสัมภาษณ์นักวิชาการ

แบบสัมภาษณ์นักวิชาการเป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสิ่งแวดล้อม
การผังเมือง การท่องเที่ยว กฎหมายเพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการ
สิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ นักวิชาการที่สัมภาษณ์นี้เป็นนักวิชาการที่เคยมีประสบการณ์ในการดำเนินงาน
โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้จากกรสนทนา และตอบคำถามในประเด็นที่เป็นข้อสงสัย และแสดงความคิดเห็น
ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน

ประเด็นที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์นักวิชาการ ได้แก่

1) สภาพแวดล้อมรอบเกาะยอ ท่านเห็นว่าเป็นอย่างไร ในปัจจุบัน

2) ปัญหาที่สำคัญที่เป็นปัญหากับสภาพแวดล้อม เป็นปัญหาใด เกิดจากสาเหตุใด

3) ท่านเห็นว่าควรแก้ไขอย่างไร

4) ถ้าใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยท่านเห็นด้วยหรือไม่

5) ท่านมีข้อเสนอแนะ และขั้นตอน อย่างไร

บทที่ 4

การศึกษาสภาพทั่วไปของเกาะยอ และริมทะเลสาบรอบเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

การศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่เกาะยอ และริมทะเลสาบรอบเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาผู้วิจัยได้ศึกษาด้วยการสำรวจภาคสนาม และศึกษาข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพของพื้นที่ ซึ่งบทนี้จะเป็นการอธิบาย ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของพื้นที่ ที่ตั้งและสภาพทั่วไปของชุมชนเกาะยอ ที่ตั้งและอาณาเขตของเกาะยอ สภาพปัจจุบันลักษณะกายภาพของประชากรสังคม เศรษฐกิจสิ่งแวดล้อม

4.1 ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของพื้นที่วิจัย

สงขลามีร่องรอยของการเป็นเมืองโบราณโดยมีหลักฐานทางด้านโบราณคดีที่มีอายุเก่าแก่กระจัดกระจายอยู่ทั่วไป ทั้งโบราณวัตถุ โบราณสถาน อีกทั้งยังมีมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญมาตั้งแต่ครั้งอดีต เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา การละเล่นพื้นบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่บริเวณอำเภอสทิงพระ อำเภอระโนด และอำเภอสิงหนคร พัฒนาการของเมืองสงขลาได้เริ่มต้นอย่างแท้จริงประมาณพุทธศตวรรษที่ 22 โดยมีศูนย์กลางการปกครองหรือสถานที่ตั้งเมือง 3 แห่ง ได้แก่ เมืองสงขลาฝั่งหัวเขาแดง เมืองสงขลาฝั่งแหลมสน และเมืองสงขลาฝั่งบ่อยาง จากประวัติศาสตร์อันยาวนานทำให้เมืองสงขลาประกอบไปด้วยพื้นที่เมืองเก่าหลายแห่งที่ล้วนแต่มีคุณค่าทั้งในด้านเป็นมรดกทางวัฒนธรรม เป็นแหล่งค้นคว้าศิลปวิทยาการ โดยในอดีตสงขลามีบทบาทที่สำคัญทั้งบทบาททางการค้า และบทบาทในการเป็นศูนย์กลางทางการเมืองการปกครองของพื้นที่ใกล้เคียง

และเกาะยอเป็นเกาะหนึ่งที่ตั้งอยู่กลางทะเลสาบสงขลามีฐานะเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ถือว่าเป็นตำบลหนึ่งที่มีคุณค่าและมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ ตลอดจนวิถีชีวิตชุมชนที่มีเอกลักษณ์ควรแก่การอนุรักษ์ไว้ เกาะยอในยุคแรกเริ่มประวัติศาสตร์ มีสภาพเป็นป่าเขายังไม่มีผู้คนอพยพเข้าไปตั้งถิ่นฐานต่อมาในสมัยตอนปลายสุโขทัยและสมัยอยุธยาจึงเริ่มพบหลักฐานเกาะยอในแผนที่ภาพกัลปนาวัตตะพะโคะ (หอสมุดแห่งชาติจัดไว้ในหมู่ตำรา(ภาพ)ชื่อแผนที่เมืองนครศรีธรรมราช จ.ศ.977 (พ.ศ.2158) ที่เขียนขึ้นหลัง พ.ศ.2223 แต่ก่อน พ.ศ. 2242 (สุทธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์,2523:64) ซึ่งภาพเกาะยออยู่ตอนบนสุดของแผนที่ เขียนเป็นรูปภูเขาระบุไว้ว่า “เข้ากัอะญอ”(ชาญณรงค์ เทียงธรรม ,2544:65) นอกจากนี้เกาะยอยังปรากฏอยู่ในแผนที่เมืองสงขลา (แผนที่เมืองสงขลาปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่

หอจดหมายเหตุแห่งชาติ กรมศิลปากร) เขียนขึ้นเมื่อ พ.ศ.2230 โดยนายมองเดียร์ เดอลามาร์ ซึ่งเป็นวิศวกรชาวฝรั่งเศส แผนที่ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีชุมชน 9 ชุมชน ตั้งอยู่บนที่ราบเชิงเขาริมฝั่งทะเลรอบๆ ซึ่งล้วนเป็นชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน นอกจากนี้แล้วยังมีกลุ่มคนไทยที่นับถือพุทธศาสนาจากถิ่นเมืองสงขลาได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานส่วนหนึ่งด้วย จึงได้พบหลักฐานเจดีย์บรรจุอัฐิสมเด็จพระเจ้าเกาะยอบนยอดเขาภูฎีที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา จากหลักฐานดังกล่าวพอสรุปได้ว่า ชาวเกาะยอในรุ่นแรกๆ ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานเป็นชาวไทยและชาวจีนจากโพ้นทะเล ซึ่งผู้คนกลุ่มนี้ต่อมาได้ผสมกลมกลืนทางสังคมและวัฒนธรรมกับคนไทยพื้นถิ่นได้กลายเป็นตัวตนที่แท้จริงของชาวเกาะยอสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน(2560.สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ.(ออนไลน์).แหล่งที่มา:

<http://www.kohyor.go.th/content/pdf/history.pdf>. 3 มกราคม 2560)

ปัจจุบันเกาะยอมี อบต.1แห่งและมีจำนวนหมู่บ้าน 9 หมู่บ้าน กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศยกฐานะสภาตำบลเกาะยอเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาเกาะยอมีสภาพทางกายภาพเป็นเกาะและมีทะเลสาบล้อมรอบมีภูเขาและเนินเขาชาวบ้านมีอาชีพผสมผสานกันระหว่างการเกษตรและการประมงและอุตสาหกรรมในครัวเรือน ชุมชนเกาะยอมีความเจริญขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีสินค้าในครัวเรือนส่งออกไปจำหน่ายตามหัวเมืองต่างๆ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชุมชนเริ่มมีความสัมพันธ์กับสังคมภายนอกมากขึ้นซึ่งนำมาสู่การปรับเปลี่ยนวิถีการดำรงชีวิตที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ.2504 จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ส่งผลให้ถูกปรับเปลี่ยนไปตามอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตกทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมวัฒนธรรมถูกแทนที่ด้วยวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น หลังจากมีการสร้างสะพานติณสูลานนท์เชื่อมเกาะยอกับแผ่นดินใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลาและอำเภอสิงหนครตั้งแต่ปี2529เป็นต้นมาทำให้ชาวเกาะยอหันมาประกอบอาชีพใหม่ๆ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามาสู่เกาะยอมากขึ้นเรื่อยๆ จากการลงทุนประกอบธุรกิจส่วนตัว ทำร้านอาหารและ ที่พักโฮมสเตย์

ภาพที่4.1 ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
ที่มา : จากผู้วิจัย

4.2 ที่ตั้งและสภาพทั่วไปของ จังหวัดสงขลา

1. ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดสงขลา มีพื้นที่ 7,393.89 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,621,181 ไร่ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 124 ตำบล 1,015 หมู่บ้าน 22 เทศบาล และ 118 องค์การบริหารส่วนตำบล มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดพัทลุง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอไทย
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี รัฐเคดาห์และรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดพัทลุง และจังหวัดสตูล

2. การใช้ประโยชน์ที่ดินและระบบชุมชน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่จังหวัดสงขลาพบว่าพื้นที่จังหวัดส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรม พื้นที่ป่าไม้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้นอยู่ทางด้านตะวันตกและด้านใต้ โดยสามารถจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินที่สำคัญได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่จังหวัดสงขลา

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	สัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดิน (%)
การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	3,442,182	74.49
การใช้ที่ดินประเภทป่าไม้	757,305	16.39
การใช้ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนา	178,373	3.86
แหล่งน้ำ	70,759	1.53
อื่น ๆ	172,562	3.73
รวมทั้งหมด	4,621,181	100.00

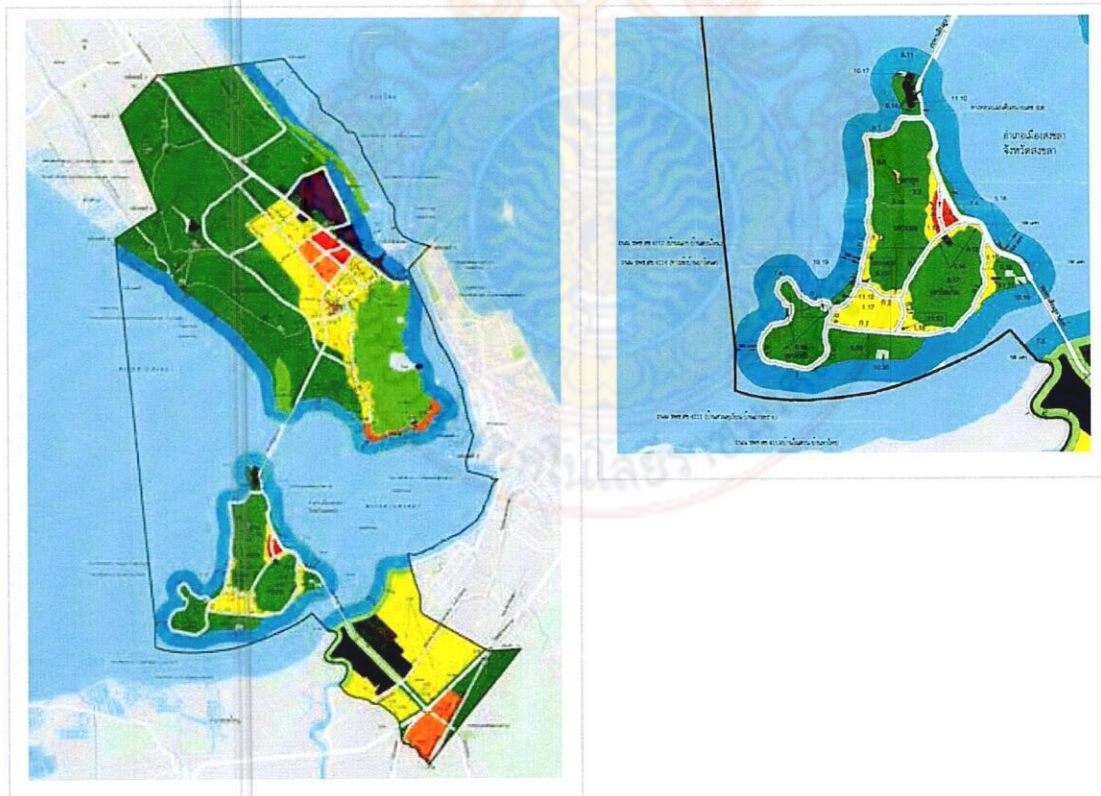
ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน พ.ศ.2543-2545

การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในระยะเวลาที่ผ่านมา พบว่าพื้นที่ปลูกยางพารา และพื้นที่เมืองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามการขยายตัวของประชากร และการพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ในขณะที่การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทป่าไม้มีแนวโน้มลดลงโดยตลอดอันสืบเนื่องมาจากการบุกรุกทำลายป่าเพื่อเปิดพื้นที่ทำกินใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณสองฟากทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 หาดใหญ่-สะเดาในเขตชานเมือง บริเวณที่ลุ่มมีการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่กีดขวางทางไหลของน้ำ หากขาดมาตรการและการจัดเตรียมพื้นที่รองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมใน

อนาคตที่เหมาะสม ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมขยายตัวอย่างไม่เป็นระเบียบ รวมทั้งในระยะยาวจะมีผลเสียต่อสมดุลธรรมชาติ สำหรับทิศทางการขยายตัวของชุมชนเมืองสงขลา-สิงหนครมีแนวโน้มจะเชื่อมต่อกับเมืองหาดใหญ่มากขึ้น

ระบบชุมชน

พื้นที่จังหวัดสงขลามีชุมชนในระดับเทศบาลทั้งหมด 22 แห่ง เทศบาลเมือง 3 แห่ง และเทศบาลตำบล 17 แห่งนอกนั้นเป็นชุมชนที่อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล 118 ชุมชน สำหรับชุมชนขนาดใหญ่ที่มีประชากรหนาแน่นได้แก่ เทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลนครสงขลา และเทศบาลเมืองสะเดา โดยชุมชนเมืองที่อยู่ในกลุ่มพื้นที่ต่อเนื่องสิงหนคร-สงขลา-หาดใหญ่-สะเดา มีขนาดประชากรค่อนข้างสูงและส่วนมากอยู่ในเขตผังเมืองรวมซึ่งได้แก่ ผังเมืองรวมเมืองหาดใหญ่ ผังเมืองรวมเมืองสงขลา ผังเมืองรวมชุมชนท่าเรือน้ำลึก ผังเมืองรวมเมืองสะเดา ผังเมืองรวมชุมชนพะตง-พังงา ส่วนชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่นอกเขตผังเมืองรวมเป็นชุมชนขนาดเล็กที่มีจำนวนประชากรไม่เกิน 5,000 คน เช่น เทศบาลตำบลควนเนียง เทศบาลตำบลกำแพงเพชร เทศบาลตำบลเทพา เทศบาลตำบลสทิงพระ เทศบาลตำบลสะบ้าย้อย และเทศบาลตำบลนาสีทอง

ภาพที่ 4.3 แสดงผังเมืองรวมท่าเรือน้ำลึก พ.ศ.2548

ที่มา : <http://www.solah-gis.com>.สืบค้นเมื่อวันที่10 กุมภาพันธ์ 2560

ข้อกำหนด เขตสีเขียว

ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมหรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม สถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ สำหรับการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่น ให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละสิบของที่ดินประเภทนี้ในแต่ละบริเวณ

ข้อห้าม

- 1) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่โรงงานตามประเภท ชนิด และจำพวกที่กำหนดให้ดำเนินการได้ตามบัญชีท้ายกฎกระทรวงนี้ และโรงงานบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน
- 2) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซตามกฎหมายว่าด้วยการบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ ร้านจำหน่ายก๊าซ สถานที่ใช้ก๊าซ และ สถานที่จำหน่ายอาหารที่ใช้ก๊าซ
- 3) สถานที่ที่ใช้ในการเก็บน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมาย ว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง เว้นแต่เป็นสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
- 4) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม
- 5) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- 6) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบอุตสาหกรรม
- 7) จัดสรรที่ดินเพื่อประกอบพาณิชยกรรม
- 8) การอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชยกรรมประเภทอาคารขนาดใหญ่
- 9) การอยู่อาศัยหรือประกอบพาณิชยกรรมประเภทห้องแถว ตึกแถว หรือบ้านแถว เว้นแต่เป็นการดำเนินการในโครงการจัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย และมีพื้นที่ไม่เกินร้อยละห้าของพื้นที่โครงการทั้งหมด
- 10) การอยู่อาศัยประเภทห้องชุด อาคารชุด หรือหอพัก

4.3 ที่ตั้งและสภาพทั่วไปของตำบลเกาะยอ

1. ที่ตั้งของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

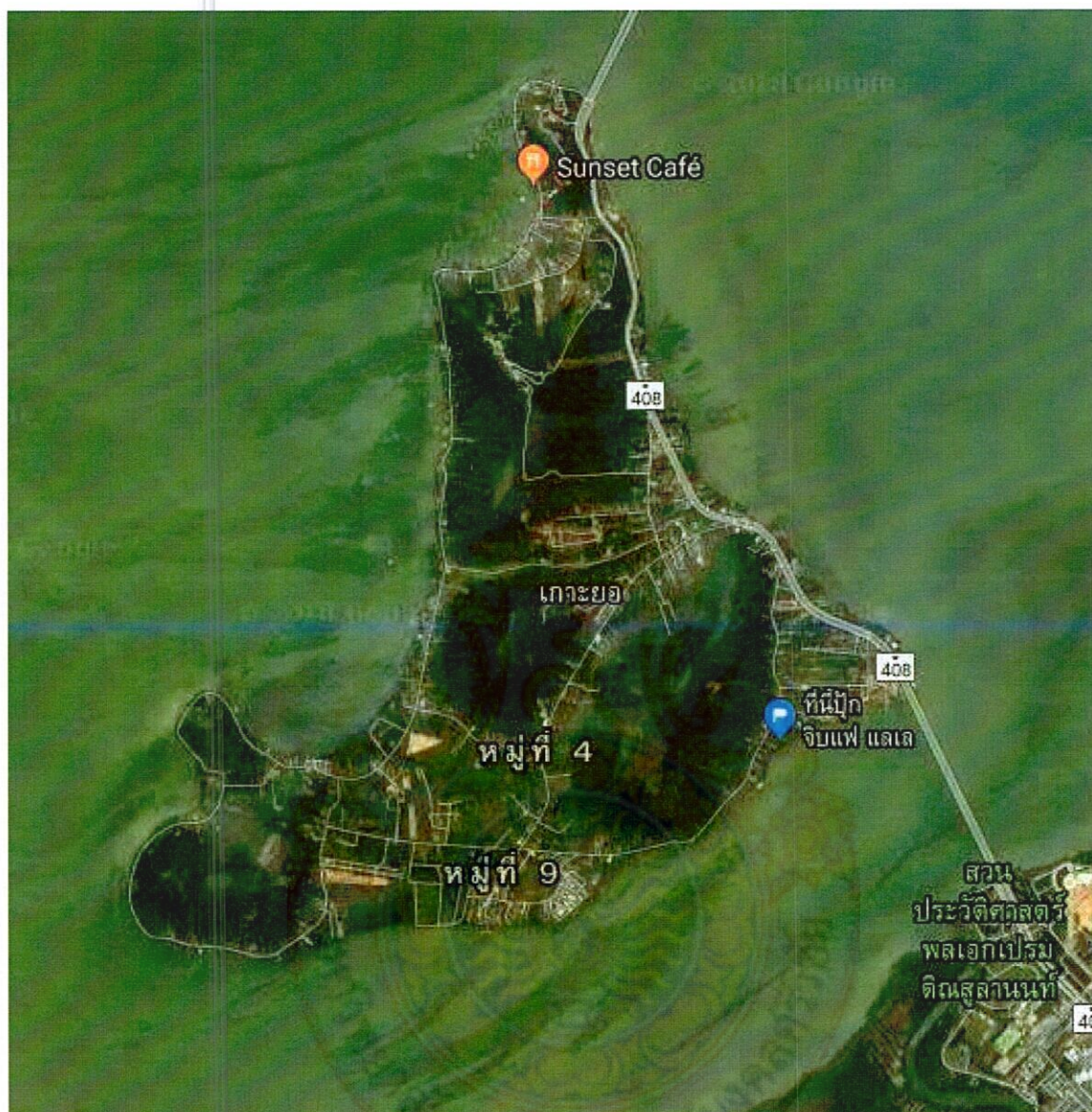
เกาะยอ เป็นเกาะหนึ่งที่ตั้งอยู่กลางทะเลสาบสงขลาตอนล่าง มีฐานะเป็นตำบลหนึ่งในอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ตัวเกาะมีพื้นที่ทั้งหมด 15 ตารางกิโลเมตร หรือ 9,275 ไร่ แบ่งเขตการปกครอง เป็น 9 หมู่บ้านประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่1บ้านอ่าวทราย,หมู่2บ้านดิน,หมู่3บ้านนอก ,หมู่4 บ้านสวนทุเรียน ,หมู่5บ้านท่าไทร ,หมู่6 บ้านโนบ้าน ,หมู่7 บ้านป่าโหนด,หมู่8 บ้านท้ายเกาะ,หมู่9 บ้านสวนใหม่ประชากรเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ภาพที่ 4.4 แสดงที่ตั้งของตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ที่มา: <https://www.google.co.th/maps/@7.1999229,100.492387,12z>

สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2561.

ภาพที่ 4.5 แสดงแผนที่ตำบลเกาะยอ

ที่มา : <https://www.google.co.th/maps>. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2561.

4.4 ลักษณะและสภาพปัจจุบันของพื้นที่วิจัย

1. ลักษณะสภาพปัจจุบัน

จากการศึกษาและการสำรวจพื้นที่พบว่า ตำบลเกาะยอมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ณ ปัจจุบันรอบเกาะเป็นที่อยู่อาศัย ปะปนไปกับการประกอบอาชีพทางการค้า ร้านค้า ร้านอาหาร โฮมสเตย์ โดยเฉพาะหมู่ที่ 1 บ้านอ่าวทราย จะมีการทำอาชีพโฮมสเตย์อยู่มากและมีการรุกร้าเข้าไปในทะเลสาบสงขลา

ภาพที่ 4.6 แสดงพื้นที่ตำบลเกาะยอ
ที่มา : จากผู้วิจัย

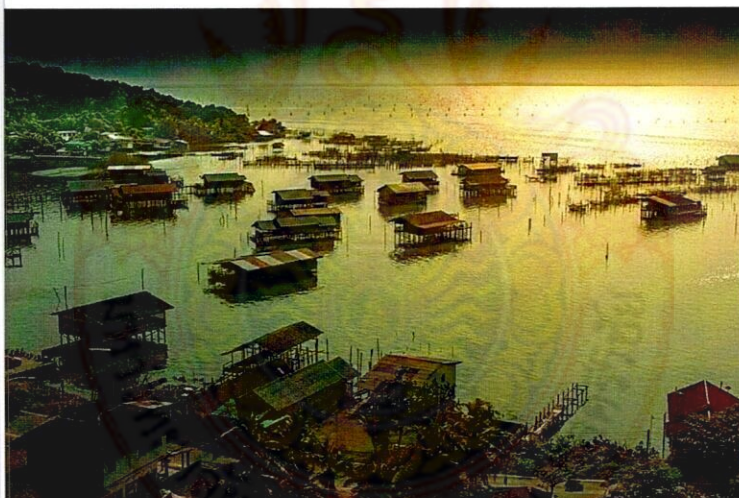
2.เส้นทางการสัญจรภายในพื้นที่วิจัย

เส้นทางการสัญจรภายในเขตพื้นที่วิจัยคือ การเดินทางไปเกาะยอไปตามเส้นทางจากตัวเมืองใช้ทางหลวงหมายเลข 407 เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวง 4083 ทางไปอำเภอสิงหนคร ถนนรอบเกาะยอมีความกว้างของถนนเพียง 4 เมตรซึ่งจะส่งผลให้การจราจรหนาแน่นบางบริเวณจากผู้คนที่เข้ามาใช้บริการ

4.5 ลักษณะทางกายภาพ ประชากรสังคม และเศรษฐกิจของชุมชนรอบตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา

1. ลักษณะทางด้านกายภาพ

จากการสำรวจพบว่าพื้นที่วิจัยประกอบไปด้วยบ้านไม้ และ ค.ส.ล อาคารร้านอาหาร ร้านค้า ร้านค้าปลีก ร้านค้าบริการ โฮมสเตย์ การทำประมง กะชัง วน้ำ สภาพอาคารในปัจจุบันเป็นลักษณะอาคารเก่าและใหม่ผสมไปกับสภาพสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่มีการดัดแปลงจากที่อยู่อาศัยเป็นที่พักโฮมสเตย์ลูกค้าไปในทะเลสาบมีกิจกรรมทางด้านบริการ ร้านอาหาร ฯลฯ

ภาพที่ 4.7 แสดงลักษณะอาคารพื้นที่บ้านอ่าวทราย

ที่มา : จากผู้วิจัย

2. ลักษณะทางด้านประชากร

จากการสำรวจพื้นที่วิจัยพบว่ามีจำนวนประชากรดังนี้ ตำบลเกาะยอ แบ่งเขตการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งหมด 4,459 คน

ตารางที่ 4.2 แสดงประชากรตำบลเกาะยอ

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	ประชากร
1	บ้านอ่าวทราย	215	734
2	บ้านดิน	83	305
3	บ้านนอก	247	740
4	บ้านสวนทุเรียน	189	546
5	บ้านท่าไทร	137	502
6	บ้านในบ้าน	177	559
7	บ้านป่าโหนด	116	406
8	บ้านท้ายเสา	65	249
9	บ้านสวนใหม่	103	418
	รวม	1,332	4,459

ที่มา : <https://th.wikipedia.org> สืบค้นเมื่อวันที่ 22 ก.พ. 2561

3. ลักษณะทางสังคม

จากการสำรวจพื้นที่วิจัยพบที่มีการประกอบอาชีพหลากหลาย ทั้งด้านร้านค้า ร้านอาหาร และด้านบริการด้านที่พัก และการทำประมง กระจัง ขนนำ ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีลักษณะแข่งขันสูง และครอบครองพื้นที่ทำกินได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 4.8 แสดงสังคมเกาะยอ

ที่มา : <http://sonkhlaotour.blogspot.com/2015>.สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561

4. ลักษณะทางด้านเศรษฐกิจ

ในอดีตเกาะยอเป็นเมืองปิดการคมนาคมได้เฉพาะทางน้ำเท่านั้น ต่อมาเมื่อมีการสร้างสะพานติณสูลานนท์เพื่อเชื่อมถนนระหว่างอำเภอสิงหนครกับอำเภอเมืองสงขลา ทำให้ได้รับความสะดวกด้านการคมนาคม มีถนนสายหลักผ่านตลาดเกาะยอซึ่งเป็นสถานที่จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง ของที่ระลึก ทำให้มีลูกค้าจำนวนมากทั้งชายสงและชายปักษ์ ประกอบกับมีร้านอาหารที่มีชื่อเสียงและมีความเป็นเอกลักษณ์ด้านอาหารทะเล จึงทำให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวจำนวนมาก นิยมมาเที่ยวชมแวะซื้อของฝากและสินค้าพื้นเมือง ทำให้ผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จึงมีเพียงชาวบ้านบางกลุ่มโดยเฉพาะผู้ที่มีบ้านเรือนอยู่ริมถนน แต่ชาวบ้านหรือเกษตรกรผู้ผลิตได้รับประโยชน์ไม่มากนัก ดังนั้นเมื่อเกาะยอได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยเปิดโอกาสให้ได้สัมผัสทรัพยากรธรรมชาติท่องเที่ยวอย่างใกล้ชิด ส่งผลให้เกาะยอเป็นที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของนักท่องเที่ยว ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการในเกาะยอได้เพิ่มการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อสนองความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวซึ่งส่วนใหญ่เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นความบันเทิง ที่พักริมน้ำ โฮมสเตย์ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยวถูกทำลาย(นงเยาว์ พรหมประสิทธิ์ชูตา ประโมจรรย์ และ ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร, 2556 : 11)

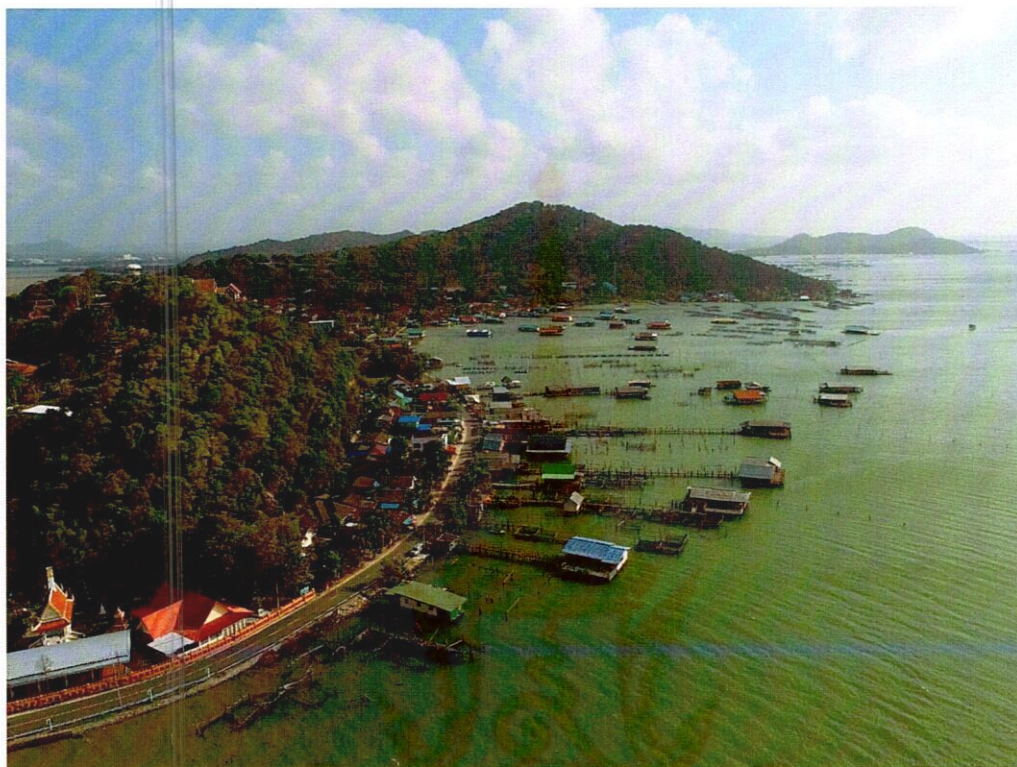
ในพื้นที่ตำบลเกาะยอ อาชีพหลักคือด้านการประมง ณ ปัจจุบันมีอาชีพที่เพิ่มขึ้นและมีจำนวนดังนี้ 1). ศาลากระชัง มีจำนวน 120 2). โฮมสเตย์ มีจำนวน 39 3)ท่าเทียบเรือ มีจำนวน 16 และร้านค้าร้านอาหารมีจำนวน 3 ทั้งหมดเป็นสิ่งที่ล่อล้าลำน้า

ภาพที่4.9 ผ้าไหมเกาะยอ

ที่มา : <https://thai.tourismthailand.org>.สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2561

ภาพที่ 4.10 แสดงภาพถ่ายหมู่บ้านอ่าวทราย
ที่มา : จากผู้วิจัย

4.6 ด้านสิ่งแวดล้อม

พื้นที่วิจัยคือรอบทะเลสาบเกาะยอ เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและยังมีการใช้ประโยชน์จากทะเลสาบสงขลาในการดำรงชีวิตตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จากการสำรวจ พื้นที่นี้เป็นพื้นที่ที่เป็นภูมิทัศน์ชุมชนที่มีคุณค่า มีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ และชาวชุมชนเกาะยอนั้นก็มีศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และมีวิถีชีวิตของชาวใต้ที่งดงาม อันสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน จนก่อให้เกิดเป็นของดีที่น่าท่องเที่ยวบนเกาะยอมากมาย

ภาพที่ 4.11 วัดท้ายยอ

ที่มา : <http://www.kohyor.go.th/travel>

4.7 สรุป

จากการศึกษาสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาคือตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลาเป็นพื้นที่ที่ทรงคุณค่ามากทั้งด้านโบราณสถาน วัตถุ สิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลา มีการประกอบอาชีพหลากหลาย นักท่องเที่ยวจึงนิยมเข้ามาท่องเที่ยว ส่งผลให้มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการลुक้าลำนํ้า ลुक้าทะเลสาบ ทำที่พักอาศัย บริการที่พักเป็นโฮมสเตย์ ส่งผลให้ทะเลสาบเสื่อมโทรม ปลากระพงตาย เกิดจากการปล่อยของเสียลงทะเล

บทที่ 5

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน การสัมภาษณ์นักวิชาการและวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะอธิบายถึงผลการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามประชาชนในพื้นที่ เนื้อหาของบทประกอบด้วย การสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและความคิดเห็นของนักวิชาการในการจัดการสิ่งแวดล้อม การพิสูจน์สมมติฐาน สรุปผลการการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

ในการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามประชาชน ได้กำหนดจำนวนแบบสอบถามจำนวน 100 ชุด โดยใช้แบบสอบถาม 2 แบบคือ

- 1) แบบสอบถามที่ผู้ตอบกรอกข้อมูลเอง
- 2) แบบสอบถามที่ได้สรุปเนื้อหาสาระสำคัญโดยผู้วิจัยอ่านและกรอกแบบสอบถามให้

ผู้ตอบด้วยวาจา

แบบสอบถามทั้ง 2 แบบได้แบ่งเรื่องที่สอบถามออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

- 1) ข้อมูลทั่วไป ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) แนวทางของการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม
- 3) กระบวนการกลุ่ม
- 4) การประชาสัมพันธ์

ทั้งนี้จากแบบสอบถามทั้งหมด 100 ชุด ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลกลับมาได้ 100 ชุด จากการลงพื้นที่ 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 วันที่ 3 ก.พ. 2561 ได้มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 40 ชุด ทำการสอบถาม ครั้งที่ 2 วันที่ 10 ก.พ. 2561 ได้มีผู้ตอบแบบสอบถามเพิ่มมาอีก 30 ชุด และทำการสอบถาม ครั้งที่ 3 วันที่ 17 ก.พ.2561 ได้มีผู้ตอบแบบสอบถามเพิ่มมาอีก 30 ชุด รวมเป็นการสุ่มตัวอย่างเก็บแบบสอบถาม 100 ชุด เนื่องจากพื้นที่วิจัยจะเป็นพื้นที่โดยรอบทั้งเกาะยอและมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วนทั้งเกาะจึงใช้ระยะเวลาทั้งหมด 3 วัน

ผลการสำรวจข้อมูลทั่วไป ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสรุปได้ดังนี้

1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1) เพศ

ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง 100 รายพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง 49 รายหรือ และเพศชาย 51 ราย

ข้อมูลจากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2561 ครั้งที่ 1 วันที่ 10 ก.พ. 2561 ครั้งที่ 2 วันที่ 17 ก.พ.2561 ครั้งที่3

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
1.1 เพศ	
หญิง	49
ชาย	51
รวม	100

1.2) อายุ

ในด้านช่วงอายุ ของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า มีผู้อายุต่ำกว่า 18 ปี 2 ราย 24-35 ปี 4 ราย 36-45 ปี 33 ราย 46-60 47 ราย มากกว่า 60 14 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
1.2 อายุ	
ต่ำกว่า 18 ปี	2
19-23 ปี	-
24-35 ปี	4
36-45 ปี	33
46-60 ปี	47
มากกว่า 60 ปี	14
รวม	100

1.3) ระดับการศึกษา

ในด้านการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษามากที่สุด คือ 58 ราย รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 17 ราย และอาชีวศึกษา/อนุปริญญา มีจำนวน 3 ราย ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวน 16 ราย การศึกษาระดับปริญญาโทมีจำนวน 4 ราย การศึกษาระดับปริญญาเอกมีจำนวน 2 คน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
1.3 การศึกษา	
ประถมศึกษา	58
มัธยมศึกษา	17
อาชีวศึกษา/อนุปริญญา	3
ปริญญาตรี	16
ปริญญาโท	4
ปริญญาเอก	2
รวม	100

1.4) ระยะเวลาการอยู่ในพื้นที่

ระยะเวลาในการอยู่ในพื้นที่ 1-10 ปี มีจำนวน 13 ราย ระยะเวลาในการอยู่ในพื้นที่ 11-20 ปี มีจำนวน 14 ราย ระยะเวลาในการอยู่ในพื้นที่ 21-30 ปี มี 22 ราย ระยะเวลาในการอยู่ในพื้นที่ 31 ปี ขึ้นไปมีจำนวน 51 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
1.4 ระยะเวลาการอยู่ในพื้นที่	
ต่ำกว่า 1 ปี	0
1-10 ปี	13
11-20 ปี	14
21-30 ปี	22

31 ปีขึ้นไป	51
ไม่ได้อยู่ในพื้นที่	0
รวม	100

1.5) อาชีพหลัก

การประกอบอาชีพหลัก พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพหลักด้านประมง มีจำนวน 26 ราย อาชีพหลักประกอบอาชีพร้านอาหาร มีจำนวน 20 ราย อาชีพหลักประกอบอาชีพโฮมสเตย์มีจำนวน 9 ราย อาชีพหลักประกอบอาชีพค้าขาย มีจำนวน 22 รายและประกอบอาชีพอื่นๆ อีก 23 ราย

จะเห็นได้ว่าในพื้นที่รอบเกาะมีประชากรประกอบอาชีพหลักประเภทอื่น ๆ ค่อนข้างมาก มีจำนวน 25 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
1.5 อาชีพหลัก	
ประมง	26
ร้านอาหาร	20
โฮมสเตย์	9
ค้าขาย	22
โพงพาง	0
อื่น ๆ	23
รวม	100

1.6) อาชีพรอง

การประกอบอาชีพรอง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีอาชีพรอง ด้านรับจ้าง มีจำนวน 37 ราย อาชีพรองประกอบอาชีพร้านอาหาร มีจำนวน 5 ราย อาชีพรองประกอบอาชีพประมง มีจำนวน 2 ราย อาชีพรองประกอบอาชีพค้าขาย มีจำนวน 6 ราย อาชีพรองประกอบอาชีพ โฮมสเตย์ มีจำนวน 5 ราย อาชีพรองประกอบอาชีพอื่น ๆ มีจำนวน 45 ราย

จะเห็นได้ว่าในพื้นที่รอบเกาะมีประชากรประกอบอาชีพรองประเภทอื่น ๆ ค่อนข้างมากมี

จำนวน 45 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
1.6 อาชีพรอง	
รับจ้าง	37
ร้านอาหาร	5
ประมง	2
ค้าขาย	6
โฮมสเตย์	5
อื่น ๆ	45
รวม	100

1.7) รายได้ครัวเรือน

ด้านรายได้ครัวเรือนพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 16 ราย รายได้อยู่ระหว่าง 10,000-20,000 บาท จำนวน 52 ราย รายได้อยู่ระหว่าง 20,000-40,000 จำนวน 20 ราย

รายได้สูงกว่า 50,000 มีจำนวน 8 ราย และไม่แสดงความคิดเห็น 4 ราย

จากข้อมูลพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ที่ค่อนข้างสูงจึงประมวลได้ว่าเนื่องจาก ณ ปัจจุบันพื้นที่รอบเกาะมีการหลั่งไหลจากคนเมืองเข้ามาท่องเที่ยวภายในเกาะเพิ่มมากขึ้น อาชีพจึงมีความหลากหลายส่งผลทำให้รายได้เพิ่มมากขึ้น

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
1.7 รายได้ครัวเรือน	
ต่ำกว่า 10,000	16
10,000-20,000	52
20,000-40,000	20
สูงกว่า 50,000	8

อื่น ๆ	4
รวม	100

1.8) ระยะเวลาอยู่อาศัย

ด้านสถานะระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่มากกว่า 10 ปี มีจำนวน 22 ราย ระยะเวลาอยู่อาศัยในพื้นที่มากกว่า 20 ปี มีจำนวน 56 ราย ระยะเวลาอยู่อาศัยอื่น ๆ มีจำนวน 16 ราย และไม่แสดงความคิดเห็น 6 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
1.8 ระยะเวลาอยู่อาศัย	
มากกว่า 10 ปี	22
มากกว่า 20 ปี	56
อื่น ๆ	22
รวม	100

1.9) อาศัยอยู่หมู่ที่

เนื่องจากพื้นที่ตำบลเกาะยอรอบเกาะมี 9 หมู่ แบ่งการสำรวจออกเป็น 3 โซน 3 วัน และมีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Haphazard or Accidental Sampling) เป็นการเลือกตัวอย่างโดยผู้วิจัยพยายามเก็บตัวอย่างเท่าที่จะทำได้ตามที่มีอยู่หรือที่ได้รับความร่วมมือ ตัวอย่างที่ได้จึงเป็นกรณีพิเศษหรือยินดีให้ความร่วมมือหรืออยู่ในสถานที่หรือตกอยู่ในสภาวะดังกล่าวตามจำนวนที่ต้องการ

หมู่ที่ 1 มีจำนวน 34 ราย หมู่ที่ 2 มีจำนวน 15 ราย หมู่ที่ 3 มีจำนวน 11 ราย หมู่ที่ 4 มีจำนวน 8 ราย หมู่ที่ 5 มีจำนวน 1 ราย หมู่ที่ 6 มีจำนวน 1 ราย หมู่ที่ 7 มีจำนวน 0 ราย หมู่ที่ 8 มีจำนวน 0 ราย หมู่ที่ 9 มีจำนวน 25 ราย และไม่แสดงความคิดเห็น จำนวน 5 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
1.9 ท่านอาศัยอยู่หมู่	
หมู่ที่1	34
หมู่ที่2	15
หมู่ที่3	11
หมู่ที่4	8
หมู่ที่5	1
หมู่ที่6	6
หมู่ที่7	0
หมู่ที่8	0
หมู่ที่9	25
รวม	100

1.10) ท่านเคยยื่นความจำนงเรื่องการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งใดล่วงล้ำเข้าไปเหนือ
น้ำหรือไม่

จากการสำรวจประชาชนเคยยื่นความจำนงเรื่องการปลูกสร้างอาคารล่วงล้ำไปยังกรม
เจ้าจำนวน 48 ราย และไม่เคยยื่นความจำนง 52 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
1.10) ท่านเคยยื่นความ จำนงเรื่องการปลูกสร้าง อาคารหรือสิ่งใดล่วงล้ำ เข้าไปเหนือน้ำหรือไม่	
เคย	48
ไม่เคย	52
รวม	100

2.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม

ท่านเคยมีส่วนร่วม ทำกิจกรรมอะไร ที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลา บริเวณรอบเกาะยอหรือไม่

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
2.1 ท่านเคยมีส่วนร่วม ทำกิจกรรมอะไร ที่ เกี่ยวกับการจัดการ สิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลา บริเวณรอบเกาะยอหรือไม่	
เคย	37
ไม่เคย	63
รวม	100

2.1.1) จากการสำรวจความคิดเห็นผู้อยู่อาศัยในชุมชน โดยใช้แบบสอบถามเรื่องแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอที่ท่านเคยปฏิบัติคืออะไร พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่ทิ้งของเสียลงในทะเลสาบ 63 ราย และ มีการแยกขยะก่อนทิ้งขยะในชุมชน 37 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
2.1.1แนวทางการจัดการ สิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอที่ท่านเคยปฏิบัติคืออะไร	
ไม่ทิ้งของเสียลงในทะเลสาบ	63
มีการแยกขยะก่อนทิ้งขยะ	37

ในชุมชน	
รวม	100

2.2.2) ท่านยินดีให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอหรือไม่ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีความยินดี 85 ราย และไม่ยินดี 15 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
2.2.2) ท่านยินดีให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอหรือไม่	
ยินดี	85
ไม่ยินดี	15
รวม	100

2.2.3) สิ่งที่ท่านต้องการให้เกิดขึ้นในชุมชนในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมคือพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้ลดการใช้เสียงดังบริเวณโฮมสเตย์ 55 ราย รองลงมา ต้องการให้มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวบริเวณรอบเกาะยอเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 35 ราย และต้องการให้มีระเบียบเรื่องนักท่องเที่ยวทั้งสิ่งปฏิกูลลงทะเลสาบ 10 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
2.2.3 สิ่งที่ท่านต้องการ ให้เกิดขึ้นในชุมชนใน เรื่องการจัดกา รสิ่งแวดล้อมคือ	
ลดการใช้เสียงดังบริเวณ โฮมสเตย์	55
ต้องการให้มีระเบียบเรื่อง นักท่องเที่ยวทิ้งสิ่งปฏิกูล ลงทะเลสาบ	10
ต้องการให้มีการกำหนด จำนวนนักท่องเที่ยว บริเวณรอบเกาะยอเพื่อลด ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	35
รวม	100

2.2.2 ท่านทราบหรือไม่ว่า ระบบนิเวศทะเลสาบเกาะยอมีความสำคัญ จากการสำรวจพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทราบจำนวน 96 รายและไม่ทราบ 4 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
2.2.2 ท่านทราบหรือไม่ ว่า ระบบนิเวศทะเลสาบ เกาะยอมีความสำคัญ	
ทราบ	96
ไม่ทราบ	4
รวม	100

2.3) ท่านต้องการแนวทาง การมีส่วนร่วมแบบใด จากการสำรวจความคิดเห็นผู้อยู่อาศัย ในชุมชนพบว่า ต้องการให้กรมเจ้าท่าและท่านพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันจำนวน 74 ราย รองลงมาพบว่าต้องการให้กรมเจ้าท่ารับฟังความคิดเห็นของประชาชน 19 ราย และต้องการให้กรมเจ้าท่า แจ้งข่าวสารข้อมูลแก่ท่านฝ่ายเดียว 7 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
2.3.3 ท่านต้องการแนวทางการมีส่วนร่วมแบบใด	
กรมเจ้าท่าแจ้งข่าวสารข้อมูลแก่ท่านฝ่ายเดียว	7
กรมเจ้าท่ารับฟังความคิดเห็นของท่าน	19
กรมเจ้าท่าและท่านพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน	74
รวม	100

3.1 กระบวนการกลุ่ม

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนโดยใช้แบบสอบถามในเรื่องกระบวนการกลุ่ม ในคำถามที่ว่า

3.1.1) เมื่อมีการจัดประชุม มีการพูดคุยแสดงความคิดเห็นและปัญหาความต้องการที่ท่านสามารถเรียกร้องความเห็นชอบได้นั้น ท่านต้องการให้มีการจัดประชุมแบบใด จากการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการพูดคุยกันเอง (ไม่เป็นทางการ) อย่างต่อเนื่องมีจำนวน 51 ราย และมีการพูดคุยอย่างเป็นทางการ นาน ๆ ครั้ง 49 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
3.1.1 เมื่อมีการจัดประชุม มีการพูดคุย แสดงความคิดเห็นและ ปัญหาความต้องการที่ท่านสามารถเรียกร้อง ความเห็นชอบได้นั้น ท่านต้องการให้มีการจัดประชุมแบบใด	
แบบพูดคุยกันเป็นเอง(ไม่เป็นทางการ) อย่าง ต่อเนื่อง	51
เป็นทางการ นานๆ ครั้ง	49
รวม	100

3.1.2) ท่านยินดีจะร่วมแก้ไขปัญหา อุปสรรค ที่เผชิญไปพร้อมกับหน่วยงานหรือไม่ จากแบบสอบถามพบว่ามีความยินดี 96 ราย และไม่ยินดี 4 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
3.1.2 ท่านยินดีจะร่วมแก้ไขปัญหา อุปสรรค ที่เผชิญไปพร้อมกับหน่วยงานหรือไม่	
ยินดี	96
ไม่ยินดี	4
รวม	100

4.1 ประชาสัมพันธ์

จากการสำรวจความคิดเห็นผู้อยู่อาศัยในชุมชนโดยใช้แบบสอบถามในเรื่องของ ประชาสัมพันธ์ ในคำถามที่ว่า 4.1 ในการประกาศรวมกลุ่มนัดประชุมท่านสามารถทราบได้จากสื่อใด จากการสำรวจพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรับทราบการประกาศนัดประชุมจากสื่อประเภทหนังสือเชิญมากที่สุด จำนวน 52 ราย รองลงมาคือการบอกต่อของเพื่อนบ้านจำนวน 20 ราย ป้ายประกาศจำนวน 10 รายและวิทยุ 7 ราย และประชาชนต้องการให้ประกาศด้วยสื่อที่มากที่สุดคือ หนังสือเชิญ 59 ราย รองลงมาป้ายประกาศจำนวน 28 รายและวิทยุจำนวน 2 ราย และเพื่อนบ้าน 14 ราย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
4. ประชาสัมพันธ์	
4.1 ในการประกาศรวมกลุ่มนัดประชุมท่านสามารถทราบได้จากสื่อใด	
วิทยุ	10
ป้ายประกาศ	18
เพื่อนบ้าน	20
หนังสือเชิญ	52
รวม	100

4.2 ต้องการให้ประกาศด้วยสื่อแบบใด

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)
4. ประชาสัมพันธ์	
4.2 ประกาศด้วยสื่อแบบใด	
วิทยุ	2
ป้ายประกาศ	28

เพื่อนบ้าน	14
หนังสือเชิญ	59
รวม	100

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน มีอายุเฉลี่ยในวัยกลางคน การศึกษาอยู่ในระดับที่น้อย มีระยะเวลาอยู่ในพื้นที่นาน ประกอบอาชีพหลักประมง ประกอบอาชีพรอง อื่น ๆ มีรายได้ค่อนข้างสูงต่อเดือน มีระยะเวลาอยู่อาศัยมากกว่า 20 ปีค่อนข้างหลายครัวเรือน

ในการวิเคราะห์แบบสอบถามเรื่องสถานภาพสิ่งที่ค้นพบคือ ด้านระยะเวลา การอยู่ในพื้นที่ มีระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่นาน เนื่องจากอยู่กันมาตั้งแต่สมัยรุ่น ตา ยาย และมีอาชีพหลากหลาย นอกจากประมงที่เป็นอาชีพหลัก มีรายได้สูงจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาได้ง่ายมากขึ้นเมื่อมีการเชื่อมเมืองโดยสะพานติณฯ ระหว่างเกาะยกกับคนเมือง

2. แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ด้านแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยมีกิจกรรมการมีส่วนร่วม ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสิ่งแวดล้อม แต่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะเข้าร่วมประชุมให้ความรู้ และมีความยินดีให้ความร่วมมือในการดูแลรักษา สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อทำให้สภาพสิ่งแวดล้อมยังคงอยู่คือ ต้องการลดการใช้เสียงดังบริเวณโฮมสเตย์

3. กระบวนการกลุ่ม

ชุมชนมีความต้องการให้มีการจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ ผู้ตอบแบบสอบถามมีแนวโน้มเป็นไปในทางที่ดี และเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมเพียงแต่ขาดการเริ่มต้น การผู้นำ และพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแก้ปัญหา

4. การประชาสัมพันธ์

ประชาชนในพื้นที่ต้องการทราบสื่อ ประเภทการใช้หนังสือเชิญอาจเป็นการการประกอบอาชีพที่หลากหลาย และด้วยช่วงอายุประชาชนในพื้นที่เป็นวัยกลางคนไปถึงผู้สูงอายุ การรับสื่อข่าวสารในการนัดประชุมแบบการประกาศหรือทางสื่อวิทยุ อาจมีความผิดพลาด ผู้ตอบแบบสอบถามจึงพอใจในการใช้สื่อการใช้หนังสือเชิญมากที่สุด

5.3 ความคิดเห็นของนักวิชาการ ในเรื่องการแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม

การสอบถามความคิดเห็นของนักวิชาการในการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบเกาะยอ วัตถุประสงค์เพื่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับ แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการสนทนาและตอบคำถามประเด็นที่เป็นข้อสงสัยและความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงได้มีการสัมภาษณ์นักวิชาการ ทั้ง 4 ท่าน

อนึ่งประเด็นที่ใช้สำหรับการสัมภาษณ์นักวิชาการก็คือ

- 1) สภาพแวดล้อมรอบเกาะยอ ท่านเห็นว่าเป็นอย่างไร ในปัจจุบัน
- 2) ปัญหาที่สำคัญที่เป็นปัญหากับสภาพแวดล้อม เป็นปัญหาใด เกิดจากสาเหตุใด
- 3) ท่านเห็นว่าควรแก้ไขอย่างไร
- 4) ถ้าใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยท่านเห็นด้วยหรือไม่
- 5) ท่านมีข้อเสนอแนะ และขั้นตอน อย่างไร

จากประเด็นคำถามเรื่อง

1) สภาพแวดล้อมรอบเกาะยอ ท่านเห็นว่าเป็นอย่างไรในปัจจุบัน

พบว่าจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 มี 3 ท่านมีความเห็นที่สอดคล้องกันคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพจน์ สุขเกษม นายพรหมเมธ นาคมทอง และนายสุธี สุขสง กล่าวโดยสรุปว่า สภาพแวดล้อมบริเวณเกาะยอโดยเฉพาะรอบเกาะยอ มีสภาพแตกต่างไปจากเดิมโดยเฉพาะการหลังไหลเข้าไปของนักท่องเที่ยวมีมากขึ้นส่งผลให้แนวทางการท่องเที่ยวต่างไปจากเดิม นักท่องเที่ยวเดิมนิยมท่องเที่ยวสถานที่สำคัญ เช่น วัดเขาบ่อ วัดท้ายยอ วัดแหลมพ้อ วัดโคกเปี้ยว สำนักสงฆ์เขาภูฎี แต่ ณ ปัจจุบัน อาชีพของประชาชนในตำบลเกาะยอเปลี่ยนไป มีความหลายหลายเพราะเกิดจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในตำบลส่งผลให้เกาะยอมีการใช้ประโยชน์ที่ดินเปลี่ยนไป เริ่มมีอาคารพาณิชย์มากขึ้น เช่น ร้านค้า

ร้านอาหารรวมถึงที่พักโฮมสเตย์ สภาพแวดล้อมจึงเปลี่ยนไปตามการดำรงชีวิต มีการลุกล้าลำน้ำจากการทำร้านค้า ส่งผลให้วิถีการท่องเที่ยวเดิม เปลี่ยนไป

จากประเด็นคำถามเรื่อง

2) ปัญหาที่สำคัญที่เป็นปัญหากับสภาพแวดล้อม เป็นปัญหาใด เกิดจากสาเหตุใด

พบว่าจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 มี 3 ท่านมีความเห็นสอดคล้องกันคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพจน์ สุขเกษม นายพรหมเมธ นาถมทองและนายสุธี สุขสง กล่าวโดยสรุปว่า ปัญหาที่สำคัญคือ การขาดความเข้าใจ ขาดความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากนักท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อในระยะยาว ขาดการสื่อสารระหว่างผู้นำกับผู้เชี่ยวชาญหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การหลงไหลเข้าไปของนักท่องเที่ยวทำลายสิ่งแวดล้อมหรือที่เรียกว่า กระบวนการทำลายตัวเอง และปัญหา การเกิดอาชีพใหม่ เกิดการพัฒนาอย่างไรทิศทางของสังคม และกฎหมายไม่สามารถบังคับใช้ได้

จากประเด็นคำถามเรื่อง

3) ถ้าใช้กระบวนการมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยท่านเห็นด้วยหรือไม่

พบว่าจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 มี 4 ท่านมีความเห็นที่สอดคล้องกัน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพจน์ สุขเกษม นายพรหมเมธ นาถมทอง และนายกฤตชัย สุทธิลักษณ์และนายสุธี สุขสง กล่าวโดยสรุปว่า

แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานกระบวนการมีส่วนร่วมนั้นต้องให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักรู้ว่าสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศในพื้นที่สำคัญอย่างไรเดิมระบบนิเวศในพื้นที่ดีอย่างไร ณ ปัจจุบันระบบนิเวศดีหรือน้อยกว่าอย่างไร มลพิษที่เกิดขึ้นจากประชาชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยวก็จะสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ 1) น้ำ 2) อากาศ 3) ขยะ สิ่งส่งผลกระทบต่อคือน้ำและขยะ ปัญหาตอนนี้คือการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากเกินไปส่งผลให้ระบบนิเวศฟื้นฟูไม่ทันกับการใช้งาน ส่งผลให้พันธุ์สัตว์น้ำเช่นปลากระพงขาวตายโดยไม่สามารถระบุสาเหตุที่แน่ชัดได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้จึงต้องนำมาสร้างความรู้ ความเข้าใจโดยใช้การมีส่วนร่วมจากประชาชน ให้ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญให้ได้ก่อนที่จะไปกำหนดสิ่งอื่นๆ

ในมุมมองด้านวัฒนธรรมในลักษณะของการตั้งถิ่นฐานมายาวนาน มีประวัติที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และการทำมาหากินอยู่ในพื้นที่นั้นจนลงตัว ควรเสนอทางออกหาทางแก้ปัญหาในลักษณะส่งเสริมคุณค่าของมรดกตัวอย่างเกาะปันหยี เกาะยอกก็ไม่ต่างจากเกาะปันหยี วิธีการที่ดีควรให้ตระหนักสร้างความรู้ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมโดยการสื่อสารกันผ่านข้อมูล จัดอบรมให้ความรู้ หรือผ่านกลไกของท้องถิ่น การท่องเที่ยวเป็นเรื่องของสุนทรียภาพต้องมีการสื่อสารทำความเข้าใจกับชาวบ้าน ให้มีความ

เข้าใจและตระหนักในแง่สิ่งแวดล้อมที่มันเสียไป เช่น อาจจะต้องจัดประชุมชาวบ้านโดยผ่านโครงสร้างองค์กรท้องถิ่น ผ่านองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านเพื่อที่จะทำความเข้าใจตรงกันว่าสิ่งที่เราประสบอยู่เริ่มส่งผลกระทบต่อและต้องเอาการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการอธิบายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประชาชนในพื้นที่ เช่นในกรณีที่ประชาชนในพื้นที่มีอาชีพหลักเป็นอาชีพประมง แต่เมื่อมีรายได้จากนักท่องเที่ยวเข้ามา ส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่ม เพราะกิจกรรมที่ทำให้มีความดึงดูดใจคือ Motivation activities สิ่งเหล่านี้สามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้ ให้ชาวบ้านทำความเข้าใจในเรื่องนี้ให้ได้ก่อน เพื่อให้ชาวบ้านเห็นตรงกันกับนักวิชาการว่า เรื่องสิ่งแวดล้อมที่มันเสียหายไป ส่งผลอย่างไร แล้วถ้าเราทำให้ดีจะส่งผลได้อย่างไร

1) สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวได้ และจะมีการท่องเที่ยวที่ดี ลำดับต่อไปก็พิจารณาว่า การท่องเที่ยวในพื้นที่ควรจะเป็นรูปแบบใด เช่น Ecotourism (การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์) เป็นการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เช่นในพื้นที่ที่มีการทำประมงพื้นบ้าน โดยมีกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน ตั้งแต่กระบวนการกำหนดทิศทางและวางแผนและต้องมาจากสิ่งที่ชาวบ้านร่วมกันคิด พัฒนาขึ้นมาเองการร่วมมือกันของคนในชุมชนได้ดีนั้นต้องมีการร่วมมือกันเป็นหลัก และสามารถกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวโดยวางมาตรการให้เป็นแบบ Carrying capacity (ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว) แต่ต้องมีการศึกษาในพื้นที่ทั้งกายภาพเป็นตัวจำกัด เช่น น้ำจืด การจัดการขยะ เป็นต้น

เห็นด้วยเพราะมีการเรียนรู้ประชาชนในพื้นที่จะไม่ทำผิดโดยมีจิตสำนึกเอง ไม่ลुकล้ำลำน้ำเองเพราะเมื่อเข้าใจถึงผลจากการทำลายสิ่งแวดล้อม ก็จะมีการตระหนัก เล็งเห็นถึงคุณค่าที่ต้องรักษาไว้

เห็นด้วยและต้องให้คนในพื้นที่เท่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมไม่ใช่คนนอกพื้นที่และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนและรัฐต้องเป็นเจ้าภาพ และปลูกฝังให้ตระหนักให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของ

จากประเด็นคำถามเรื่อง

4) ท่านมีข้อเสนอแนะ และขั้นตอน อย่างไร

พบว่าจากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 มี 3 ท่านมีความเห็นที่สอดคล้องกัน คือผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพจน์ สุขเกษม นายพรหมเมท นาคมทอง และนายสุธี สุขสง กล่าวโดยสรุปว่า ข้อเสนอแนะและขั้นตอน ควรมีการจัดประชุม ทุกภาคส่วน ผู้นำรุ่นใหม่ ประชาชนในพื้นที่ ภาครัฐตัวแทนระดับจังหวัด ผู้เชี่ยวชาญนักวิชาการ พุดคุยกัน

5.4 การพิสูจน์สมมติฐาน

จากการกำหนด สมมติฐานที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 ในบทนี้จะเป็นการพิสูจน์สมมติฐาน ดังนี้
สมมติฐานในการวิจัยที่ 1 คือ

แนวทางที่เหมาะสมที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้ความเข้าใจ
ในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ
เมื่อกำหนดเป็นสมการทางสถิติจะได้สมการดังนี้

สมมติฐานทางสถิติ ได้แก่

$$H_0 : PAB=0$$

$$H_1 : PAB \neq 0$$

A = การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ
(ตัวแปรต้น)

B = การมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลทำให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อม (ตัวแปรตาม)

$$H_0 : PAB=0$$

ตัวแปร A กับตัวแปร B มีความสัมพันธ์ = 0 แสดงว่าตัวแปร 2 ตัวนี้ไม่มีความสัมพันธ์กัน

$$H_1 : PAB \neq 0$$

ตัวแปร A กับตัวแปร B มีความสัมพันธ์ $\neq 0$ แสดงว่าตัวแปร 2 ตัวนี้มีความสัมพันธ์กัน

ในการพิสูจน์โดยทั่วไปคือการนำค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ มาเพื่อ
ปฏิเสธสมการที่ H_0 และยอมรับสมการที่ H_1 แสดงว่าตัวแปร A และตัวแปร B มีความสัมพันธ์กัน ในการ
วิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในเชิงพรรณนา คือค่าฐานนิยม (Mode) โดยมีการพิสูจน์สมมติฐานดังนี้.

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของ
นักวิชาการ สามารถนำมาพิสูจน์และสนับสนุน สมมติฐานดังนี้.

การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้ผลตอบแทนทาง
เศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กันกับ การมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลทำให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อม ซึ่ง
จากคำถามข้อที่ 2.2.2 ผู้ตอบแบบสอบถามที่อยู่อาศัยในชุมชนส่วนใหญ่มีความยินดีในการเข้าร่วม
ประชุมสร้างความรู้ความเข้าใจ พุดคุยแสดงความคิดเห็น และเปลี่ยนปัญหาหากัน เป็นจำนวน 85 รายซึ่งมีค่า
มากที่สุด จึงสามารถพิสูจน์ได้ว่า สมการ H_0 ไม่เป็นความจริง และยอมรับสมการ H_1 เพราะฉะนั้นตัวแปร
ต้นและตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์กันจริงดังสมการ $H_1 : PAB \neq 0$

นอกจากนั้นแล้ว ความคิดเห็นของนักวิชาการในการหาแนวทางการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ทั้ง 4 ท่านนั้นได้นำมาสนับสนุน สมมติฐานดังนี้

สมมติฐานการวิจัยที่ 1 แนวทางที่เหมาะสมที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ตักก่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ จากความคิดเห็นของนักวิชาการทั้ง 4 มีนักวิชาการทั้ง 4 ท่าน ที่มีความคิดเห็นที่ตรงกัน เพื่อนำมาตอบสมมติฐานที่ 1.

นายกฤตชัย สุทธิลักษณ์ กล่าวว่

แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานกระบวนการมีส่วนร่วมนั้น ต้องให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักรู้ว่าสิ่งแวดล้อมระบบนิเวศในพื้นที่สำคัญอย่างไร เดิมระบบนิเวศในพื้นที่ดีอย่างไร ณ ปัจจุบันระบบนิเวศดีหรือน้อยกว่าอย่างไร มลพิษที่เกิดขึ้นจากประชาชนในพื้นที่ ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้จึงต้องนำมาสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนในพื้นที่เห็นความสำคัญ ให้ได้ก่อนที่จะไปกำหนดสิ่งอื่นๆ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพจน์ สุขเกษม ผังเมือง กล่าวว่

เมื่อมีการเรียนรู้ประชาชนในพื้นที่จะไม่ทำผิดโดยมีจิตสำนึกเอง ไม่ลुकล้ำลำน้ำ เพราะเมื่อเข้าใจถึงผลจากการทำลายสิ่งแวดล้อม ก็จะมีการตระหนัก เล็งเห็นถึงคุณค่าที่ต้องรักษาไว้

นายพรหมเมธ นาคมทอง กล่าวว่

ในมุมมองด้านวัฒนธรรมในลักษณะของการตั้งถิ่นฐานมายาวนาน มีประวัติที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และการทำมาหากินอยู่ในพื้นที่นั้นจนลงตัว ควรเสนอทางออกหาทางแก้ปัญหาในลักษณะส่งเสริมคุณค่าของมันยกตัวอย่างเกาะปันหยี เกาะยอกก็ไม่ต่างจากเกาะปันหยี วิธีการที่ดีควรให้ตระหนักสร้างความรู้ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม

นายสุธี สุขสง กล่าวว่

กระบวนการมีส่วนร่วมนั้นต้องให้คนในพื้นที่เท่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมไม่ใช่คนนอกพื้นที่ และสร้างความรู้ ความเข้าใจให้ประชาชนและรัฐต้องเป็นเจ้าภาพ และปลูกฝังให้ตระหนักให้ประชาชนรู้สึกเป็นเจ้าของ เมื่อเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของส่งผลให้ห่วงแหน อยากรักษาไว้

สมมติฐานในการวิจัยที่ 2 คือ

การมีส่วนร่วมแบบกระบวนการกลุ่ม ส่งผลทำให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ เมื่อกำหนดเป็นสมการทางสถิติจะได้สมการดังนี้

สมมติฐานทางสถิติ ได้แก่

$H_0 : PAB=0$

$H_1 : PAB \neq 0$

A= การมีส่วนร่วมแบบกระบวนการกลุ่ม (ตัวแปรต้น)

B= ส่งผลทำให้เกิดการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ (ตัวแปรตาม)

H_1 : PAB#0

ตัวแปร A กับตัวแปร B มีความสัมพันธ์ = 0 แสดงว่าตัวแปร 2 ตัวนั้นไม่มีความสัมพันธ์กัน

การมีส่วนร่วมแบบกระบวนการกลุ่ม มีความสัมพันธ์กันกับการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จากคำถามข้อที่ 3.1 แบบพุดคุยกันเป็นกันเอง (ไม่เป็นทางการ) อย่างต่อเนื่อง มากที่สุดจำนวน 51 ราย ซึ่งมีค่ามากที่สุด จึงสามารถพิสูจน์ได้ว่า สมการ H_0 ไม่เป็นความจริงและยอมรับสมการ H_1

เพราะฉะนั้นตัวแปรต้นและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันจริงดังสมการ H_1 : PAB#0

นอกจากนั้นแล้ว จากความคิดเห็นของนักวิชาการทั้ง 4 มีนักวิชาการ 2 ท่าน ที่มีความคิดเห็นที่ตรงกันเพื่อนำมาตอบสมมุติฐานที่ 2 คือ

นายพรหมเมท นาคมทอง กล่าวว่

วิธีการที่ดีควรให้ตระหนักคือการสื่อสารกันผ่านข้อมูล จัดอบรมให้ความรู้ หรือผ่านกลไกของท้องถิ่น การท่องเที่ยวเป็นเรื่องของสุนทรียภาพ ต้องมีการสื่อสารทำความเข้าใจกับชาวบ้าน ให้ความเข้าใจและตระหนักในแง่สิ่งแวดล้อมที่มันเสียไป เช่น อาจจะต้องจัดประชุมชาวบ้านโดยผ่านโครงสร้างองค์กรท้องถิ่น ผ่านองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านเพื่อที่จะทำความเข้าใจตรงกันว่าสิ่งที่เราประสบอยู่ เริ่มส่งผลกระทบต่อ และ ต้องเอาการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการอธิบายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประชาชนในพื้นที่ ให้ความเข้าใจและตระหนักในแง่สิ่งแวดล้อมที่มันเสียไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพจน์ สุขเกษม กล่าวว่

การเข้าใจถึงสภาพพื้นที่ของตนเองว่าพื้นที่ทรงคุณค่าแก่การรักษาไว้จะส่งผลให้เกิดการปกป้อง ห่วงแหน สิ่งหนึ่งที่ ที่ควรกระทำ และควรมีการพุดคุยกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับทัศนคติ และไปในแนวทางเดียวกันจึงสามารถแก้ไขปัญหาได้

5.5 สรุปผลการวิเคราะห์

จากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน การสัมภาษณ์นักวิชาการ และการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีความยินดี ในการเข้าร่วมประชุมให้ความรู้ แบบพุดคุยกันเป็นกันเอง (ไม่เป็นทางการ) อย่างต่อเนื่องในเรื่องสิ่งแวดล้อม เรื่องของการช่วยกันลด สิ่งที่เป็นมลพิษทิ้งเสีย และ ปฏิบัติทั้งหลายและ ข้อกฎหมาย ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีการประกอบอาชีพที่หลากหลายก็พร้อมที่จะเข้าร่วมประชุมที่เกิดจากนักวิชาการ ตัวแทนข้าราชการจากกรมเจ้าท่า อาจเป็นเพราะประชาชนในพื้นที่ยังขาด

ผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง ต่างคนต่างประกอบอาชีพของตนเองและสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยในการรวมกลุ่ม เมื่อมีการสอบถาม เสียงส่วนใหญ่จึงเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการทั้ง 4 คือนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านผังเมือง 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสิ่งแวดล้อม 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยว 1 ท่าน และทางด้านกฎหมายเพื่อขอคำแนะนำที่เกี่ยวกับ การจัดการสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานของกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น นักวิชาการ 3 ท่านมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าเราไม่สามารถจะทำให้สำเร็จได้ถ้ายังไม่เข้าใจ หรือตระหนักถึงความสำคัญ ของพื้นที่ และร่วมมือกันทุกภาคส่วน โดยเริ่มในชุมชนผ่านโครงสร้างชุมชนและแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อที่จะช่วยกันเสนอแนะแนวทางที่ดีต่อไป

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และความคิดเห็นของนักวิชาการ การอภิปรายผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะแนวทาง

6.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และ ความคิดเห็นของนักวิชาการ

สถานการณ์ภาพ

จากแบบสอบถามข้อมูลทางด้านสถานการณ์ภาพพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน มีระยะเวลาอยู่ในพื้นที่นาน และมีอาชีพหลากหลาย นอกจากประมงที่เป็นอาชีพหลัก มีรายได้สูงจากนักท่องเที่ยว

ความคิดเห็นของประชาชน

จากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชน พบว่า ประชาชนในพื้นที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมใดๆที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอ แต่พบว่าแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอที่เคยปฏิบัติคือ ไม่ทิ้งของเสียลงทะเลสาบ และชุมชนมีความต้องการไปในแนวทางเดียวกันคือ ต้องการให้มีระเบียบข้อกำหนดต่างๆในการทิ้งขยะ รวมถึงการใช้เสียงที่เหมาะสมบริเวณที่พัก และมีความยินดีให้ความร่วมมือเป็นอย่างสูง ในการเข้าร่วมประชุมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างเจ้าหน้าที่ ชาวบ้าน ผู้นำและทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง โดยต้องการรับรู้ข่าวสารในการประชุมโดยการใช้สื่อประเภทหนังสือเชิญ

ความคิดเห็นของนักวิชาการ

จากความเห็นของนักวิชาการทั้ง 4 ท่าน วิชาการทั้ง 4 ท่านมีความเห็นที่สอดคล้องกัน ดังนี้แนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมบนพื้นฐานกระบวนการมีส่วนร่วมนั้น ต้องให้ประชาชนในพื้นที่ตระหนักรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมปัญหาตอนนี้คือการเข้ามาของนักท่องเที่ยวไม่มีการควบคุมทั้งจำนวนนักท่องเที่ยว ระเบียบข้อกำหนดของนักท่องเที่ยวที่ดีที่ควรปฏิบัติในพื้นที่ วิธีการที่ดีควรให้ตระหนักสร้างความรู้ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมโดยการสื่อสารกันผ่านข้อมูล จัดอบรมให้ความรู้ หรือผ่านกลไกของท้องถิ่น การท่องเที่ยวเป็นเรื่องของสุนทรียภาพต้องมีการสื่อสารทำความเข้าใจกับชาวบ้าน ให้มีความเข้าใจและตระหนักในแง่ของสิ่งแวดล้อมที่มันเสียไป เช่น อาจจะต้องจัดประชุมชาวบ้านโดยผ่านโครงสร้างองค์กรท้องถิ่น ผ่านองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านเพื่อที่จะทำความเข้าใจตรงกันว่าสิ่งที่เราประสบ

อยู่เริ่มส่งผลกระทบและต้องเอาการท่องเที่ยวมาเป็นเครื่องมือในการอธิบายเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประชาชนในพื้นที่ เช่นในกรณีที่ประชาชนในพื้นที่มีอาชีพหลักเป็นอาชีพประมง แต่เมื่อมีรายได้จากนักท่องเที่ยวเข้ามา ส่งผลให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่ม เพราะกิจกรรมที่ทำความดึงดูดใจคือ Motivation activities สิ่งเหล่านี้สามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้ ให้ชาวบ้านทำความเข้าใจในเรื่องนี้ให้ได้ก่อน เพื่อให้ชาวบ้านเห็นตรงกันกับนักวิชาการว่า เรื่องสิ่งแวดล้อมที่มันเสียหายไป ส่งผลอย่างไร แล้วถ้าเราทำให้ดีจะส่งผลได้อย่างไร

การพิสูจน์สมมุติฐาน

จากการพิสูจน์สมมุติฐานที่ได้พิสูจน์ในบทที่ 5 พบว่าการพิสูจน์สมมุติฐานเป็นจริง ทั้งสมมุติฐานทางวิจัย และสมมุติฐานทางสถิติ และมีความเห็นจากนักวิชาการ ทั้ง 4 มาสนับสนุนสมมุติฐานที่ 1 และสมมุติฐานที่ 2

6.2 การอภิปรายผล

สถานภาพ

จากสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีแนวโน้มให้ความร่วมมือ เพราะส่วนใหญ่เป็นคนที่อาศัยในพื้นที่นาน เนื่องจากอยู่กันมาตั้งแต่สมัยรุ่น ตา ยาย จึงไม่มีการโยกย้ายถิ่นฐานจึงมีความเล็งเห็นความสำคัญของพื้นที่ที่ตนอาศัยและพร้อมที่จะมีส่วนร่วมรับฟังและทำความเข้าใจ

ความคิดเห็นของประชาชน

จากแบบสอบถามความคิดเห็นของประชาชนพบว่าประชาชนในพื้นที่ไม่เป็นหนึ่งเดียวกัน มุ่งเน้นการค้าขายนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่เป็นหลัก ทั้งร้านอาหาร โฮมสเตย์ ฯลฯ และสภาพพื้นที่มีกลุ่มอาคารเกาะตัวริมทะเลส่งผลให้มีการลุกล้ำมีการจับจองพื้นที่สาธารณะเพื่อประโยชน์ส่วนตนในการประกอบอาชีพจนเกิดข้อขัดแย้ง ข้อเปรียบเทียบระหว่างเพื่อนบ้านในเรื่องระยะเวลาในการลุกล้ำลำน้ำเมื่อมีคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ที่ 32/2560 มีผลบังคับใช้ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2560 เป็นต้นมาส่งผลให้ชุมชนเกิดความขัดแย้งไม่เข้มแข็ง ด้วยสภาพพื้นที่ที่มีลักษณะของถนนสัญจรไปมาเป็นแบบ TWO-WAYแคบ ไม่มีไหล่ทางสำหรับเดิน ไม่มีพื้นที่ให้รวมกลุ่มการประชุมพูดคุยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมไปถึงสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบจากผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว ที่สะสมค่อยๆทำลายลงไปทีละน้อยทั้งเรื่องขยะ สิ่งปฏิกูลจากนักท่องเที่ยว สถานประกอบการ เสียงดังจากโฮมสเตย์ ทั้งหมด

ล้วนเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้มีพื้นที่เปิดโล่ง เพื่อให้ประโยชน์ในชุมชน เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ส่งผลให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง หาทองแก้ปัญหาและเดินทางไปด้วยกัน

เมื่อมีการทำความเข้าใจ ลดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ระหว่างคนในชุมชน ผู้นำท้องถิ่น รัฐ ก็จะส่งผลให้คนในพื้นที่ตระหนักถึงเห็นคุณค่าส่งผลให้สภาพแวดล้อมดี ก็จะมีนักท่องเที่ยวที่ดี มีรายได้สามารถพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนได้ สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ชุมชนให้ความสนใจและต้องการจัดประชุมอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศ เพื่อสร้างคุณค่าให้กับพื้นที่ ลดการใช้เสียงดัง ลดการทิ้งขยะ ส่งผลให้มีสิ่งแวดล้อมอยู่คู่ไปอย่างยั่งยืน

เนื่องจากพื้นที่วิจัยเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายในการประกอบอาชีพ และพื้นที่สัญจรไปมา มีระยะที่แคบจนไม่มีพื้นที่โล่งว่างในการทำกิจกรรมของคนในพื้นที่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะให้มีกิจกรรม มีการรวมตัวกันระหว่างผู้นำ คนในชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความคิดเห็นของนักวิชาการ

จากนักวิชาการที่มีความเห็นที่สอดคล้องกัน 3 ท่าน เพราะว่า สภาพพื้นที่วิจัยมีจุดเด่นทางด้านสภาพแวดล้อมแต่ขาดความเข้าใจ ขาดการรวมกลุ่มประชุมที่ให้คนที่พื้นที่รู้คุณค่า ความสำคัญของพื้นที่ตนเอง การสร้างความเข้าใจ ในสิ่งแวดล้อมโดยการสื่อสารกันผ่านข้อมูลจัดอบรมให้ความรู้ หรือผ่านกลไกของท้องถิ่น จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสม

ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะหลักการการมีส่วนร่วมโดยการเรียนรู้กระบวนการกลุ่มดังนี้

- 1) การกำหนดโครงสร้างของงาน บอกรายละเอียดของกิจกรรมและบทบาท มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มทำงานสำเร็จ โดยมีรอบ ตาราง ที่ชัดเจน
- 2) กำหนดกิจกรรม บทบาทของกลุ่มหรือสมาชิกให้ชัดเจน

6.3 ข้อเสนอแนะ

- 1) ควรมีการจัดตั้งองค์กรในชุมชน เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง
- 2) ควรมีพื้นที่เปิดโล่งเพื่อนันทนาการในการรวมกลุ่มจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและพื้นที่จอดรถสำหรับนักท่องเที่ยว
- 3) ควรมีแหล่งทางเดิน มีขอบเขตที่ชัดเจนระหว่างถนน ทางเดิน ริมน้ำ
- 4) ควรมีหลักการ การมีส่วนร่วมโดยการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มดังนี้
 - 4.1) กำหนดกิจกรรมที่ชัดเจน
 - 4.2) กำหนดบทบาทของกลุ่มหรือสมาชิกให้ชัดเจน

4.3) กำหนดโครงสร้างของงาน บอกรายละเอียดของกิจกรรมและบทบาท วัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มทำงานเสร็จโดยมีกรอบตารางที่ชัดเจน

5) ควรมีระเบียบที่ตั้งขึ้นจากการประชุมหรือองค์กรในการรักษาสิ่งแวดล้อมที่ประชาชน ได้ระดมความคิดขึ้น ข้อห้าม สิ่งที่ควรปฏิบัติ

6) ควรมีขั้นตอน กระบวนการกลุ่ม (Group dynamic) เพื่อส่งเสริมทำให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ดังนี้

6.1) การสลายพฤติกรรม ที่เป็นขั้นตอนลดความเป็นตัวเอง

6.2) การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การปฏิสัมพันธ์ ขั้นตอนนี้คือขั้นตอนที่ทำให้รู้สึก เป็นพวกเดียวกัน โดยมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพูดคุย ส่งผลให้เกิดการไว้วางใจ

6.3) การระดมความคิด คือขั้นตอนที่จะทำให้รู้จักคิดและรู้จักความคิดเห็นของ คนอื่น

6.4) ประเมินผล คือการประเมินขั้นตอนที่ได้กระทำมา แต่ละขั้นตอนเพื่อ พิจารณาตัดสินใจที่จะไปใช้ในกระบวนการขั้นต่อไป

7) ควรมีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับพื้นที่ รักษา สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

6.4 สรุป

ผลสรุปจากการวิเคราะห์ พบว่าประชาชนในชุมชนมีศักยภาพ แต่ขาดความเข้มแข็งของชุมชน ดังนั้นจึงเสนอแนะให้นำกระบวนการเข้ามาทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง เช่น กระบวนการกลุ่ม และนำ หลักการการมีส่วนร่วม โดยการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มมาใช้เช่นกัน เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพมากขึ้น มีสิ่งแวดล้อมที่ดี คงอยู่คู่กัน

บทที่ 7

บทสรุป

7.1 สรุปสาระสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ข้อคือ

- 1) เพื่อศึกษาทฤษฎีและแนวคิดทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
- 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอบนพื้นฐานของกระบวนการการมีส่วนร่วมแบบกระบวนการเรียนรู้ในการวิจัยครั้งนี้ ผลสรุปตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อดังนี้

1) การศึกษาทฤษฎีและแนวคิด

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ทฤษฎีและแนวคิดทั้งหมด 11 ทฤษฎี ที่มีประโยชน์ในการวิจัยในครั้งนี้แต่แนวคิดทฤษฎี 2 ทฤษฎีที่ส่งผลให้เกิดแนวทางที่เหมาะสมที่จะทำให้ประชาชนเข้ามาคือ การมีส่วนร่วมของประชาชน และ กระบวนการกลุ่ม

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีสาระสำคัญดังนี้

1) การเรียนรู้เชิงประสบการณ์ + การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มมีลักษณะที่สำคัญ 5 ประการได้แก่ (1) เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์ผู้เรียน (2) เป็นการเรียนรู้ใหม่ (3) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน (4) มีปฏิสัมพันธ์ทำให้เกิดการขยายตัว (5) อาศัยการสื่อสารทุกรูปแบบ

2) การเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม จะต้อง มี (1) การกำหนดกิจกรรมที่ชัดเจน (2) การกำหนดบทบาทของกลุ่มหรือสมาชิกให้ชัดเจน (3) กำหนดโครงสร้างของงานบอกรายละเอียดของกิจกรรมและบทบาท และมีกรอบตารางที่ชัดเจน

ทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม ให้ความสำคัญอยู่ที่ลักษณะของกลุ่มไม่เป็นทางการ เป็นกระบวนการที่มีการรวมกลุ่มกันเล็กๆแล้วค่อยขยายไปกลุ่มใหญ่ และช่วยปรับสภาพของมนุษย์ ให้ลดความเป็นตัวตนลง เป็นขั้นตอนที่จะสามารถทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ที่ดี ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

- 1) การสลายพฤติกรรม
- 2) การสร้างมนุษย์สัมพันธ์ การปฏิสัมพันธ์
- 3) การระดมความคิด
- 4) การประเมินผล

2) การศึกษาความคิดเห็นของประชาชน นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักวิชาการได้ผลสรุปดังนี้

ด้านสถานภาพและความคิดเห็นของประชาชน

จากแบบสอบถามข้อมูลทางด้านสถานภาพพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชายและเพศหญิงใกล้เคียงกัน มีระยะเวลาอยู่ในพื้นที่นาน และมีอาชีพหลากหลาย นอกจากประมงที่เป็นอาชีพหลัก มีรายได้สูงจากนักท่องเที่ยว อนึ่งประชาชนในพื้นที่ที่มีแนวโน้มน้ำที่ดี มีจิตสำนึกที่ดี เพราะประชาชนคือคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ตั้งแต่สมัยรุ่น ตา ยาย ดังนั้นจึงเล็งเห็นความสำคัญ

ด้านความคิดเห็นของประชาชน

ประชาชนในพื้นที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมใดๆที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอ แต่พบว่าแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอที่เคยปฏิบัติคือ ไม่ทิ้งของเสียลงทะเลสาบ และชุมชนมีความต้องการไปในแนวทางเดียวกันคือ ต้องการให้มีระเบียบข้อกำหนดต่างๆในการทิ้งขยะรวมถึงการใช้เสียงที่เหมาะสมบริเวณที่พักโฮมสเตย์ และมีความยินดีให้ความร่วมมือเป็นอย่างสูง ในการเข้าร่วมประชุมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างเจ้าหน้าที่ ชาวบ้าน ผู้นำและทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่อง โดยต้องการรับรู้ข่าวสารในการประชุมโดยใช้สื่อประเภทหนังสือเชิญ

ด้านความคิดเห็นของนักวิชาการ

จากการสัมภาษณ์นักวิชาการทั้ง 4 คือนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านผังเมือง 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านสิ่งแวดล้อม 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยว 1 ท่าน และทางด้าน

กฎหมายเพื่อขอคำแนะนำ นักวิชาการ 3 ท่านมีความเห็นที่สอดคล้องกัน สภาพพื้นที่วิจัยมีจุดเด่นทางด้านสภาพแวดล้อมแต่ขาดความเข้าใจ ขาดการรวมกลุ่มประชุมที่ให้คนที่พื้นที่รู้คุณค่า ความสำคัญของพื้นที่ตนเอง การสร้างความเข้าใจ ในสิ่งแวดล้อมโดยการสื่อสารกันผ่านข้อมูลจัดอบรมให้ความรู้ หรือผ่านกลไกของท้องถิ่น จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสม

อนึ่งจากผลการสรุปจากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยมีข้อคิดเห็นต่อเนื่องและนำไปสู่การเสนอแนะในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ผู้วิจัยเห็นว่าชุมชนขาดความเข้มแข็งประกอบกับสภาพความเป็นอยู่ที่มีการถูกล้ำทะเลสาบเพื่อประกอบอาชีพนั้น ต้องมีการรวมกลุ่มพบปะ พูดคุย ระหว่างผู้นำ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้ององค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้พื้นที่เปิดโล่งเพื่อใช้ประโยชน์ในการชุมนุม หรือมีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรในพื้นที่และดำเนินงานแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน ผู้วิจัยเห็นว่าการสร้างความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งผลพัฒนาในด้านเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่ชุมชนให้ความสนใจ โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุด ดังนั้นการให้ความรู้สิ่งแวดล้อมไม่ใช่เพียงแค่การจัดการขยะ ลดเสียง เท่านั้นรูปแบบการท่องเที่ยวควรจะมีการเปลี่ยนแปลง โดยธรรมาภิบาลให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแทนที่การท่องเที่ยวเชิงเชิงธรรมชาติ เพื่อส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง ลดมลพิษ สิ่งแวดล้อมดี สังคมดีอยู่คู่กับคนในชุมชนอย่างยั่งยืน

จากความคิดเห็นของนักวิชาการในเรื่องของการมีส่วนร่วมผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะหลักการการมีส่วนร่วมโดยการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มดังนี้

- 1) การกำหนดกิจกรรมที่ชัดเจน
- 2) การกำหนดบทบาทกลุ่มสมาชิกให้ชัดเจน
- 3) การกำหนดโครงสร้างของงาน บอกรายละเอียดมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มทำงานเสร็จ

โดยมีกรอบตารางที่ชัดเจน

จากการพิสูจน์สมมุติฐานที่ได้กล่าวไว้เป็นจริง ผู้วิจัยจึงเสนอแนะในเรื่องของขั้นตอนของกระบวนการกลุ่ม(Group dynamic) เพื่อส่งผลทำให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีโดยมีขั้นตอนดังนี้

- 1) การสลายพฤติกรรม ที่เป็นขั้นตอนลดความเป็นตัวเอง
- 2) การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การปฏิสัมพันธ์ ขั้นตอนนี้คือขั้นตอนที่ทำให้รู้สึกเป็นพวกเดียวกัน โดยมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพูดคุย ส่งผลทำให้เกิดการไว้วางใจ
- 3) การระดมความคิด คือ ขั้นตอนที่จะทำให้รู้จักคิดและรู้จักความคิดเห็นของคนอื่น

4) การประเมินผล คือ การประเมินขั้นตอนที่ได้กระทำมาแต่ละขั้นตอนเพื่อพิจารณาตัดสินใจที่จะไปในกระบวนการขั้นต่อไป

1.3) สรุปข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะดังนี้

1) ควรมีการจัดตั้งองค์กร ในชุมชนในลักษณะกลุ่มย่อยเพื่อเป็นตัวแทนของชุมชน

2) ควรมีพื้นที่เปิดโล่งเพื่อให้มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่

3) ควรนำหลักการ การมีส่วนร่วมโดยการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มและขั้นตอนกระบวนการกลุ่ม (Group dynamic) เพื่อส่งผลทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี

4) ควรมีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม เพื่อให้พื้นที่มีคุณค่า ลดการนำเข้าของขยะที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

7.2 ข้อบกพร่องในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบข้อบกพร่องในการวิจัยซึ่งอาจทำให้ผลสรุปไม่สมบูรณ์คือ

1) การสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถาม ที่ได้สรุปเนื้อหาสาระสำคัญโดยผู้วิจัยอ่านและกรอกแบบสอบถามให้ผู้ตอบ ตอบด้วยวาจา ที่ใช้สำหรับผู้สูงอายุ อาจคลาดเคลื่อนเนื่องจากในการสัมภาษณ์มีการสัมภาษณ์ไม่เป็นทางการ มีการพูดคุยกันเพื่อความเป็นกันเองอาจส่งผลให้ข้อมูลผิดพลาด

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในขั้นต่อไป

1) ควรวิจัยในเรื่อง การเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม ส่งผลกระทบนิเวศ สิ่งแวดล้อมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลา บริเวณรอบเกาะยอบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามการวิจัยในเรื่องนี้ยังมีข้อบกพร่องดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะหัวข้อการวิจัยอีก 1 หัวข้อสำหรับผู้สนใจจะทำการวิจัยต่อ เพื่อให้การวิจัยได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

อ้างอิง

จารุวรรณ อรุณฤกษ์.(2542).โครงการตำราวิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ,สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.

ชัยมงคล นิมศรีสุขกุล.(2549).ทัศนคติและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างโครง

ข่ายคมนาคมและขนส่งโดยการจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พื้นที่ศึกษากรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการวางแผนและเมืองมหาบัณฑิตสาขาวิชาการวางแผนชุมชน
เมืองและสภาพแวดล้อม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง.

นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ.(2549).การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการบริหาร
จัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลพระนครศรีอยุธยา.คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสถาบัน
ราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

วันชัย วัฒนศัพท์.(2548).การมีส่วนร่วมของประชาชนและการแก้ปัญหาความขัดแย้ง.กรุงเทพ.บริษัทศูนย์
การพิมพ์แก่นจันทร์จำกัด

อคิน รพีพัฒน์.(2525).สลัม ปัญหาและแนวทางแก้ไข.กรุงเทพฯ.สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กฎกระทรวง.ฉบับที่63.4

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำสยามพระพุทธศักราช 2456.เล่มที่30,(วันที่ 5 สิงหาคม):34

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย.ฉบับที่ 17,(วันที่ 24 มกราคม 2560):37

ประกาศคณะปฏิวัติ.ฉบับที่ 50,(วันที่18 สิงหาคม 2552):2

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย.ฉบับที่ 16,(วันที่ 9 เมษายน 2535):16

คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ.ฉบับที่ 32,(วันที่ 4 กรกฎาคม 2560):18

สรุยยอดสิ่งล่อล้ามน้ำที่ได้ยื่นแจ้งตาม พรบ การเดินเรือในน่านน้ำไทย (ฉบับที่ 17)สำนักงานเจ้าท่า
ภูมิภาคสาขาสงขลา

บริษัท พิสุทธิ์ เทคโนโลยี จำกัด. 2558. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์และพัฒนาแหล่ง

ท่องเที่ยว จังหวัดสงขลา, น. 49. ใน รายงานความก้าวหน้า ครั้งที่ 1 (องค์การบริหารส่วนจังหวัด),

อบจ สงขลา. 2548. แสดงผังเมืองรวมท่าเรือน้ำลึก. แหล่งที่มา: <http://www.solah-gis.com>, 10 กุมภาพันธ์ 2560

องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ. 2560. ประวัติความเป็นมาของเกาะยอ. แหล่งที่มา:
<http://www.kohyor.go.th/content/pdf/history.pdf>, 3 มกราคม 2561.

ศูนย์ข้อมูลจากประเทศไทย. 2560. จังหวัดสงขลา. แหล่งที่มา: <http://songkhla.kapook.com>,
 4 มกราคม 2561

พีแชนป์ภาพบนฟ้า, 2560. เกาะยอจังหวัดสงขลา, แหล่งที่มา:
<https://www.facebook.com/Champmc.service/photos> 2 กุมภาพันธ์ 2560.

ว่าที่ร้อยตรีหญิงยุวดี กวาดระกุล. 2560. สิ่งแวดล้อม. แหล่งที่มา: <http://rmupt-environment.blogspot.com>. 20 ธันวาคม 2560.

ดำรงชีวิต. 2560. การจัดการสิ่งแวดล้อม. แหล่งที่มา: <https://kaewta.wikispaces.com>. 20
 ธันวาคม 2560

วิกิพีเดีย. 2560. เกาะยอ. <https://th.wikipedia.org>, 22 กุมภาพันธ์ 2561.

พิมพ์นารา ชายแก้ว. 2561. เกาะยอ. สถานที่ท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา. แหล่งที่มา:
<http://sonkhlaotour.blogspot.com>, 22 กุมภาพันธ์ 2561

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพจน์ สุขเกษม(นางสาวนนทรส ภัคมาน),มหาวิทยาลัยศิลปากร วันที่ 9 มีนาคม
 2561.

นายกฤตชัย สุทธิลักษณ์(นางสาวนนทรส ภัคมาน),มหาวิทยาลัยศิลปากร วันที่ 9 มีนาคม 2561.

นายพรหมเมท นาคมทอง(นางสาวนนทรส ภัคมาน),การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย วันที่ 10 มีนาคม
 2561.

นายสุธี สุขสง(นางสาวนนทรส ภัคมาน),สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาสงขลา วันที่ 12 มีนาคม 2561.

ภาคผนวก

แบบสอบถามประกอบการทำงานวิจัยและบริการวิชาการ
เรื่อง การศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลา
บริเวณรอบเกาะยอ
บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยว
อย่างยั่งยืน

หน้า

หลักสูตรสาขาวิชาการผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

1/2

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลด้านกายภาพของพื้นที่
- 2 เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเรื่องของการมีส่วนร่วม
- 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดการสิ่งแวดล้อมรอบเกาะยอ

ข้อที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป โปรดกาเครื่องหมาย(✓) เลือกเพียง 1 ข้อ

- 1.1 เพศ ชาย หญิง
- 1.2 อายุ ต่ำกว่า 18 ปี 19-23 ปี 24-35 ปี
 36-45 ปี 46-60 ปี มากกว่า 60 ปี
- 1.3 การศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา/อนุปริญญา
 ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
- 1.4 ระยะเวลาการอยู่ในพื้นที่ ต่ำกว่า 1 ปี 1-10 ปี 11-20 ปี
 21-30 ปี 31 ปีขึ้นไป ไม่ได้อยู่ในพื้นที่
- 1.5 อาชีพหลัก ประมง ร้านอาหาร โฮมสเตย์
 ค้าขาย โพงพาง อื่น ๆ
- 1.6 อาชีพรอง รับจ้าง ร้านอาหาร ประมง
 ค้าขาย โฮมสเตย์ อื่น ๆ
- 1.7 รายได้ครัวเรือน ต่อเดือน (บาท) ต่ำกว่า 10,000 10,000-20,000 20,000-40,000 บาท
 สูงกว่า 50,000 อื่น ๆ
- 1.8 ระยะเวลาอยู่อาศัย มากกว่า 10 ปี มากกว่า 20 ปี อื่น ๆ
- 1.9 ท่านอยู่หมู่ที่.....
- 1.10 ท่านเคยยื่นความจำนงเรื่องการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งใดล่วงล้ำเข้าไปเหนือน้ำหรือไม่
 เคย ไม่เคย

เพราะเหตุใดทำไมท่านไม่ไปยื่น

ข้อที่ 2 คำถาม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณรอบเกาะยอ

2.1 ท่านเคยมีส่วนร่วม ทำกิจกรรมอะไร ที่เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบบริเวณรอบเกาะยอหรือไม่

- เคยทำกิจกรรม ไม่เคยทำกิจกรรม

เคยทำกิจกรรมอะไร.....

2.1.1.) แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอที่ท่านเคยปฏิบัติคืออะไร

- การไม่ทิ้งของเสียลงในทะเลสาบ มีการแยกขยะก่อนทิ้งขยะในชุมชน

2.2.2.) ท่านยินดีให้ความร่วมมือในการดูแลรักษาทะเลสาบบริเวณรอบเกาะยอหรือไม่

- ยินดี ไม่ยินดี

2.2.3.) สิ่งที่ท่านต้องการให้เกิดขึ้นในชุมชนในเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมคือ

- ลดการใช้เสียงดังบริเวณโฮมสเตย์ ต้องการให้มีระเบียบเรื่องนักท่องเที่ยวทิ้งสิ่งปฏิกูลลงทะเล
 ต้องการให้มีการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวบริเวณรอบเกาะยอเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

2.2 ท่านทราบหรือไม่ว่า ระบบนิเวศทะเลสาบบริเวณ เกาะยอมีความสำคัญ

- ทราบ ไม่ทราบ

2.3 ท่านต้องการแนวทาง การมีส่วนร่วมในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบใด

- กรมเจ้าท่าแจ้งข่าวสารข้อมูลสิ่งแวดล้อม ผลกระทบ แนวปฏิบัติ ระเบียบ แก่ท่านฝ่ายเดียว
 กรมเจ้าท่ารับฟังความคิดเห็นของท่านทุกเรื่องโดยเฉพาะเรื่องสิ่งแวดล้อม
 กรมเจ้าท่าและท่านพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทุกเรื่อง

คำแนะนำ.....

ข้อที่ 3 กระบวนการกลุ่ม

3.1 เมื่อมีการจัดประชุม มีความพูดคุยแสดงความคิดเห็น และปัญหาความต้องการที่ท่านสามารถเรียกร้องความเห็นชอบได้นั้น ท่านต้องการให้มีการจัดประชุมแบบใด

- แบบพูดคุยกันเป็นกันเอง(ไม่เป็นทางการ)อย่างต่อเนื่อง
 เป็นทางการ นาน ๆ ครั้ง

3.2 ท่านยินดีจะร่วมแก้ไขปัญหา อุปสรรค ที่ท่านเผชิญ ไปพร้อมกับหน่วยงานหรือไม่

- ยินดี
 ไม่ยินดี

ข้อที่ 4 ประชาสัมพันธ์

4.1 ในการประกาศรวมกลุ่มนัดประชุมท่านสามารถทราบได้จากสื่อใด

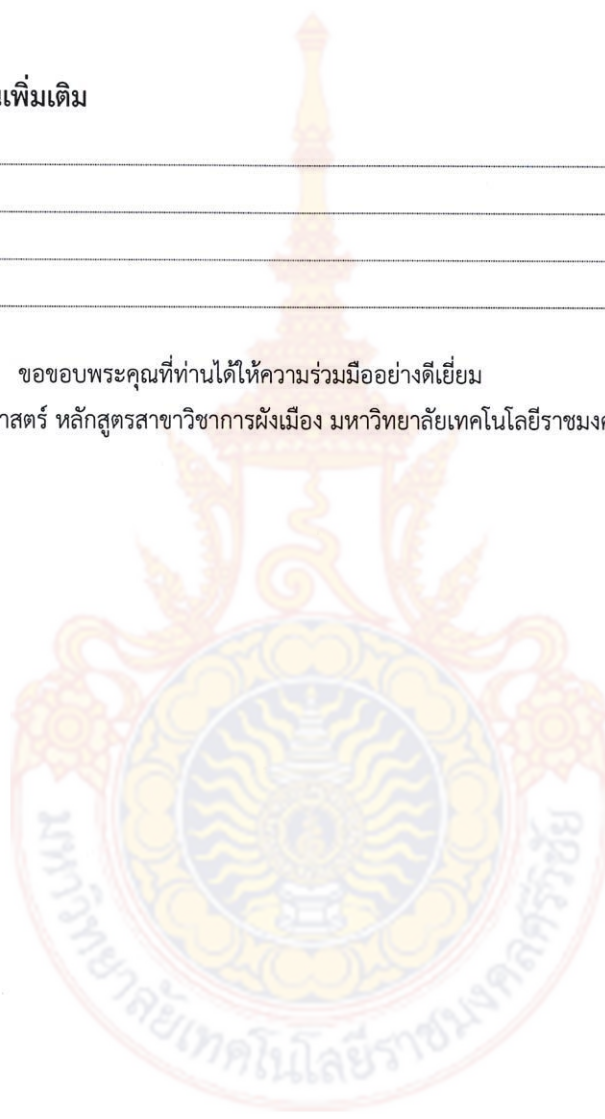
- วิทย์
- ป้ายประกาศ
- เพื่อนบ้าน
- หนังสือเชิญ

4.2 และท่านต้องการให้ประกาศด้วยสื่อแบบใด

- วิทย์
- ป้ายประกาศ
- เพื่อนบ้าน
- หนังสือเชิญ

ข้อที่ 5 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

ขอขอบพระคุณที่ท่านได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ หลักสูตรสาขาวิชาการผังเมือง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

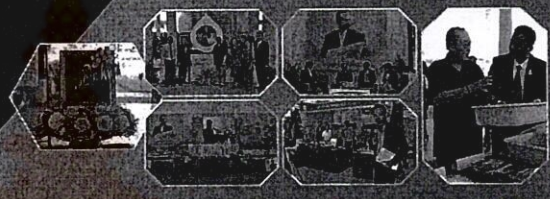

Proceedings Oral

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ
"ราชภัฏสุราษฎร์ธานีวิจัย ครั้งที่ 14"
นวัตกรรมการวิจัยแบบสหวิทยาการ
(Innovations in Interdisciplinary Research)

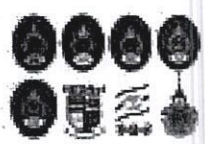
13 - 14 ธันวาคม 2561

ณ อาคารเรียนรวมตึกประมงรังสรรค์ ชั้น 8
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
272 ม. 9 ด.ชุมทะเล อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84100
Tel. 077-913-340 Fax. 077-913-341 Mobile : 08-1370-9696
http://research.sru.ac.th
http://www.conference.sru.ac.th/sruconference2018/

พิมพ์ที่ : หจก.เอกวิกรมวิถิก การพิมพ์ และบรรจุภัณฑ์ โทร. 077-214236

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ราชภัฏสุราษฎร์ธานีวิจัย ครั้งที่ 14 : 2561
"นวัตกรรมการวิจัยแบบสหวิทยาการ" (Innovations in Interdisciplinary Research)
13-14 ธันวาคม 2561

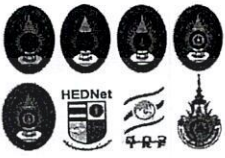
กำหนดการ

การนำเสนอผลงานวิจัยภาคบรรยาย (Oral Presentation)

1. กลุ่ม 1 การศึกษา	ห้อง G 803
2. กลุ่ม 2 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ห้อง G 804
3. กลุ่ม 3 เศรษฐกิจสร้างสรรค์	ห้อง G 805
4. กลุ่ม 4 พัฒนาสังคม	ห้อง G 807
5. กลุ่ม 8 บัณฑิตศึกษา	ห้อง G 806

หมายเหตุ

- ระยะเวลานำเสนอ 15 นาที และข้อซักถามข้อเสนอลงทะเบียน 15 นาที
- พักรับประทานอาหารกลางวัน เวลา 12.00-13.00 น.
(SRU canben ชั้น G)

กำหนดการ

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติราชภัฏสุราษฎร์ธานีวิจัย ครั้งที่ 14

“นวัตกรรมการวิจัยแบบสหวิทยาการ”

(Innovations in Interdisciplinary Research)

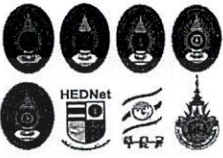
13 - 14 ธันวาคม 2561 ณ อาคารเรียนรวมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วันที่ 13 ธันวาคม 2561

- 08.00 - 09.00 น. ลงทะเบียน
- 09.00 - 09.20 น. พิธีเปิดงาน
โดย อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- 09.20 - 11.30 น. บรรยายพิเศษ เรื่อง “นวัตกรรมการวิจัยแบบสหวิทยาการ”
โดย ศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์
- 11.30 - 11.45 น. มอบโล่ขอบคุณภาคีร่วมจัดงาน และร่วมถ่ายภาพ
- 11.45 - 12.00 น. พิธีเปิดนิทรรศการ
- 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 16.00 น. การนำเสนอผลงานวิจัย 7 กลุ่ม ประกอบด้วย
1. กลุ่ม 1 การศึกษา
 2. กลุ่ม 2 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 3. กลุ่ม 3 เศรษฐกิจสร้างสรรค์
 4. กลุ่ม 4 พัฒนาสังคม
 5. กลุ่ม 6 บัณฑิตศึกษา
 6. กลุ่มเพาะพันธุ์ปัญญา
 7. International Group

วันที่ 14 ธันวาคม 2561

- 08.00 - 16.00 น. การนำเสนอผลงานวิจัย 5 กลุ่ม (ต่อ) ประกอบด้วย
1. กลุ่ม 1 การศึกษา
 2. กลุ่ม 2 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
 3. กลุ่ม 3 เศรษฐกิจสร้างสรรค์
 4. กลุ่ม 4 พัฒนาสังคม
 5. กลุ่มเพาะพันธุ์ปัญญา
- 08.00 - 16.00 น. การศึกษาดูงานของกลุ่ม International Group
หมายเหตุ : กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

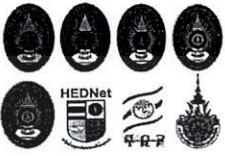

กลุ่มที่ 4 พัฒนาสังคม ห้อง G 807

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำห้อง รองศาสตราจารย์ ดร.ประมาณ เทพสงเคราะห์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งลาวัลย์ จันทรัตน

วันที่ 13 ธันวาคม 2561			
ลำดับ	เวลา	หัวข้อวิจัย	ผู้นำเสนอ
	12.30-13.00 น.	ลงทะเบียนรับเอกสาร - ส่งมอบ presentation file แก่เจ้าหน้าที่ประจำห้อง	
1	13.00-13.30 น.	ตัวละครหญิงชาวไทยเชื้อสายจีนในนวนิยายไทย : กรณีศึกษาลักษณะ สถานภาพ และบทบาทในฐานะ เป็นผู้นำครอบครัว	FUJU FANG
2	13.30-14.00 น.	วิเคราะห์พื้นที่บ้านชนเผ่าไป เมืองตำลึง มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน	XILAN GAO
3	14.00-14.30 น.	การวิเคราะห์ตัวละครหญิงที่มีสามีหลายคนใน นวนิยายไทย	JIA XU
4	14.30-15.00 น.	การศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมกีฬาพื้นบ้านชนวิ ว ไทย-จีน : กรณีศึกษาสนามชนโคบ้านนาทราย อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช กับสนาม ย่าไท อำเภอนือหลิน มณฑลยูนนาน	YAN BIN WU
5	15.00-15.30 น.	การศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดการสิ่งแวดล้อม ทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอบนพื้นฐาน การมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีการพัฒนาการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	นทรส ภัคมาน
6	15.30-16.00 น.	นโยบายการตลาดเพื่อสิ่งแวดล้อมกับพฤติกรรม การตัดสินใจซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคของผู้บริโภคในเขต กรุงเทพมหานคร	ว่าที่ รต.สมบัติ สมคะเนย์
7	16.00-16.30 น.	ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กับ บริษัทจดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	อังคณา เกศมี
8	16.30-17.00 น.	ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ประโยชน์กับ พฤติกรรมสุขภาพและภาวะโภชนาการของนักเรียน ประถมศึกษาในอำเภอมือง จังหวัดสงขลา	ณัฐธิดา วรณมณี
รับเกียรติบัตร			

กลุ่ม 4 พัฒนาสังคม			
ที่	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ	สังกัด
1	รศ.ดร.ประมาณ เทพสงเคราะห์	Ph.D. (Tourism Management)	มหาวิทยาลัยทักษิณ
2	ผศ.ดร.รุ่งลาวัณย์ จันทรัตนา	ศศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาการศึกษา)	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3	ดร.วิโรจน์ ตระกูลพิทักษ์กิจ	Ph.D. (Chinese Language Philology)	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
4	ผศ.รัชฎาทิพย์ อุปถัมภ์ประชา	วท.ม. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
5	ดร.ไชยวัฒน์ เผือกคง	Ph.D. (Political Science)	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
6	อาจารย์ธนิศา สุขขารมย์	ศศ.ม.(บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์)	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
7	ผศ.ดร.เสนห์ บุญกำเนิด	ปร.ด.การศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

กลุ่ม 5 วิทยาศาสตร์สุขภาพ			
ที่	ชื่อ-สกุล	คุณวุฒิ	สังกัด
1	รศ.ดร.จรวัย สุวรรณบำรุง	วท.ด. (วิจัยเพื่อพัฒนาสุขภาพ)	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
2	ดร.ประดิษฐ์พร พงศ์เต็เรียง	Ph.D. (Nursing)	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
3	ดร.กชนิภา ผลพฤษ์	Ph.D. (Nursing)	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

การศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

นนทรส ภัคมาน

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย 90000

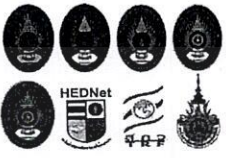
บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาทฤษฎีและแนวคิดทางการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน (3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอ บนพื้นฐานของกระบวนการการมีส่วนร่วมแบบกระบวนการเรียนรู้ โดยการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ จำนวน 100 รายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมและการสัมภาษณ์นักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว ผังเมืองและกฎหมาย ทั้งหมด 4 ท่านเพื่อหาทางแก้ไขให้ประชาชนในพื้นที่ร่วมมือกันรักษาสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานของกระบวนการการมีส่วนร่วม

การวิจัยครั้งนี้ได้ประยุกต์ใช้ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมและทฤษฎีกระบวนการกลุ่มในการตั้งสมมุติฐานและผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในพื้นที่ มีความยินดีและพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจ แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจ ความเข้มแข็ง อาจจะเป็นเพราะขาดการสื่อสาร ขาดสถานที่รวมกลุ่มรวมทั้งการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่ ไม่เห็นความสำคัญของพื้นที่ ต่างคนต่างประกอบอาชีพของตัวเอง ดังนั้นการรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ตระหนักว่าจะเหมาะสมที่สุด โดยนำหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง เกิดการเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดการยั่งยืนต่อไปจนถึงรุ่นลูกหลาน

ผลจากการวิจัยได้เสนอแนะให้มีพื้นที่ในการรวมกลุ่ม พบปะ ทำกิจกรรมและจัดตั้งองค์กรเพื่อเพิ่มความเข้มแข็งให้กับชุมชนและ รูปแบบการท่องเที่ยวควรจะมีการเปลี่ยนแปลง โดยรณรงค์ให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแทนที่การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ เพื่อส่งผลให้ชุมชนเข้มแข็ง ลดมลพิษ สิ่งแวดล้อมดี สังคมที่อยู่คู่กับคนในชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การจัดการสิ่งแวดล้อม, การมีส่วนร่วมของประชาชน

An Environmental Management Study for Suggestions of Songkhla Lake, Surrounding Koh Yor for Development of Sustainable Tourism Based on a Community Participation.

Nontaros Parkkaman¹

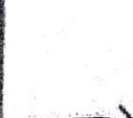
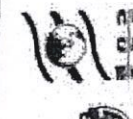
Abstract

This research aims (1) to study the theory and concept of environmental management of Songkhla Lake around Koh Yor, Amphor Mueang, Songkhla Province, (2) to study the opinions of the people, academics and experts on the public participation, (3) to propose guidelines of environmental management for Songkhla Lake around Koh Yor based on the process of participatory learning. 100 local people were interviewed on the participation in environmental management. Besides, 4 academics with specializations in environment, tourism, urban planning, and law were interviewed to find solutions to the people in the area to collaborate on environmental protection based on the participatory process.

This study applied the theory of participation and theory of group process to set hypothesis. The results showed that the people in the area were happy and ready to cooperate in environmental management by focusing on building knowledge and understanding. However, they lacked knowledge, understanding and strength because it probably lacked communication, a common area and various occupations that made the local people did not see the importance of the area and stressed on their own activity. Therefore, grouping to create knowledge and understanding of the environment, the importance of the environment and awareness of the environment is most likely to be achieved by applying participatory learning principles to strengthen the community, to learn about the environment and environmental management for sustainability for next generations.

From the research results, it recommends that there should be a common area for grouping, meeting, doing activities, and setting up an organization to strengthen the community. The tourism patterns should change by promoting ecotourism instead of pleasant tourism to help the community to strengthen and reduce environmental pollution so that good environment and good society is sustainably maintained to the people in the community.

Keywords: Environmental management, participation of people

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และเครือข่ายอุดมศึกษาภาคใต้ตอนบน

มอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาวนันทรส ภัคมาน

ได้นำเสนอผลงานวิจัย ภาควิชาบรรยาย เรื่อง
การศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดการสิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม
ของชุมชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ “ราชภัฏสุราษฎร์ธานีวิจัย ครั้งที่ 14”
“นวัตกรรมการวิจัยแบบสหวิทยาการ” (Innovations in Interdisciplinary Research)

วันที่ 13 - 14 ธันวาคม 2561

ณ อาคารเรียนรวมเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ขออำนาจพรให้มีความสุข ความเจริญ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศสืบไป

(ผศ.ดร.วัฒน์ภค รัตน์พรหม)

รักษาการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

1. ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) : นางสาวนทรส ภัคมาน
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) : Mss.Nontaros parkkaman
2. เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน : 390 970 0113 686
3. ตำแหน่งปัจจุบัน : อาจารย์
4. หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์
อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) : หลักสูตรสาขาวิชาการผังเมือง สาขาสถาปัตยกรรมและผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา
หมายเลขโทรศัพท์ 085-0726101 อีเมล somebie@hotmail.com
5. ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2545	ปวส. (แผนกช่างเทคนิคสถาปัตยกรรม) จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคใต้ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2549	สศ.บ. (สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต) จาก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2552	ผ.ม.การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม (Master Urban and Environmental Planning) สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม จาก มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยระบุ
สถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็น หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละ
ผลงานวิจัย
 - 6.1 หัวหน้าโครงการวิจัย : ชื่อโครงการวิจัย การศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดการ
สิ่งแวดล้อมทะเลสาบสงขลาบริเวณรอบเกาะยอนบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

(An Environmental Management Study for Suggestions of Songkhla Lake, Surrounding Koh Yor for Development of Sustainable Tourism Based on a Community Participation.)

- 6.2 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว : ชื่อผลงานวิจัย ปีที่พิมพ์ การเผยแพร่ และแหล่งทุน (อาจมากกว่า 1 เรื่อง) -

